

Ob bližnjem 1. novembru — dnevu mrtvih bodo v vseh pomurskih občinah, razen lendavske, pripravili osrednje komemoracije. V Murski Soboti bo spominska slovesnost v petek, 30. oktobra, ob 13. uri na soboškem pokopališču. Pripravljata jo OO ZZB NOV in OK ZSMS, na priložnostni slovesnosti pa bodo nastopili godba

na pihala ter pevski zbor in recitatorji. Osnovne šole Edvard Kardelj. Tudi v Gornji Radgoni bodo osrednje občinske spominske slovesnosti organizirali v petek, 30. oktobra, ob 13. uri. Delovni ljudje in občani se bodo zbrali ob spomeniku na Trgu revolucije, kjer jim bo spregovoril predstavnik borčevske organizacije. Priložno-

stni program pripravljajo učenci tamkajšnje osnovne šole. Na Glavnem trgu v Ljutomeru bo osrednja komemoracija v petek, 30. oktobra, ob 13. uri. Organizatorja sta OK SZDL in Ljutomerska krajevna skupnost, nastopili pa bodo učenci Osnovne šole Ivan Cankar in godba na pihala. V Lendavi pa, kot že vrsto let na-

zaj, ne bodo pripravili osrednje spominske slovesnosti, ampak jih bodo organizirali učenci posameznih šol in obiskali vse pomembnejše pomnike iz NOB, kamor bodo položili vence in cvetje. Delegacija lendavske občine pa bo jutri odpotovala v Sarvar na Madžarskem, kjer bodo položili venec na spomenik žrtvam fašizma. M. J.

Pred dnevom mrtvih

Smrt je tista neizogibna ontološka (bivanjska) stalnica, ki ne le trajno zaznamuje človekov (ški) spomin, temveč s svojo črno, tiskarsko prisotnostjo hkrati grozi in opozarja, vodi in zavaja, ljubi in objublja, dokler te ne odvede v svoj nezacepljen mozaik, v kamenček, ki se bo z leti zagotovo skrušil, na njegovo mesto pa bo ta nevidna roka pritisnila novega. Smrt je tisti končni beg, tista reka Stinks v mračnem Hadu, ki nam nikoli ne dovoli, da vidimo drugi breg. Če se nam le zahoče te pustolovščine, se ne bomo nikoli vrnili.

Alojz Gradnik se ji čudi in jo hkrati ljubi, ko pravi:

»Zrl sem v strašne teme tvojih brezen in ko moj pogled je bil zasrt, od bridkosti nisem vedel. Smrti, da si najskrivnostnejša Ljubezen.«

(Eros — Thanatos)

To je ta vera in spodbud, zagledanje v našo malo končnost, v njeno silno, pravično moč, ki je ne ublaži niti Aškerčev smeli verz »sam boš v svojih delih živel večno« niti Prešernov zamolčki »memento mori«, kaj šele grozljivo, pikarestno potovanje skozi Dantejev Pekel, skozi Dürerjeve Jezdece apokalipse, njena temna ihta je zarisana v nas kot tretje oko, ki nikoli ne spregleda, pa vendar vse vidi.

Dan mrtvih je dan živih, kakor piše Župančič v svoji zagnani dekadentni pesmi Vseh živih dan, ki je nastala prav na ta tožni dan, zato ne smemo pozabljati, da so vsi mrvi za hip živi, da se z njimi bratimo, sedamo za isto mizo, trkamo z istimi kozarci, z istim vinom, da se pogostimo z njihovo tišino, ki se razliva v topli vosek sveč, v cvetje, ki ga bo kmalu pobrala slana ali zgodnji sneg, v klesane, pozlačene epitafe, ki bodo nagovarjali dolgo za nami, ko bomo morda že odpotovali v črnih časopisnih okvirjih onstran, izven.

Nekdo bo nekoč morda prižgal sveče tudi na našem grobu, se poklonil in zamislil. Ne dajmo mu, da bo tak kot mi, spozabljeni in prazni, potratni in nečimrni, zagledani v nagrobni kič, branjarijo in ceneno bižuterijo, recimo mu, naj položi pravo cvetje za vse s kroglo v lobanji, za vse mlade, stare, matere, sinove, hčere, za vso kri, ki hrani korenine, kajti »nihče ne bo zaustavil tega, kar je zrelo za padec, nihče ne bo zaustavil tega, kar dere k svetlobi«. (V. Zavada)

Cvetja bo dovolj

Sodeč po izjavi odbora za okrasno vrtnarstvo pri poslovni skupnosti za sadje, krompir in vrtnine Slovenije, kjer so se dogovorili o najvišjih prodajnih cenah cvetja ob dnevu mrtvih, ga bo letos dovolj v cvetličarnah, tam bo nekaj dražje, ter na tržnicah in zasebnih vrtnarijah. Najvišje cene prvorazrednih krizantem se gibljejo med 1500 in 1400 dinarji. Cena pajkovcev je določena na 1400 dinarjev, margarete pa bodo stale od 1100 do 1400 dinarjev. Cvetja bo dovolj, so povedali tudi predstavniki Vrtnarstva v M. Soboti, ki imajo svojo cvetličarno še v Lendavi. Tam bodo cene nekoliko nižje za krizanteme, bojda zaradi večje zasebne ponudbe. Tu bodo najlepše krizanteme veljale 1400 dinarjev, na voljo pa je tudi vse drugo cvetje. Tudi v G. Radgoni, v cvetličarni Kamelija, bo cvetja dovolj, cene pa so po dogovoru. V Ljutomeru, v cvetličarni Cvet, pričakujejo, da bo letošnja ponudba najboljše doslej, cene cvetja pa so v povprečju višje od lanskih le za 40 do 50 odstotkov. Čas ob dnevu mrtvih želijo izkoristiti številni preprodajalci, ki ponujajo cenejšje, a slabo cvetje, zato dobodra premislimo, kaj bomo kupili. Tudi pri svečah je tako, nekateri prodajajo take, ki ne gorijo, ali pa zelo slabo, saj so narejene iz raznih mešanic, seveda pa jih zlasti na tržnicah ponujajo ceneje.

Jani D.

Leto XXXVII
Št. 42
Murska Sobota
29. oktobra
1987
Cena 350 din

VESTNIK

VREME OVIRA DELA V KMETIJSTVU

Zadnje deževje je tudi v Pomurju ustavilo jesenska kmetijska dela. Medtem ko so sadjarji letošnji pridelek že pospravili, prav tako tudi zasebni vinogradniki, v družbenih vinogradih še trgajo pozne sorte grozdja in tisti pridelek, ki so ga pustili za pozno trgatve. Po vsebnosti sladkorja je letošnji pridelek grozdja podoben lanskemu, po količini pa ga je nekoliko manj in marsikje bodo v sode spravili za približno tretjino manj mošta kot v lanskem letu.

Najprimernejši čas za setev pšenice je sicer že mimo, vendar v Pomurju še niso zasejali vseh načrtovanih površin. Večina kmetov je ozimna žita že posejala, slabše pa je potekalo sklepanje pogodb o tržnem pridelovanju, saj pridelovalci v tem trenutku še vedno najbolj buri zaščitna cena pšenice letine 1988. Kljub vsemu pa v kme-

tijskih zadrugah pravijo, da so kmetje načrtovane površine v glavnem zasejali, od odkupnih pogojev v prihodnjem letu pa bo predvsem odvisno, koliko tržnih presežkov bodo tudi oddali. S setvijo še niso končali na družbenih kmetijskih gospodarstvih, saj so, denimo, v Kmetijskem gospodarstvu Rakičan do začetka tedna posejali okrog 80 odstotkov načrtovanih površin, skupaj pa naj bi jih letos posejali 1.845 hektarjev.

Tudi s spravilom koruze za zrnje pomurski pridelovalci še niso končali, saj so letošnji pridelek v Kmetijskem gospodarstvu Rakičan pospravili le s 65 odstotkov površin od skupnih 2.611 hektarjev, nekoliko pa zamujajo tudi s spravilom sladkorne pese, saj so slednjo pobrali le z dobre polovice vseh površin. Tudi pri kmetih teče spravilo nekoliko počasneje, saj

morajo sladkorno peso pobrati še s tretjine površin. Po dosedanjih ocenah je pridelek sicer nekoliko boljši kot lani, slabša pa je vsebnost sladkorja, ki se giblje v povprečju med 14 in 15 odstotki. Kot

že rečeno, je zdaj odvisno predvsem od vremena, kdaj bodo kmetijska jesenska dela v Pomurju končana, gotovo pa se bodo zavlekla vse tja do sredine novembra.

L. Kovač

Okrogla miza delavcev v zunanji trgovini

Invalidni sklepalci pogodb

Ob jubileju, desetih letih (po ocenah prisotnih) uspešnega delovanja radenskega centra za usposabljanje zunanjetrgovinskih delavcev so se zbrali v kongresni dvorani hotela Radin, da bi se pomenili o izobraževanju in usposabljanju delavcev, ki zaradi narave svojega dela — to pa je vodenje poslovanja s tujimi partnerji — opravljajo dandanes eno temeljnih nalog v ozidju. To zato, ker poudarjamo, da je izvoz edina možna alternativa, ki gospodarstvo lahko popelje iz

proti komu bodo delavci protestirali — proti kadrom, ki jih ni (da bi proučevali tržišče in skrbeli za posle), ali proti Narodni banki, ki Avtoradgoni ne izplača denarja, ki ji pripada. Narodna banka Jugoslavije bi ji morala izplačati 400 milijonov dinarjev izvoznih spodbud, 800 milijonov pa ji za zaloge dolguje matični Tam Maribor. Skupen dolg je torej milijarda dvesto milijonov dinarjev, ki bi jih v Avtoradgoni zelo potrebovali. V devetih mesecih leta 1987 je imela DO Avtoradgona skupno 17,9 milijarde dinarjev realizacije, od tega v tozdu Proizvodnja 8,5 milijarde. Zastoj plaketa SO Gornja Radgona leta 1986 Tamu za dobro sodelovanje, če bo za rešitev svoje »ladje« potopil Avtoradgona!

Bernarda Peček

Bo Avtoradgona decembra spet brez dela?

Avtoradgona se je v nekaj letih »prelevila« iz poslovno uspešne delovne organizacije v gospodarski problem radgonske občine, krive pa so predvsem težave jugoslovanskega gospodarstva.

Seveda so krivi vodilni v DO, saj bi se marsikatero stvar lahko reševale drugače (hitreje), pa tudi delavci, ki jim izpolnjevanje proizvodnega načrta še vedno ni najpomembnejši cilj. Kakor so ugotovili na petkovni seji (23. 10. 87) predsedstva OK ZK Gornja Radgona, ki so se je udeležili tudi vodilni Avtoradgone in sekretarji OO ZK, so bili nizki osebni dohodki le povod, vzroke pa je treba iskati drugje. Med drugim so težave tudi zaradi nesoglasja v vodstvu tozda in DO, slabe organizacije dela, nediscipline... Podobno so ugovarjali že na prejšnjih sejah, zato so sprejeli

sklep, da si morajo komunisti osnovnih organizacij in vodstvo DO prizadevati, da bi čim prej odpravili vse nepravilnosti, ki so jih družbenopolitične organizacije ugotavljale že prej.

Generalni direktor Ferdo Matvos je sicer dejal, da bodo za ureditev in tekoče poslovanje v Avtoradgoni potrebovali še kaka tri leta, vendar pa je veliko vprašanje, kako bo v tej delovni organizaciji prihodnji mesec. Največ težav je v tozdu Proizvodnja, ki sodeluje s Tamom in izdeluje bivalne enote. Zaradi velikih težav Tama Maribor je nevarnost, da bodo v Avtoradgoni že decembra ostali brez dela, oziroma ne bodo dobili v izdelavo nobenega avtomobila več. Tudi SCT je prekinil pogovore za izdelavo 200 bivalnih enot. Ali bodo takrat pomagale stavke? Vprašanje je,

Včeraj in danes v Radencih: 35. Gostinsko turistični zbor Slovenije

Od bograča do računalnika

Inovativnost, nove ideje in kakovostno opravljeno delo — vse to je zelo pomembno v poklicu gostinca in turističnega delavca. Ni čudno, da so si člani organizacijskega odbora 35. Gostinsko-turističnega zbora izbrali geslo Od bograča k računalniku, kajti prav mogoče je, da bodo čez nekaj let tudi bograč pripravljali z računalnikom (ne dobesedno, gre za preračunavanje sestavin in cene).

Zborovanje gostinskih in turističnih delavcev ima strokovni, izobraževalni, športni, pa tudi družabni značaj. Zbralo se bo okrog tisoč udeležencev, od tega 400 tekmovalcev. Letošnje razstave in tekmovanja imajo skupno strokovno usmeritev: praznovanje novega leta. Do sedaj si je le redko kateri izdelek, pa tudi boljši delovni postopek ali zamisel o uredjenosti uspel najti pot v domači gostinski lokal. Kuharski mojstri so se izkazali na tekmovanju, medtem ko v domači restavraciji tega znanja niso mogli uporabiti. Letos bo verjetno drugače, saj bo pripravljane noveletnega praznovanja vsem koristilo.

Letošnja novost je tudi tekmovanje sobaric in receptorjev, gostinci pa se bodo pomerili le v tistih športnih panogah, ki jih gostinsko-turistične organizacije ponujajo gostom.

Žal je zaradi premajhnega števila prijav odpadlo tekmovanje v pripravi dietne prehrane, v Radencih pa ne bo tekmovalcev iz gostinskih organizacij Bleda.

Obiskovalci (šolska mladina ima prost vstop) si bodo lahko ogledali razstave slovenskih kuharskih in slaščičarskih moj-

strov, jedilnih listov, vinskih kart in cenikov pijač, spominkov, razglednic in propagandnih izdelkov.

Med najbolj zanimivimi bo verjetno ekipno tekmovanje gostinskih organizacij združenega dela. Kuhar bo moral pripraviti hladno začetno jed in glavno jed (restavracijska plošča za 6 oseb po načelu topla pripravljeno — hladno razstavljeno).

Slaščičar bo moral pripraviti noveletno torto po lastni izbiri ter sladico z jedilnika, natakarija pa čaka priprava noveletnega omizja ter javno razkosanje pečene piščance. Barman se bo izkazal pri pripravljanju koktaila in dolge pijače. Drugo ekipno tekmovanje bo v pripravi in postrežbi noveletnega jedilnika.

Kuharji iz delovnih organizacij in samostojni gostinci bodo tudi tekmovali v pripravi slovenskih narodnih jedi, zasebni gostinski delavci pa bodo pripravili posebno razstavo Silvestrovanje v domači gostini.

Prav gotovo pa nihče ne bo mogel spregledati tekmovanja v pripravi bograča, saj bo potekalo na terasi restavracije Vikend.

Bernarda Peček

V mesecu požarnega varstva je bilo v Pomurju več vaj; ena tudi v Murski Soboti, kjer so sodelovali civilna zaščita, gasilci in teritorialna obramba. Vaja je sicer pokazala, da so pripadniki obrambe in zaščite dobro pripravljeni, žal pa je tokrat odpovedalo prebivalstvo, ki kljub pravočasnemu obveščanju ni izvršilo dogovorjenih nalog, zlasti kar se tiče zaklanjanja.

Foto: Feri Maučec

Že dober teden pretresa svet padec vrednosti denarja. Začelo se je na newyorških borzah predzadnji ponedeljek. V Londonu se je samo v ponedeljek dopoldne zmanjšala vrednost borznih papirjev za okoli 40 milijard dolarjev. Naš posnetek je s tokijske borze, in podobna gneča, ali pa še večja, je bila te dni po vseh borzah sveta. Strokovnjaki trdijo, da je do »delniškega potresa« prišlo zaradi zmanjševanja vrednosti dolarja na svetovnem trgu.

Različni odmevi na spremembe

Prvi odmevi na napovedane spremembe v gospodarstvu so različni. Eni jih pozdravljajo, drugi pa opozarjajo, da jih ne smemo sprejeti prehitro, češ da je politika vse ali nič silno tvegana, hitro sprejemanje odločitev pa se je v jugoslovanski izkušnji pokazalo kot neprehtano dejanje. Predsednik zvezne vlade je na seji zvezne Socialistične zveze tako rekoč užaljeno dejal, da zmerjanje ljudi, ki so pripravili program, ni nič drugega kot prisila nanje. Ima prav, kajti kritika naj bo spodbudna. Nima pa povsem prav, ko pravi, da program male reforme ni restriktiven, oziroma po slovensko, da ne prinaša omejitev. Bodimo si na jasnem, da vsak ukrep, v predlaganem programu pa gre kar za 120 ukrepov, enemu nekaj vzame, drugemu nekaj doda, in zato ne bi dokazoval, da program ne bo ničesar omejeval.

Ukrepi so potrebni in o tem nima smisla zgubljati besed. Os-

novna vsebina je že znana. Prek tržnega gospodarstva, z normalnimi denarnimi tokovi, s konkurenco, z odpravo nesorazmerij v cenah ter z manjšo porabo naj bi zakorakali v obdobje tako imenovane mini reforme. Do sem je vse lepo, če ne bi v prvih javnih razpravah že slišali očitkov, da vnašajo ukrepi preveč centralizma in da preveč izenačujejo prizadevne in uspešne in manj uspešne. Prva opozorila omenjajo, da bodo omejitve prizadevala socialno, zdravstvo, izobraževanje in kulturo. V tem bo precej resnice, ker pri porabi in njenem omejevanju zapremo pipe na žalost

najprej tistim skupnim službam, ki včasih na videz porabijo preveč, ker so pač drage, nemalokrat neracionalne in preobsežne. Roko na srce, usmerjeno izobraževanje ima v sebi mnogo neracionalnega tudi iz finančnih vidikov.

Ne vemo še, ali bodo ukrepi vplivali na zmanjšanje tiste porabe, ki ji pravimo neracionalna organizacija dela, pretirano administriranje od tozdov do zvezne vlade in ne na koncu pretirano sestankovanje in pisanje vse preobsežnih načrtov, elaboratov in podobno. Prav ob razpravi o ukrepih so na zvezni Socialistični zvezi dejali, da bi morali skriti zvezno upravo. Predvsem je potrebno odpraviti tiste referente in šefe v vseh upravah, od tovarnih do zvezne uprave, ki dokazujejo samega sebe z izmišljanjem formularjev, potrdil, evidenc in podobne navlake. V tem je bolezen naše jugoslovanske birokracije. Skupne službe v tovarnah delajo več za zunanje naročnike kot za svoje lastne potrebe. Pri tem pa je žalostno spoznanje: aparat bo storil vse, da se bo obdržal, in to je največja zavora pri uveljavljanju racionalnega, naprednega in tržnega gospodarstva.

SFRJ v dveh svetih

Na generalni skupščini Združenih narodov so prejšnji teden z veliko večino glasov izvolili Jugoslavijo v gospodarski in socialni svet Združenih narodov. Od skupno 153 voljnih glasov je za predlog glasovalo 141 delegacij. Gospodarski in socialni svet je poleg generalne skupščine in varnostnega sveta najpomembnejši organ ZN.

Tudi Vatikan nima denarja

Na tridnevem srečanju v Vatikanu se je 15 kardinalov z vsega sveta ukvarjalo s perečimi vprašanji vatikanskih financ. Ocenjujejo, da bo v proračunu leto smanjkalo 35 milijard lir. Izračunali so tudi, da bi bil pri-manjkljaj pokrit, če bi vsak od vernikov po vsem svetu (900 milijonov) prostovoljno prispeval nekaj manj kot en ameriški dolar. Dolgo se ni vedelo, kolikšni so stroški številnih papeževih potovanj. Te stroške delno krijejo škofovski konference držav, kamor papež potuje, sicer pa stane takšno potovanje v katero od čezmorskih držav od 300 do 500 milijonov lir.

Malo časa za 120 ukrepov

Le še 14 dni je še časa za javno razpravo o ukrepih zveznega izvršnega sveta, s katerimi naj bi med drugim tudi »ubili« inflacijo, ki je že dosegla 180 odstotkov, kot je bilo to slišati na nedavnem posvetu predsednika Izvršnega sveta skupščine SRS, Dušana Šinigoja, s predsedniki občinskih izvršnih svetov. Za državo, v kateri je treba reformirati skoraj vse — od zunanjih in notranjih dolgov, razvojne in protinflacijske politike, do gospodarsko sistemskih rešitev — je rok za javno razpravo izredno kratek oziroma odločno prekratek. Priprave teh 120 ukrepov so potekale za zaprtimi vrati.

Predsednik Zisa Branko Mikulić je na nedavni seji predsedstva zvezne konference SZDLJ dejal, da bo učinke predlaganih ukrepov mogoče izračunati šele potem, ko se bo videlo, kako bodo ravnali vsi subjekti v državi. Popolnoma razumljivo je, da sta predsednik predsedstva SFRJ Lazar Mojsov in predsednik Zisa Branko Mikulić pozvala Jugoslovane k enotnosti, ki je potrebna za odpravo krize, toda vendarle bi bilo potrebno nekoliko več jasnosti o tem, kaj nas v prihodnje čaka.

Zaskrbljenost zaradi dolgov

Zahodne države niso zaskrbljene samo zaradi dolgotrajne vojne med Irakom in Iranom, ampak tudi zaradi gospodarskega položaja Iraka, ki zahodnim državam dolguje okrog 14 milijard dolarjev. Največja upnika sta ZDA in Francija, z vsemi pa se Irak pogaja za podaljšanje odplačilnih rokov.

Tudi Jugoslavija že štiri leta kreditira Irak, in nič ne kaže, da bi dolg hitro poravnali. Letos bo Irak z nafto odplačal okrog 370 milijonov dolarjev, to pa je približno polovica vsega, kar bi moral poravnati v tem letu. Skupen dolg Iraka do naše države znaša okrog 1,2 milijarde dolarjev.

Miličniški odred na Kosovo

Predsedstvo SFRJ je na posebni seji razpravljalo o politično-varnostnih razmerah na Kosovu in ugotovilo, da obstajajo posebni varnostni razlogi, ki terjajo, da zvezni sekretariat za notranje zadeve neposredno organizira nekatera dela državne varnosti na ozemlju SAP Kosovo. S tem v zvezi je predsedstvo sklenilo, da pošlje na Kosovo odred milice zveznega sekretariata za notranje zadeve. Tanjug nam je v zvezi s tem poslal naslednje uradno sporočilo: »Predsedstvo Socialistične federativne republike Jugoslavije je na seji pod predsedstvom predsednika Lazarja Mojsova, na kateri so poleg funkcionarjev zveznih organov sodelovali predsedniki predsedstev SR Srbije in SAP Kosova in predsedniki predsedstev CK ZK Srbije in PK ZK Kosova, preučilo politično-varnostni položaj v Socialistični avtonomni pokrajini Kosovo

Predsedstvo SFRJ je ocenilo, da je kot posledica okrepljene organizirane sovražne dejavnosti s pozicij albanskega nacionalizma in separatizma ter organizirane aktivnosti nosilcev srbskega in črnogorskega nacionalizma, ki manipulirajo z upravičenim nezadovoljstvom Srbov in Črnogorcev v SAP Kosovo, prišlo do poslabšanja politično-varnostnega položaja v SAP Kosovo in je nevarnost, da se bo položaj še naprej slabšal in resno ogrozil varnost.

Izhajajoč iz take ocene, je predsedstvo SFRJ na osnovi 8. člena zakona o temeljnih sistema državne varnosti ugotovilo: posebni varnostni razlogi zahtevajo, da zvezni sekretariat za notranje zadeve neprestano organizira opravljanje nekaterih del in opravlja nekatera dela državne varnosti na ozemlju SAP Kosovo. V okviru tega je bil sprejet sklep, da na ozemlje SAP Kosovo pošlje odred milice Zveznega sekretariata za notranje zadeve.

Sklep predsedstva SFRJ o nekaterih varnostnih ukrepih na Kosovu je prišel po več ocenah, izrečenih v zadnjem času o težkem položaju in poslabšanju varnostno-politične situacije v pokrajini.

Predsednik predsedstva SFRJ Lazar Mojsov je na primer prejšnji ponedeljek v skupščini Jugoslavije opozoril na potrebo utrditve političnih in varnostnih razmer na Kosovu. Naslednji dan, torej prejšnji tork, je predsedstvo CK ZKJ zavezalo partijske organe, da »z usklajeno in učinkovito akcijo onemogočijo nadaljnje nacionalne konfrontacije v pokrajini«.

Na resnosti položaja na Kosovu je opozoril tudi Zis s svojim sporočilom minuli četrtek: v njem je rečeno, da je politični in varnostni položaj v pokrajini še naprej neugoden, ker se kontrarevolucionarno delovanje albanskih nacionalistov in separatistov še močno kaže v obliki nekoliko spremenjenih metod... Položaj na Kosovu še naprej bremenijo pojavi kršenja ustavnosti in zakonitosti, birokratskega obnašanja, neodgovornosti in neorganiziranosti določenih izvršnih upravnih in pravosodnih organov, to pa ovira uveljavljanje pravic in svobod državljanov, zlasti srbskega in črnogorskega prebivalstva, ki živi na Kosovu.

O dramatičnosti položaja na Kosovu je naslednji dan, prejšnji petek, govoril predsednik predsedstva PK ZK Kosova Azem Vlasi. Opozoril je na nekoliko spremenjeno taktiko in metode albanskih nacionalistov in dejal:

»Očimo je njihov cilj, da bi še naprej vzdrževali ozračje strahu in negotovosti, razplamtevali nezaupanje in pospeševali izseljevanje Srbov in Črnogorcev... Zaradi zapletenega položaja je vse isto, kar se te dni dogaja pri nas, videti kot igranje z ognjem na suhem listju.«

Med velikimi časopisnimi agencijami je o ukrepu SFRJ najprej poročala Associated Press. Njen dopisnik je sporočil, da so na Kosovo poslali posebno enoto zvezne policije, zato da bi vzpostavila »nadzorstvo nad etničnimi napetostmi v vzhajajoči južni pokrajini«. Sporočilo predsedstva SFRJ ne omenja moči te posebne enote ZSNZ. AP razlaga potezo predsedstva SFRJ kot »suspendiranje zakonov avtonomne pokrajine ter neposredno uveljavitev zvezne oblasti«. Vsiljenje zveznega zakona povezujejo z izključitvijo nekaj vodilnih osebnosti Kosova iz ZKJ. AP na koncu poroča, da so nekateri videli močne premike policije in vojske na oklepnikih po cestah proti Kosovu.

V ŽARIŠČU DOGODKOV

Ne potrebujemo vojne zvezd — dovolj so zrezki

Vsak tretji koruzni storž, ki pride v tovarno za predelavo v živalsko krmo, je poln raznih plesni in različnih bakterij, ki so škodljive najprej za živino, potem pa za človeka, ki uživa meso, mleko ali mlečne izdelke. To in še vse kaj hujšega je bilo slišati na nedavnem VI. kongresu jugoslovanskih veterinarjev v Zagrebu. Profitarstvo in ljudska sebičnost ne poznata meja do tolikšne mere, da postavljata pod vprašaj vse pridobitve civilizacije dvajsetega stoletja — človek je zver na kvadrat!

Veterinarji so govorili o tem, kako zagotoviti zdravo hrano živalskega porekla, kako povečati stalež živine v teh kritičnih časih in v razmerah intenzivne tehnološke vzreje. Govorili so o tem, kako preprečiti zastrupitve in epidemije v sodobnih »tovarnah živine« in kako nadzorovati nove bolezni, ki jih povzroča uživanje mesa.

To, kar se danes dogaja z živalmi, presega najbolj bujno domišljijo režiserjev fantastičnih filmov in rezultat te domišljije je bočno meso, ki ga vsak dan drago plačujemo, najprej, ko ga hočemo zaužiti, še dražje pa kasne-

je, ko zbolimo. Bolezni, ki jih povzroča zastrupljeno meso, pri nas naraščajo. Med leti 1981 in 1985 so v Jugoslaviji zabeležili 523 epidemij s 26.113 obolelimi, kar je čez 38 odstotkov vseh zastrupitev.

»Kako ne bi bilo tako, kot je,« piše Mirjana Gračan v Vikendu, »ko pa se z živalmi in intenzivni vzreji ne postopa kot z živimi bitji, temveč kot z živimi predmeti.« Zaradi vsega tega so po vsem svetu tudi iz dneva v dan bolj glasna različna društva za zaščito živali. Metode vzreje postavljajo na prvo mesto profit, smešna pa se ob tem zdijo vsa moralna in etična vprašanja.

Dramatični zapleti

Razvoj velikokladuškega primera še vedno prinaša tudi vrsto dramatičnih zapletov. Večina dobaviteljev ne zaupa delovalnim organizacijam v Veliki Kladuši, Cazinu, Bihaću in Bosanski Krupi — za dobavljeno blago zahtevajo takojšnje plačilo. Zaradi likvidacije bihaške banke je blokiranih 23 milijard dinarjev likvidnih sredstev. Ker ni krme, pogine vsak dan po pet ton mladih puranov. Devetindvajset tisoč delavcem so izplačali osebne dohodke z dvomesečno zamudo. Brez dela bo ostalo 5000 delavcev, 6000 delavcev je potrebnih socialne pomoči. Na širšem območju Bosanske Krajine čuti pomanjkanje hrane blizu 400 tisoč prebivalcev.

Predsedstvo sveta Zveze sindikatov Jugoslavije je prejšnji teden naslovilo na širšo družbeno skupnost poziv za pomoč, da posledice ne bodo še hujše.

O »sodobni« intenzivni vzreji je bilo na kongresu slišati še marsikaj. Tako na primer o piščancih brez perja, ki se dušijo v gajbicah, se do smrti oključajo in požrejo, o piščancih, ki jim zaradi onemogočenega gibanja zrastejo kremplji z rešetkami, o tem, kako piščance »nakrmijo« z antibiotiki zaradi strahu pred epidemijami, o piščancih, ki so degenerirani in jih ob prodaji spretno skrijejo med zdrave primerke. Potem o goveji živini in svinjah. O teletih na primer, ki jih takoj, ko se skotijo, dajo v poseben leseni boks, v katerem se ne more niti obrniti. Ker gurmani zahtevajo čim bolj belo teletino, dajo te bokse v temo ali pa teleta celo oslepijo; vsakih nekaj dni jim jemljejo kri, da bi postali anemični in da bi zaradi tega bolj jedli. Na takšen holokavstovski način se lahko vzredi tele, ki tehta do 300 kilogramov.

Seznam okrutnosti nima meja, in to vse zaradi ljudske sebičnosti in prepiranja, da je na tem planetu samo človek tisti, ki mu gredo nekakšne pravice.

Pri tem gre seveda samo za prijavljene primere, v resnici pa je teh obolenj veliko več. Najpogostejši vzroki za zastrupitev so meso, mesni izdelki, mleko in mlečni izdelki.

Veterinarski inšpektor iz Niša je na kongresu navedel primer prevelikih količin svinca v sirih iz mleka krav na planinskih pašnikih, ki so daleč od cest, po katerih vozijo avtomobili in ki z zgorevanjem bencina s svincom onesnažujejo zrak. Odgovor na to vprašanje: spomladi kmeto-

globus

BUDIMPEŠTA — Madžarska, belgijska in nizozemska mirovna gibanja pripravljajo skupen predlog o prepovedi izdelave kemičnega orožja v Evropi. To je ob tednu razorožitve izjavil generalni sekretar madžarskega državnega sveta za mir Miklos Barabas.

DUNAJ — Avstrijsko zunanje ministrstvo bo od ameriškega zunanjega ministrstva zahtevalo dokumente o avstrijskem predsedniku Waldheimu, ki so shranjeni v arhivih ameriške obveščevalne službe (CIA). Avstrijski tednik Wochenpresse je namreč zapisal, da ima CIA v rokah dokumente, iz katerih naj bi bilo razvidno, da je ta obveščevalna služba vedela za Waldheimovo medvojno dejavnost.

RIM — Na katarski ladji Fatulkair Doha, ki so jo pred nedavnim zasedli v italijanskem pristanišču Savona, so odkrili 20 ton orožja, ki je bilo namenjeno v Združene arabske emirate. Italijanske oblasti menijo, da so s tem odkrili enega od kanalov za tihotapljenje orožja iz Evrope v države ob Perzijskem zalivu.

BRUSELJ — Morebitna zapora Hormuške ožine, ki bi onemogočila prevoz nafte iz dežel ob Perzijskem zalivu, zahodnoevropskih držav ne bi prizadela, saj imajo v zalogi 3 milijarde sodov nafte, kar zadošča za 600 dni.

BONN — V državah Evropske skupnosti so nemenoma uničili več kot 2,56 milijona ton sadja in zelenjave v vrednosti 500 milijonov mark. To so storili — kot zatrjujejo — zaradi napačne politike subvencioniranja kmetijske proizvodnje.

MOSKVA — Pet sovjetskih generalov je umrlo v nesreči helikopterja. Ubila sta se tudi oba pilota. Kraj nesreče ni znan.

NEW YORK — Najnovejša povečanje obrestnih mer v ZDA bo dolg latinskoameriških držav dvignilo za pet milijard dolarjev. Brazilija, Mehika in Argentina so nasprotno zahtevale zmanjšanje obrestnih mer.

WASHINGTON — Ameriška mornarica je v Zlati spustila pet izurjenih delfinov, ki bodo pomagali pri odkrivanju min.

globus

valci porabijo velike količine pesticidov, ki jih veter v obliki drobnega prahu prenaša tudi na zelo oddaljene planinske pašnike.

Insekticidi, fungicidi, herbicidi, rodenticidi, akaricidi, mematicidi — to je le nekaj strupenih kemikalij, ki jih na veliko uporabljamo pri nas in drugod po svetu, vsi pa se kot nekakšni ostanki pojavljajo v hrani. Poleg tega uporabljajo predelevalna industrija razne klorirane ogljikovodike, ki onesnažujejo okolje. Tako pridejo v hrano svinec, kadmij in živo srebro, poleg teh pa še talij, krom, selen in arzen in v zadnjem času iz zraka najnovejša nadloga — radionukleidi.

V zborniku, ki so ga izdali ob kongresu, med drugim piše:

»Problematična je stopnja kontaminacije s kadmijem; 39 odstotkov raziskanih govejih ledvic in 18 odstotkov svinjskih ledvic presega dovoljeno količino snovi in takšen je položaj v mnogih evropskih deželah. Zato predlagamo, da se ledvice starejših živali prepovejo za človeško prehrano.«

Ob vsem zapisanem bi lahko trdili, da ne potrebujemo nekakšne vojne zvezd, o kateri je bilo zadnje čase toliko povedano in napisano. Človeštvo se lahko uniči tudi drugače, enostavno tako — nekoliko pretirano povečano — da uživa zrezke. Nekakšna previdnost (ne bomo rekli da božja) pa bo marsikoga obvarovala pred tem sodobnim zlomom zato, ker si mesa več ne bo mogel kupiti.

O muzeju tudi frontna organizacija

Predsedstvo občinske konference Socialistične zveze v Murski Soboti je na svoji zadnji seji obravnavalo predlog usmeritev Pokrajinskega muzeja in posebnih muzejev v Pomurju v okviru nove muzejske mreže v Sloveniji. Uvod na to temo je podala voditeljica Pokrajinskega muzeja pri kulturnem centru Miško Kranjec, Vlasta Koren. S stališči sveta za kulturo (o katerih smo na Kulturnih obzorjih že pisali) jo je dopolnila predsednica Anica Lunežnik, Erika Hriberšek, strokovna delavka za kulturo pri sihih družbenih dejavnosti, pa je opozorila na potrebo po usklajevanju kulturnih programov, o katerih je bila zaradi pomanjkanja sredstev v kulturi, beseda na Ptuj, kjer so se sestali izvajalci v kulturi severovzhodne Slovenije.

Roki za ureditev muzejske mreže so kratki, kajti potrebnih soglasij za ohranitev splošnosti Pokrajinskega muzeja oziroma matičnosti si ni pridobil, čeprav potekajo dogovori že od marca. Očitno pa, kot je v svoji ilustrativni razpravi poudaril predsednik programskega sveta za muzejsko dejavnost Ivo Orešnik, ni subjekt, ki bi povezoval kulturno politiko v občini in regiji. Razprava je bila zelo živahna, sklepi predsedstva frontne organizacije pa,

da si je treba prizadevati za ohranitev matičnosti in pridobitev soglasij muzejev iz drugih občin ter dopolniti gradivo s konkretnimi predlogi vključevanja obstoječih zbirk ter za širitev programa za gotoviti finančno kritje.

Slednje zato, ker se kulturi (tako kot ostalim družbenim dejavnostim) v zadnjem trimesečju letošnjega, pa tudi v naslednjem letu, ko naj bi bila kulturna dejavnost financirana na ostanke dohodka delovnih organizacij,

ne pišejo dobri časi. Vseeno pa je bila pripomba sekretarja občinskega komiteja Zveze komunistov Borisa Štefanca na zapisnik v tisti točki, ki se nanaša na prispevne stopnje družbenih dejavnosti, upravičena, ko je opozoril, da napovedano povišanje prispevnih stopenj v soboški občini ni v sozvočju s protinflacijskim programom in da bi se predsedstvo Socialistične zveze v občini moralo natančneje opredeliti do tega problema.

B. Bavčar

VLASTA KOREN:

Muzej v Murski Soboti deluje v pokrajini Pomurje vse od svoje ustanovitve, verificiran je kot pokrajinski muzej za priznano regijsko dejavnost.

Po registru muzejev v Sloveniji je v letu 1987 registriran Pokrajinski muzej v Murski Soboti za delovanje na območju ene občine — registriran za delovanje v ustanoviteljski občini. Po registraciji muzejev v Sloveniji so pokrajinski muzeji verificirani za dejavnost regijskega značaja.

Dejavnost pokrajinskega muzeja je vidna v regiji, saj muzej vrši raziskave regijsko, pripravlja razstave regijskega pomena, strokovno povezuje strokovne delavce v regiji na sejah programskega sveta za muzejsko dejavnost pri Kulturnem centru v Murski Soboti.

Strokovne zbirke, muzejske zbirke v regiji sami ne morejo predstavljati pomembnih zbirk v razvoju muzejske regije, v nasprotnem primeru imajo večje možnosti razvoja.

Ali in zakaj muzejska mreža

Tega vprašanja si po nekaj letnih razpravah na to temo nikakor ne moremo več postavljati. Nova muzejska mreža bo, ker je potrebna in ker lahko le korenite spremembe v politiki varstva naravne in kulturne dediščine omogočijo celovito in popolno skrb nad preostanki naše preteklosti, ki nam jih zaradi stihijskega dela pred slepimi očmi nezadržno krade zob časa.

Predlog nove muzejske mreže, ki ga je izdelala Kulturna skupnost Slovenije, uvršča Pokrajinski muzej v Murski Soboti kot edini splošni muzej v Pomurju in edini, ki kadrovsko in prostorsko delno ustreza zahtevanim normativom in standardom, med nosilce matičnosti, strokovnega in delovnega povezovanja muzejev in usklajevanja programov muzejske dejavnosti za občine:

M. Sobota, Gornja Radgona, Lendava in Ljutomer. Ob tem nas toliko bolj čudijo zaključki razprave na to temo v Ljutomeru, kakor nam jih podaja članek Spremenjena muzejska mreža v zadnji številki Vestnika, iz katerega je razvidno, da prizadevanj Kulturne skupnosti Slovenije in predloga usmeritev Pokrajinskega muzeja Murska Soboti niso razumeli, ali pa jih zaradi strahu, da bo reorganizacija preveč bremenila njihov kulturni dinar, niso hoteli razumeti. Laične interpretacije, ki ne ustrezajo resnici, lasna samozadovoljivost, da je bilo storjeno pač vse, kar se je dalo storiti pri ohranjanju premičnih kulturnih spomenikov, in prepričanje, da bi delo vsake druge ustanove od Pokrajinskega muzeja v Mariboru do Narodnega muzeja stalo manj, kakor bi stalo delo regionalnega pokrajinskega muzeja, so samo dokaz, da so sicer regionalno in zgodovinsko povezane občine najbolj zadovoljne v svojih lastnih okvirih in da se pri vseh poskusih povezovanja, pa naj so to le strokovni, počutijo ogrožene. Čeprav je zadovoljstvo z obstoječim stanjem očitno, se bo kljub temu potrebno slej ko prej odločiti, in takrat se bo jasno pokazalo, ali je Pomurje resnično regija ali pa zgolj umetna tvorba.

Metka Fujs
Irena Šavel

IVO OREŠNIK:

»Regijska muzejska politika oziroma muzejska mreža in njen najnovejši koncept razvoja je po dolgih mesecih počivanja v občinskih predelih silom prišel na svetlo. Razprave, ki v zadnjem času potekajo v občinskih središčih pa so v glavnem žal zasnove lokalistično in brezperspektivno. Za muzejsko dejavnost v Pomurju ugotavljamo, da nima subjekt, ki bi v regiji povezoval kulturno snovanje in trasiral perspektivno regijsko kulturno politiko. Ta tako ostaja več ali manj zgolj domena občinske politike in je zato ne le za regijo, temveč tudi za posamezne občine v njej brezperspektivna, vsaj kar zadeva kulturno dediščino.

Menim, da bi regijsko politiko ohranjanja kulturne dediščine naj strokovno zasnovali kulturni delavci, ki se ukvarjajo s to dejavnostjo in šele potem bi naj kaj reklo občinske politične strukture. Zdaj pa je ravno obratno. Vztrajati na statusu quo, pomeni vztrajati na nikakršni perspektivi kar zadeva kulturno dediščino, to pa je neodgovornost pred prihodnostjo in bojim se, da se tega premalo zavedamo.

Predloženi program bodočega razvoja muzeja v Murski Soboti, kot matičnega in splošnega muzeja za Pomurje, ki so ga pripravili tam zaposleni, sicer vsebinsko nakazuje svoje delovanje tako dosedanje kot bodoče, predvsem na področju arheologije deloma tudi zgodovine, do neke mere celo etnografije, vendar pa je premalo organizacijsko otipljiv za ostale občine. Načrt tega razvoja bi moral ponuditi konkretno panožno in vsebinsko usmeritev. Ne le načelno in to s poudarkom na občinskih središčih.

Priznam, da to ni lahko, vendar je to edini možni način za pridobitev potrebnih soglasij ostalih muzejev v Pomurju. Na področju odnosa so ne le logični, ampak nujni skupni interesi. Slab razvojni program in neenotnost pri obravnavanju kulturne dediščine pa nas lahko pahne ne le v stagnacijo, ampak celo v nazadovanje.

— POMURSKI VSAKDAN —

Za ozimnico še skrbi z ogrevanjem!

Z nakupom ozimnice smo v Pomurju tako rekoč že opravili. Z najboljšo organiziranostjo se lahko nedvomno pohvali soboška občina, kjer je veletrgovina Potrošnik, oziroma njena temeljna organizacija Preskba tudi letos pripravila prodajo razne zelenjave in sadja — tudi vložene — v samopostrežnicah v Murski Soboti ter v Beltincih in na Cankovi. Tudi v lendavskem Mercator-Univerzalu so omogočili nakup jabolk, vendar ni bilo zadostnega povpraševanja. Podobna ugotovitev velja tudi za Ljutomer in radgonsko občino, pri čemer na sejmišču v Gornji Radgoni letos niso več organizirali odkupa jabolk, ampak so angažirali trgovsko mrežo. Mnogokje so pritegnili kmetijske zadruge, kot npr. KZ Panonko, ki je v skladišču tozda Sadjarstvo v Puconcih prodajala jabolka za ozimnico. Za kakovostnejša, kot sta delišes in jonatan, so kupci odšteli 450 dinarjev za kilogram — enaka cena je bila tudi v Potrošnikovih prodajalnah — medtem ko so bila obtočena jabolka po 350 dinarjev.

Ceprav so na možnost cenenege nakupa ozimnice opozarjali z raznimi plakati in drugimi obvestili, med ljudmi ni bilo kakega večjega zanimanja. Verjetno bo držala ugotovitev, da so svoje naredile visoke cene, desetmesečna posojila za nakup ozimnice v Temeljini pomurski banki po 138-odstotni obrestni meri pa ni bila spodbudna. Poleg tega so se občine še prej oskrbeli z najnovejšim, predvsem krompirjem in jabolkami, v nekaterih delovnih

organizacijah pa so prek sindikalne organizacije ali kakega poslovnega partnerja, ki jim je kar na dvorišče tovarne pripeljal za boje jabolk ali zelenjave, pravčasno poskrbeli za čim prejšnjo prodajo ozimnice. Za Pomurje je značilna razdrobljena prodaja ozimnice, saj se ob prekupevanju zaradi pomanjkanja nekaterih izdelkov niti v sindikatih niso mogli natančno zmeniti o zmogljivostih in cenah.

Zadnje čase pa postaja vse ak-

tualnejše vprašanje kurjave. Po velikih zalogah premoga bi lahko trdili, da so se pomurski trgovci dobro pripravili na glavno kurilno sezono. Iz vseh štirih pomurskih občin namreč poročajo, da je premoga povsod dovolj. To je — glede na lansko kurilno sezono — gotovo do neke mere presenetljivo! K temu so med drugim pripomogle tudi pogodbe z bosanskimi premogovniki, čeprav v veletrgovini Potrošnik oziroma njenem tozdu Merkur zatrjujejo, da so te pogodbe neugodne, predvsem za nakup rjavega premoga. Poleg tega so naročili precejšnje količine vzhodnonemških in avstralskih briketov, ki so najdražji.

Tako so se pač hoteli zavarovati pred morebitnim pomanjkanjem premoga. In če vemo, da so bile letos nadpovprečne tudi pošiljke lignita iz Titovega Velenja, kjer so odprli novo separacijo premoga, je lažje razumeti sedanjí položaj pomurskih trgovcev, ki se otepajo s prevelikimi količinami premoga,

LENDAVA

Spoznavanje slovenščine

Življenje in delo v vrtcih na narodnostno mešanih območjih poteka seveda nekoliko drugače kot v drugih vzgojno-varstvenih organizacijah. Otroci namreč hkrati spoznavajo in se učijo dveh jezikov — maternega in tistega, ki se govori v njihovem okolju. V obmejnih predelih lendavske in soboške občine sta to seveda slovenščina in madžarščina.

Kako pravzaprav otrokom kar najbolj uspešno posredovati jezikovno predznanje, ki je potrebno za vstop v osnovno šolo? Organizacijska enota Zavoda za šolstvo SRS iz Murske Sobotice je preteklo soboto v ta namen pripravila v Lendavi seminar, ki se ga je udeležilo 24 vzgojiteljic iz dvojezičnih vrtcev v lendavski in soboški občini ter 8 vzgojiteljic, ki delajo v dvojezičnih vrtcih na Koroškem v Avstriji. Tokrat so namreč obravnavali način in metode dela spoznavanja slovenskega jezika.

Koroške vzgojiteljice so bile gostje na tem seminarju, ker pravijo, da je takšno usposabljanje zelo koristno. Veliko tamkajšnjih otrok, ki jih stariši vpšejo v vrtec, namreč zelo slabo obvlada slovenščino, čeprav so slovenskega rodu.

»Povabili smo tudi vzgojiteljice iz dvojezičnih vrtcev v Porabju, ker se nam je zdelo, da bi bil seminar zelo koristen tudi zanje, vendar odziva ni bilo. Sicer pa porabske vzgojiteljice prihajajo k nam ob drugih priložnostih,« nam je povedala pedagoška svetovalka Jana Kolarčičeva. Pa še mnenje Simone Rošek s Koroške v Avstriji: »Delam v dvojezičnem vrtcu v Škofijah. To je edini vrtec v naši dvojezični občini in ga obiskujejo tudi otroci iz nemških družin. Pravzaprav okrog dve tretjini otrok uporablja kot pogovorni jezik nemščino, ker je prisotna močna asimilacija. Zato moramo začeti delati na najnižji stopnji. Prvič sem videla, kako to delate pri vas. Dobila sem veliko koristnih napotkov, ker smo imeli poleg teorije tudi praktično usposabljanje.«

Jože Graj

O zvišanju

stanarin

V ponedeljek sta se v Murski Soboti sestala koordinacijski odbor za stanovanjsko politiko pri predsedstvu občinske konference Socialistične zveze in svet za življenjske in delovne razmere pri občinskem sindikalnem svetu.

Namen srečanja je bil opredeliti do predlaganega 55-odstotnega zvišanja stanarin prvega novembra letos. Ker gre že za tretje povišanje stanarin letos (prvo je bilo marca, in to za 57 odstotkov, drugo pa julija za 29 odstotkov), so navzoči le načelno soglašali z njim. V razpravi so menili, da bi bilo umestno takšno povišanje stanarin, ki bi bilo v sozvočju z zaostajanjem z osebnimi dohodki v soboški občini, ne pa, da prisegamo na republiško — linearno povišanje ob necenotnih izhodisčih. bb

Uspešna akcija RK v Pomurju

Četrkova velika solidarnostna akcija Rdečega križa Jugoslavije pod geslom Človek človeku — solidarnost na delu je v Pomurju dokaj dobro uspela. Najbolj so se izkazali v soboški občini, kjer se je kar 17 osnovnih šol, 4 srednje šole usmerjenega izobraževanja in 9 krajevnih organizacij Rdečega križa vključilo v zbiranje starega papirja in denarnih prispevkov za zahvalnice. Poleg tega so na devetih osnovnih šolah zbrali tudi precejšnje količine poljskih pridelkov, in sicer 2500 kilogramov krompirja, 700 kilogramov koruznih storžev, 50 kilogramov korenja, 30 kilogramov peteršilja, 90 kilogramov čebule in 7 kilogramov medu v Bakovcih, ki so ga namenili osnovni šoli in vrtcu v Bodoncih. Zelo so se potrudili v Bogojini in Moravskih Toplicah, kjer so prek mladih članov RK in krajevnih organizacij v zbirnem središču v Ivancih oddali precej zelenjave, ki so jo poslali vrstnikom pri Gradu. Omeniti velja tudi Martjance in Selo-Fokovce, kjer so zbrane pridelke namenili Osnovni šoli Fokovci, KO RK Bakovci, kjer so zbrali za potrebe Cankove, v Beltincih pa za KS Rogascevi. Solidarnost se je torej še enkrat potrdila v praksi!

Na sedežu občinske organizacije RK v Murski Soboti so v tej akciji dobili še 8 vzmetnic, pohištvo za otroško sobo s posteljami, 150 kilogramov oblačil, 12 parov čevljev, vrednost zahvalnic pa znaša čez 500 tisoč dinarjev. Pohvaliti velja tudi gasilce, ki so pomagali s prevozi starega papirja in pridelkov. Med drugim so na drugi osemletki v Murski Soboti zbrali okrog tona starega papirja, na beltiški osnovni šoli 780 kilogramov itd.

Iz radgonske občine smo dobili informacijo, da se je v Dinovem skladišču v tej solidarnostni akciji RK nabralo precej starega papirja. Prednjačijo radgonske osnovne šole, od koder so odpekljali celo 3540 kilogramov od-

V AKCIJI RK SO SE IZKAZALI PIONIRJI — Učenci Osnovne šole Daneta Šumenjaka-Mirana v Murski Soboti (na fotografiji) so že dopoldne zbrali okrog 700 kilogramov starega papirja. Foto: A. Abraham.

padnega papirja, farma bekonov Radgona je prispevala 870 kilogramov, Mesoizdelki 1240, Elrad 3800 in Avtoradgona 1200 kilogramov starega papirja. Vrednost prodanih zahvalnic znaša 400 tisoč dinarjev, poleg tega pa so na sedežu RK v Gornji Radgoni zbrali še 650 kilogramov raznih oblačil, štedilnike, postelje in drugo stanovanjsko opremo.

V lendavski občini so se najbolj izkazali učenci Osnovne šole Črenšovci, saj so zbrali 1500 kilogramov starega papirja, nabra-

li pa so tudi dva zabojnika stare pločevine in krp. Na lendavski Osnovni šoli Drago Lugarič pa so zbrali 920 kilogramov starega papirja. Tudi v Ljutomerški občini so dokaj zadovoljni z akcijo RK. Samo na osnovnih šolah v Ljutomeru, Križevcih pri Ljutomeru in Verzeju so zbrali okrog 3 tone odpadnega papirja, medtem ko je občinska organizacija RK prevzela okrog sto kilogramov starih oblačil, vrednost prodanih zahvalnic pa znaša 250 tisoč dinarjev.

Milan Jerše

GORNJA RADGONA

Letos čez 40 novih

obrtnikov

V radgonski občini so že določene lokacije za obrtne cone, ena za staro opekarno v Gornji Radgoni, druga v bližini železniške postaje, tretja pa v Radencih, kjer se vedno ni dokončnega dogovora. Kljub temu bo potrebno rešiti še veliko problemov, preden bodo na teh lokacijah delavnice in lokalni takih obrtnih dejavnosti, ki jih v radgonski občini zares potrebujejo. Še vedno ni znano, ne občinski vladi niti predstavnikom obrtnikov, kako financirati gradnjo infrastrukture v teh obrtnih conah, kako pritegniti k sodelovanju organizacije združenega dela, če pa se same borijo za svoj obstoj, kako pritegniti ljudi, da bodo prevzeli obrtno dejavnost, ki ju v občini potrebujejo, ko pa pri tem ni nobenih olajšav.

V prvem polletju 1987. leta se je število obrtnikov povečalo za štirideset — vendar je večina teh odšla iz delovnih organizacij predvsem zaradi nizkih osebnih dohodkov.

bp

SINDIKATI

Ceprav statut Zveze sindikatov Slovenije omogoča ustanovitev kar 18 odborov sindikata, so imeli v lendavski občini doslej le odbor sindikata delavcev kovinske in elektroindustrije, ki združuje 1500 članov. Zaradi vse večjega razmaha tekstilne in usnjarske dejavnosti pa so prejšnji teden ustanovili še odbor sindikata delavcev tekstilne in usnjarske industrije. Vanj so se vključili delavci Planike, Deloze, Toka, Indipa, v kratkem pa se jim bodo pridružili (po ustanovitvi osnovne organizacije) še iz Utoka. V občinskem svetu ZSS v Lendavi pa že pripravljajo ustanovitev še ene oblike sindikalne organiziranosti: odbora delavcev v gradbeništvu, saj dela v tej panogi že okrog 1000 delavcev.

Najbrž ne bo preveč, če tudi v tej rubriki obstanemo pri Centru za zunanjetrgovinske delavce v Radencih, ki je te dni dopolnil deset let. Povzeli bomo nekaj mnenj, ki samo potrjujejo njegovo vpetost v čas in prostor.

Cvetka Selšek, predsednica republiškega komiteja za mednarodno sodelovanje, je ob tej priložnosti menila, da gibanja v svetovnem gospodarstvu še nikoli niso tako močno in vsestransko vplivala na posamezne narodne ekonomije, kot se to dogaja danes. »To še toliko bolj velja za našo, relativno majhno ekonomijo, ki se lahko razvija le prek vključevanja v mednarodno delitev dela. Poznavanje in obveščenost o sodobnih tokovih tehnološkega razvoja v svetu sta osnovni pogoji za tekoče prilagajanje in vključevanje v mednarodno delitev dela, kot za načrtovanje in uresničevanje naše dolgoročne razvojne politike. Zaradi tega je toliko pomembnejše vključevanje naših kadrov in raziskovalnih ustanov v informacijske tokove sodobnega razvoja znanosti in tehnologije v svetu, kar bomo lahko dosegli z ohranjanjem in nemotenim vzdrževanjem stikov s svetovnimi centri tehnološkega razvoja in stimuliranjem procesov prenosa znanja in tehnologije, pri čemer ima pomembno vlogo tudi ustrezna poslovna politika organizacij združenega dela. V tej luči zavzema pomembno mesto prav Center za usposabljanje zunanjetrgovinskih delavcev v gospodarstvu v Radencih.«

Dolfe Vojsk, podpredsednik Gospodarske zbornice Slovenije in predsednik programskega sveta Centra: »Vztrajni obrisi bodoče informacijske družbe in ureditve sveta so že pred desetimi leti nedvoumno dokazovali, da je znanje najpomembnejši proizvodni dejavnik, ki pa k nam z zamudo in strmežljivostjo le počasi prodira. To spoznanje je narekovalo naša potreba po mednarodni poslovni povezavi — tržnem načinu gospodarjenja, kjer pa je izvoz le funkcija njegovega načina, saj ni izvozne uspešnosti ob domači nemarnosti. Mednarodno gospodarjenje je zato usmerjevalec sodobnega poslovanja naših gospodarskih enot. Ustanovitev Centra je tako kljub nenehnemu tarnanju dokaz naše odzivnosti in trdoživosti, ki edino omogoča preživetje na našem idejnem in siceršnjem klopčju v Evropi.«

Emil Milan Pintar, namestnik predsednika Republiškega komiteja za raziskovalno dejavnost in tehnologijo: »Prav gotovo je velika napaka v našem sistemu, da smo dolgo znanje sploh zanemarjali — in še danes mu ne znamo dati cene: nekoga, ki nam pride na črno izolirat centralno kurjavo, smo pripravili plačati bolje kot univerzitetnega učitelja; umetnika, ki nam deset minut citira Kajuh, plačamo trikrat toliko kot dobrega eksperta za triurno predavanje in pravzaprav, materialno priznanje ob Kidričevi nagradi je vredno dva kvadratna metra slabo izdelanega stanovanja. Toda vsaj uradno smo pričeli ta razmerja presegati in danes je že skoraj družbeni običaj, da se zaključimo v moč in pomen znanja — pri tem pa o zakonitostih na tem področju vemo tako malo, da ne znamo ločiti med seboj znanja različnih vrst, za različne namene in potrebe. Ta zmota, da je znanje pač znanje, preraščala v številne sistemske nesmisle, ki jih celo uzakojamo. V našem sistemu je normalno, da pričakujemo od odličnega učitelja ali veterinarja ali strojnika — raziskovalca, da bo tudi

inovacije

odlični direktor — ker ne priznamo, da poslovodenje zahteva posebna profesionalna znanja. Še več, nepriznavanje in nepoznavanje profesionalne discipliniranosti in specializiranih znanj nam vsiljuje sistem odločanja, kjer želimo vsi odločati o vsem.«

Dušan Babnik, svetovalec generalnega direktorja Slovenije: »V borbi med potrebo po večjem znanju in izmenjavi informacij ter problemom časa oz. prezaposlenosti je naloga dodatno se usposabljanje skoraj edini način, da delavec v zunanji trgovini nadomesti vsaj nekaj tistega, čemur ne more redno slediti ob delu. To niso samo predavanja strokovnjakov iz teorije in prakse, ampak tudi izmenjava izkušenj med seboj in v poslovnem svetu neprecenljiva — nova znanstva. Vsakokrat, ko človek 'pod obvezno' odhaja v Radence, je to zaradi stiske s časom nekaj, kar je 'odveč'. Ko pa se vrača iz Radencev, ugotavlja, da njegov ožd v tem času ni propadel zaradi njegove odsotnosti, da pa je sam bogatejši za mnoga znanja in poznanstva in mnogo bolj pripravljen za nove napore in vsakdanje težave pri delu.«

Pa še nekaj o tujih izkušnjah pri usposabljanju kadrov. Ustanove na tujem, ki se ukvarjajo s tovrstnim izobraževanjem in usposabljanjem, so najbolj razvite v menedžerstvu in podjetništvu, kar je razumljivo, saj je podjetniška funkcija odvisna ne le od izobrazbe in usposobljenosti, temveč tudi od psihofizičnih kondicij podjetnika in menedžerja, od njegovih političnih in lobijskih sposobnosti. Vse to je mogoče ugotoviti in poglobiti le na zelo dobro organiziranih seminarjih in v najbolj sposobnih posredovalci znanja, izkušeni in možni ravnanja. Pomembna sestavina podjetniške funkcije je zunanjetrgovinska dejavnost. Zunanjetrgovinski sektor v ozdu je za učinkovito podjetništvo pomemben izvor informacij in impulzov za oblikovanje podjetniške koncepcije in za izvajanje njenega zunanjetrgovinskega dela. Zunanjetrgovinski sektor v ozdu ni nič manjšega pomena kot razvojno-raziskovalni. Zato se povsod v razvitih tržnih gospodarstvih, večinoma na pobudo gospodarskih zbornic, ustanavljajo ustanove, ki organizirajo usposabljanje zunanjetrgovinskih delavcev. Tako je na primer v Avstriji pri Bundeswirtschaftskammer na Dunaju Ekspozitna akademija, ki usmerja in izdaja ustrezne tekste za vrsto tem, ki so v programih seminarjev za zunanjetrgovinske delavce v okviru delovanja WI — FI (Wirtschaftsförderungsinstitut) pri vsaki deželni gospodarski zbornici. Za menedžerje in podjetnike delujejo druge primerne ustanove. Podobno uresničujemo usposabljanje ločeno za menedžerje in podjetnike ter posebej za zunanjetrgovinske delavce v večini razvitih tržnih gospodarstev. Branko Zunec

Ne le o kombiniranih praških

Prav nič se ne bomo zmotili, če zapišemo, da Galenski laboratorij pomurskih lekarn večinoma Pomurcev pozna po kombiniranih praških, za katere nekateri hudomušno dodajajo, da zdravijo pomursko dušo in telo. V tem laboratoriju pa za našo regijo pripravljajo tudi več kot 90 pripravkov, nekaj polizdelkov, ki jih uporabljajo v lekarnah za pravo raznih zdravil, precej pa gotovih izdelkov, ki jih lahko kupimo v apotekah.

Galenski laboratorij, tak kot ga spoznamo sedaj, je precej mlad, saj je bil ustanovljen z združitvijo pomurskih lekarn. Je torej enota tozda Pomurske lekarn pri Pomurskem zdravstvenem centru pa vendar precej v letih, če se ozmemo po laboratorijih z istim imenom po Sloveniji. V osemdesetih letih so namreč kupili stare prostore nekdanje pekarnice v Murski Soboti na Gregorčičevi ulici in si na 400 kvadratnih metrih, kolikor so jih tak dobili, uredili primerne prostore za strokovno in dobro delo.

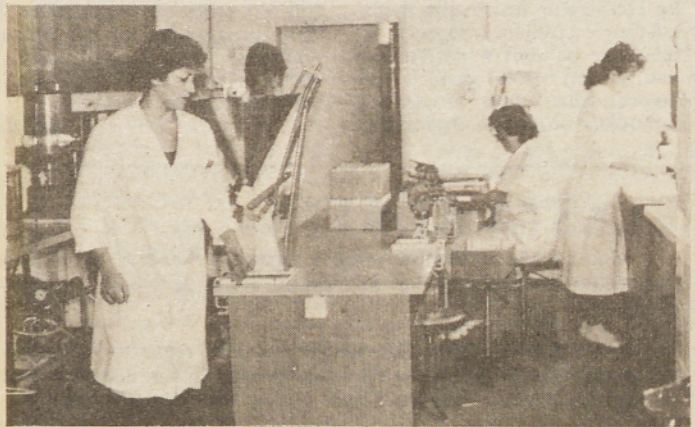
Če smo navajeni skoraj pri vsem in povsod capljanja za razviti, pa voditeljica laboratorija, Jožica Benkič, z zadovoljstvom pravi: »Če se postavimo ob bok drugemu galenskemu laboratoriju po Sloveniji, lahko ugotovimo, da je naš laboratorij dobro opremljen, in prav zato lahko strokovno in organizacijsko dobro opravljamo svoje delo.« V Sloveniji je namreč šest takih laboratorijev, ki nosijo ime po grškem zdravniku in filozofu Galeosu, ki je postavil znanstvene temelje za pripravo zdravil, v celjski regiji pa ga še ustanavlja.

Res je, da so precej opreme nakupili v osemdesetih letih, ko so bile povsem druge razmere za nakup v tujini. Vendar se tudi sedaj niso predali in ne držijo križem rok, ko želijo kaj izpopolniti pri svojem delu. Če se ne da uvoziti, se je pač treba znajti doma, poiskati prave ljudi, ki so večji, da po zamisli potreben stroj naredijo doma. Kar nekaj strojev

ali priprav so naredili tako, da so uporabili malo inovativnosti, spretnosti in pa seveda znanja o postopku in načinu dela.

Že smo zapisali, da pripravljajo več kot devetdeset vrst pripravkov: mazila, razne čaje, emulzije, svečke, globule, praške, reagentne in drugo, vse pa pripra-

kljub vsemu povedanemu pa se verjetno še marsikdo vpraša, ali nam je res treba imeti take laboratorije sedaj, ko imamo že tako razvito farmacevtsko industrijo. In če se sedaj ozremo po številnih boleznih, med katerimi je mnoge treba zdraviti od bolnika do bolnika različno, ali individu-

vljajo tako, kot zahtevajo strokovni kriteriji, ne le doma, ampak radi pogledujejo na tuje in v tujo literaturo.

»Za pripravo galenskega pripravka uporabljamo naše farmacevtske, inženir farmacevtske, pet farmacevtskih tehnikov, štirje laboranti in drugi. V lanskem letu je njihovo delo predstavljalo petnajst odstotkov fizičnega obsega celega tozda, nabavna vrednost pa je 11 odstotkov od celotne nabavne vrednosti pomurskih lekarn.

Foto: A. Abraham

Delo analiznega laboratorija pa ni le to, kot so nam povedali strokovni delavci, obiskujejo tudi lekarnice po Pomurju in kontrolirajo, kako so uskladiščena zdravila in kako je z roki uporabnosti. Prav tako imajo pomembno nalogo pri izbiri embalaže. Bolj kot na zunanji videz pazijo, da je embalaža neoporečna, posebno previdni so pri plastiki, ki mora imeti potreben test

Majda Horvat

Rudnik v Benici šele »delajo«

Pred dnevi je bil opravljen tehnični pregled naprav za raziskovanje dela v bodočem rudniku v Benici. Gre pravzaprav za nadzor varnosti pri delu, ki je po tovrstnih objektih zelo strog. Z usklajevalcem dela pri pripravi rudnika oziroma raziskovalnih del, Ludviku Jerebici, smo v pogovoru zvedeli nekaj novic, ki ponazarjajo napore delavcev Geološkega zavoda iz Ljubljane pri premagovanju težav.

Najprej bodo spojili oba vpadnika, ki sta oddaljena drug od drugega dober kilometer. Dela so se začela na južnem, zaradi terena pa potekajo dokaj počasi. Delavci uspešno dnevno napredujejo le za dobra dva metra. Če bo šlo tako naprej, ju bodo povezali čez dve leti, takrat pa bi se pravzaprav ugotovilo, ali so količine premoga takšne, da bi se izplačalo gospodarno izkoriščanje. V tej fazi dela nakopljujejo na dan le dobro tono premoga, sicer pa sedaj ni v ospredju pridobivanje premoga, temveč dovoz nepotrebnega in dovoz gradbenega materiala za gradnjo rudarskega rova. Sedaj, ko so v globini okoli 20 metrov, se kažejo dobri znaki, priti pa morajo do globine 85 metrov, da bodo ugotovili, ali so bile do sedanje raziskave pravilne. Mi rudnik šele delamo, nam je dejal Ludvik Jerebic, počakati bo potrebno še dve leti, da bo pravi rudnik.

Jani D.

Pomurje o predlaganih ukrepih Zisa

Na najrazličnejših ravneh in ob najrazličnejših priložnostih je že bilo povedano, da je napočil »skrajni čas«. Besedna zveza zdaj že kar mučno odzvanja v ušesih vsakega, ki spremlja poročanje javnih medijev. Besedi naj bi opisovali razmere v Jugoslaviji danes — s krizo je že tako daleč, da je nekaj potrebno storiti. A kaj? Odgovor je med drugimi iskala tudi zvezna vlada, njen predsednik Branko Mikulić pa je v ponedeljek, 19. oktobra, predstavil sklepe, ki so za zdaj predlagani, sprejeli pa naj bi jih 12. novembra, po »široki in »demokracijski« javni razpravi. Zakaj prideva pred javno razpravo pod narekovanji? Ker je čas, odmerjen za tako pomembne razprave, zelo skopo odmerjen in ker je le malo tistih (vsaj po pomurskih izkušnjah), ki imajo o čem razpravljati, ker gradiva o ukrepih nimajo. Tale anketa med štirimi Pomurci (iz vsake občine eden) naj bo pomurski prispevek k razmišljanju o prednostih in slabostih prihajajočih časov. Podrobneje pa so govorili takole.

Herbert Šefer, generalni direktor Radenske: »Po moje je pozitivno, da ukrepov niso sprejeli takoj, ampak se o njih lahko razpravljajo. Na ta način se lahko izkristalizira prava usmeritev. detalji mi niso znani, ampak le ti so, kar sem zvedel iz časopisja in komentarjev na radiu ali televiziji. Kot vem doslej, se pri turizmu kaj bistvenega ne bo spremenilo in za njegov nadaljnji razvoj je to slabo. Ostajajo problemi devizne realizacije, potem so tu še kvote in devizne pozicije. Pri tem je turizem za Pomurje relativno pomembna panoga, saj ima Radenska sama letno okrog 410 tisoč nočitev, od tega 130 tisoč tujih gostov. Skupno samo pri nas dela v turizmu 1400 ljudi in po starih predpisih ustvarimo okrog 6 milijonov dolarjev. Pomurje ima tako naravne možnosti kot tudi za razvoj turizma in

temu bi morala slediti ekonomska politika. Posebej bi se morali (tudi v luči teh ukrepov) ukvarjati z gradnjo turistične infrastrukture — tu so predvsem ceste, pti dejavnosti in skupni objekti. Prav je, da se pripravljajo ukrepi za globalni izhod iz krize, vendar pa bi vzporedno morali reševati tudi stare napake, kar pa ni povezano s kakšnimi velikimi paketi in ukrepi — npr. ukinitve enega ali dveh periodičnih obračunov, kar bi bistveno zmanjšalo stopnjo administriranja, tu so nadalje racionalizacije postopkov v zunanji trgovini, prav tako pa se človek sprašuje, ali res rabimo tako obsežno režijo, tako po občinah kot v delovnih organizacijah.«

Jože Kuronja, predsednik izvršnega sveta SO Lendava: »Na sestanku prejšnji teden pri Dušanu Sinigroju v Ljubljani smo podprli stališča republiškega izvršnega sveta. Čeprav se z nekaterimi ukrepi v Sloveniji ne strinjamo (gre za izvozna pravila, politiko cen in davčni sistem) moramo v splošnem program sprejeti, saj smo ga prav Slovenci zahtevali.

V Lendavi tačas intenzivno študiramo program, posebej na izvršnem svetu, pa tudi v delovnih kolektivih. Po naše je program premalo gospodarsko operativen in ima še vedno precej elementov političnega programa. Nekateri kratkoročni ukrepi, ki zadevajo izvoz in cenovno politiko v kmetijstvu, manjkajo. Kar zadeva posledice izvajanja ukrepov za našo občino, poudarjam predvsem vprašljivost udejanja-

nja programov sisov. Ni nam znano, kako jih bomo plačali, razen če ne bomo dobili povečane republiške solidarnostne pomoči. Nerešena ostajajo tudi kmetijski vprašanja, saj vsi, ki se ukvarjajo s to panogo, poslujejo na robu rentabilnosti. Tudi pri kmetijskih produktih je po naše potrebno dati vso podporo uveljavljanju ekonomskih zakonitosti. Zdej bi morali v Pomurju temeljito preučiti ves program in se poenotiti glede pripomb, saj bodo ukrepi pri nas verjetno delovali podobno. Preveč morda govorimo o programu Zisa — to je naš program in izvajati ga bomo morali v vseh ozidih in drugod, le od naše moči, volje in stopnje izvajanja je odvisen rezultat vsega, tudi v federaciji.«

Alojz Šadl, direktor izvoza-uvoza v DO Mura: »O programu ukrepov smo se v Muri že hoteli konkretno pogovarjati, vendar pa so materiali, ki jih imamo, zelo splošni. Dokler ne bomo imeli izvedbenih aktov oziroma predpisov, kako bomo morali ravnati v določenih segmentih, o programu dokončnih stališč ne moremo sprejeti. Vsekakor pa pozdravljamo ukrepe za zmanjšanje inflacije, družbene režije, za pospeševanje proizvodnje in izvoza. Predvsem zadnji je po naše edini izhod iz današnjih razmer. Za nas je pomemben zakon o deviznem postopovanju, za katerega smo slišali, da obstaja v štirih različnih. Če nam bo po novem ostalo 50 odstotkov ali več deviz in če se bomo lahko povezovali v reprodukcijski verigi, bo to velik napredek. Če pa bo ostalo po starem, ne bo nobenih sadov. Še o izvoznih posojilih: plačujemo 131-odstotno obrestno mero, in to za izvoz ni niti malo spodbudno. Denar se tako zbira na bankah, ki ga lahko delijo po svojih kriterijih, seveda za zanimive ali nezanimive programe. Zastavlja se tudi vprašanje opreme. Ker smo z odstotkom proizvodnje zelo odvisni od izvoza in konkurence v tujini, brez modernizacije opreme in tehnologije ne bomo več sposobni tekmovali na zunanjem trgu — če pa k te-

mu prištejemo še carine in ostale dajatve, je toliko manjši!«

Miro Steržaj, direktor ljutomerskega Mlekoprometa: »Nove dokumente za stabilizacijo gospodarstva nedvoumno potrebujemo. Potrebni so razprave in misli, da se niso dokončali. Zis verjetno pričakuje kritične pripombe — mi pa od Zisa, da prisluhne našim željam. Pri zunanji trgovini lahko rečem, da ni nobene spodbujanja izvoznikov. Potrebno bo bolj prisluhniti gospodarstvu, sicer uspeha ne bo. O tem, kar se sliši, o omejevanju pravic (npr. zamenjava deviz občanov, polog za prestop meje ...), menim, da gre za omejevanje ustavnih pravic in tega v praksi ne bo mogoče izvajati. Politika bi še vedno rada imela v rokah tiskanje denarja, predvsem ko ga zmanjka za skupno in splošno porabo — to pa je le petrolej na ogenj inflacije. Zis si tudi preveč lasti pravico kontrole nad posameznimi artikli oziroma njihovimi podražitvami. Če sem že iz te branže, bom o živilstvu dejal tole: prav je, da so izdelki, ki vplivajo na socialo, pod kontrolo družbe. Vendar pa so republike različno razvite in Zis bi moral upoštevati željo, da same urejajo to zadevo, seveda pod njegovo kontrolo in taktirko. Ne moremo kupovati mleka v Sloveniji po enakih cenah kot v kakšni drugi republiki, kjer so osebni dohodki nižji. Sicer pa je po moje vseh teh predpisov pri nas preveč. Če bi dogovore spoštovali, danes ne bi rabili trčeti stvari, ki jih želimo zdaj sprejemati. Le pogledimo si naše okorne skupščine, ko velikokrat še materialov ne moremo prečitati, kaj šele da bi pravilno in pravično odločili! Premalo smo tudi varčni in to bi morala biti ena glavnih sestavin v ukrepih. Že kar zvezna raven naj bo zgled za razne sprejeme in potovanja — podobno je z gospodarstveniki, ki se morajo vključiti v varčevanje in manj sprejemati, manj potovati. Če bomo to dosegli in se zavzeli za večjo pravno varnost, bomo prišli na zeleno vejo.«

Bojan Peček

MURIN IZVOZ

Jamranje (predvsem slovenskih) ozdov, da so zvezni predpisi kot ustvarjeni za to, da čim manj izvažajo, ne pa obratno, kot povsod zatrjujejo, je žal siva resnica, ki izpčuje slabosti jugoslovanske ekonomske politike. Devizni zakon namreč predpisuje, da jih tisti, ki devize z izvozom ustvari (in to več, kot jih potroši), ne more imeti v lastni darnici — pač pa jih morajo vsi prodati banki in nato spet čakati na vrstni red zanje.

Mura, soboška svetovno znana izdelovalka konfekcije, težave te

Kljub vsemu (vsaj) po načrtih

vrste še posebno močno občuti. Velikokrat se je namreč že zgodilo, da so njeni računi s tujimi poslovnimi partnerji ostali neplačani tudi po pol leta, kar vsekakor kali dobro ime ali »image« Mure. Toda, kar je, je, in znati se je treba tudi v takšnih razmerah. In v Muri so se znašli. Kljub »višji sili«, za kar bi lahko imenovali nespodbudne predpise, so v devetih mesecih na izvozno-vozno področju naredili, kolikor so načrtovali, oziroma še več.

Letno namreč načrtujejo za okrog 40 milijonov dolarjev, doslej pa so iz-

ključno na konvertibilni trg izvozili že za 35,5 milijona dolarjev. Ob koncu leta bo po predvidevanjih izvoz večji od lanskega za 9 do 11 odstotkov, pri čemer je uvoz ostal na lanski ravni — doslej namreč znaša 7,5 milijona dolarjev. Mura je torej močan devizni aktivce, kot temu pravijo v gospodarskem jeziku, saj je priliv deviz 5- do 6-krat večji od odliva.

Novi devizni zakon, ki se pripravljajo in za katerega (vsaj v Muri tako trdijo) je kar nekaj različic, naj bi spet uvedel pravico aktivcev, da imajo doleten del (lastnih) deviz. Če bo res tako, bodo tudi Murine izvozne težave v prihodnje bistveno manjše.

Bojan Peček

Krave molzejo izgube

Z 12. septembrom so sicer začele veljati v Jugoslaviji nove zaščitne cene mleka, vendar le-te ne zagotavljajo nič kaj ugodnejšega položaja za živinorejce. Če se je v zadnjih letih odkup mleka v Sloveniji iz leta v leto povečeval, najnovejši podatki kažejo, da spet upada. Tudi v obeh pomurskih mlekarnah so v letošnjem prvem polletju beležili še ugodno rast odkupa, v drugem pa je ta tudi v Pomurju začel padati. V sodelski Tovarni mlečnega prahu, kjer so še lani v tem času odkupili mesečno okrog 105 tisoč litrov mleka, je v letošnjem septembru odkup padel na 100 tisoč litrov, kljub novim zaščitnim cenam pa tudi v oktobru načrtovanega odkupa ne bodo uresničili.

Položaj je podoben po vsej Sloveniji, saj so slovenske mlekarne v septembru odkupile 5 odstotkov manj mleka kot v enakem lanskem obdobju, podatki za oktober pa so še bolj neugodni, saj vse kaže, da bo odkup v tem mesecu za 10 do 15 odstotkov nižji kot oktobra lani. Vse to resno opozarja, da se kriza v živinoreji še naprej pogloblja in tudi cena mleka za rejce že daleč ni niti malo spodbudna.

V Kmetijskem inštitutu Slovenije so izračunali, da znašajo stroški dobivanja mleka na kmetijah že 296 dinarjev za liter, na družbenih farmah pa ti stroški dosega že 341 dinarjev. Tudi če k sedanji ceni mleka prištejemo premijo za oddano mleko, ima kmet pri litru izgubo 117 dinarjev, družbene farme pa kar 151 dinarjev. Čeprav želimo v Sloveniji z raznimi spodbudami in premijami za privez krav povečati stalež krav molznic, nam ob sedanjih pogo-

Tudi v ljubljanskem Mlekoprometu se je odkup mleka iz leta v leto povečeval, vsajih 10 let pa se je tako rekoč podvojil. Če je še v letu 1951 znašal 1,6 milijona litrov, se je v letu 1961 povečal že na 3,2 milijona litrov, v letu 1971 so ga odkupili 6,1 milijona litrov ter v letu 1981 15,8 milijona litrov; za letos načrtujejo, da ga bodo odkupili okrog 19 milijonov litrov. Pogodbe o oddaji mleka ima ta mlekarna sklenjena z 2850 rejci, na tem območju pa je okrog 600 kmetij, ki oddajo letno več kot 15 tisoč litrov mleka.

jih pridobivanja mleka to ne uspeva. Nasprotno, število molznic se celo zmanjšuje in samo na območju soboške Tovarne mlečnega prahu se je to število v enem letu zmanjšalo za 1.060 krav.

Nujno je treba sprejeti ustrezne rešitve, zahtevajo slovenski živinorejci in predlagajo, da naj bi bila zaščitna cena mleka vsaj 243 dinarjev za liter, uveljavili pa naj bi jo najkasneje s 1. novembrom. Glede na različenost kmetijskih politik v državi objektivno ni mogoče pričakovati, da bi Zvezni izvršni svet takšno odločitev sprejel v kratkem času, zato je potrebno v Sloveniji poiskati najustreznejše rešitve. Težave naj bi vsaj delno premostili z večjo premijo, ki naj bi se po predlogu živinorejske poslovne skupnosti povečala za 30 odstotkov, sočasno pa se je potrebno zavzemati za sprostitev cen konzumnega mleka oz. naj bi odločanje o tem prišlo v pristojnost republik in pokrajin.

L. Kovač

Manj naložb v zasebno kmetijstvo

Nov zakon o celotnem prihodu in dohodku, ki velja od 1. januarja letos, je neugoden predvsem za zasebno kmetijstvo, kjer so se naložbe tako rekoč ustavile. Ta zakon, ki določa, da se morajo obresti za posojila oblikovati vsake tri mesece na osnovi rasti cen industrijskih izdelkov, ni izrazil tudi hranilno-kreditnih služb pri kmetijskih zadrugah in zaradi dragih posojil se kmetje tako niso odločali za nova vlaganja. V hranilno-kreditni službi Kmetijske zadruge Panonka so tako v letošnjem prvem polletju vložili v zasebno kmetijstvo le 525 milijonov dinarjev, kar dve tretjini teh sredstev pa so namenili za kreditiranje nakupa kmetijske mehanizacije. Ob vsem tem pa ne gre prezreti, da tudi to niso bila klasična posojila, pač pa so se kmetje odločali le za kratkoročna, ki so jih želeli čim prej odplačati, da jih obresti ne bi preveč obremenjevale.

Položaj se je nekoliko izboljšal 1. julija, ko so nekatera določila zakona o celotnem prihodu in dohodku za hranilno-kreditne službe prenehala veljati in te več niso dolžne določiti višino obresti v skladu z rastjo cen industri-

skih izdelkov, ampak jo določajo same, odvisno od višine obresti, ki jih plačujejo za hranilne vloge in dopolnilna posojila. S to spremembo so tudi v hranilno-kreditni službi Kmetijske zadruge Panonka uspeli vsaj delno ublažiti zastoj naložb v prvem polletju, saj se je zanimanje za najemanje posojil med kmeti ponovno povečalo. Samo v tretjem trimesčju so kmetom odobrili 675 milijonov dinarjev, posojil, skoraj tretjino več kot v celotnem prvem polletju, medtem ko celotni kreditni potencial v tej hranilno-kreditni službi znaša okrog 1,5 milijarde dinarjev. Upajo, da bodo ta sredstva dovolj za vse zahtevane naložbe kmetov in jim za to ne bo potrebno najemati dodatnih bančnih sredstev.

Panonkina hranilno-kreditna služba je ena redkih tovrstnih služb v Sloveniji, ki ne koristi dopolnilnih bančnih posojil, pač pa vse potrebe kmetov zadovoljuje s sredstvi hranilnih vlog in sredstvi Zveze hranilno-kreditnih služb, ki jih dobi za določene kratkoročne namene. To pa je tudi razlog, da so posojila, najeta pri tej službi, razmeroma poceni,

saj znaša povprečna obrestna mera okrog 42 odstotkov. V Panonki priznavajo, da predstavlja okrog 80 odstotkov vseh sredstev, s katerimi razpolaga hranilno-kreditna služba, hranilne vloge na vpogled in zato tudi tako nizke obrestne mere za posojila.

Seveda veljajo tudi v Panonki za različne namene različne obresti, najnižje pa so za tiste dejavnosti, ki so primarne pomena za to območje. Mednje sodi gradnja govedorejskih in prašičerejskih objektov ter nakup plemenske živine, letos pa so uvrstili prednostni razred tudi naložbe za ureditev trajnih nasadov, obrestna mera za te namene pa znaša 35 odstotkov, medtem ko, denimo, znaša obrestna mera za kreditiranje nakupa kmetijske mehanizacije 50 odstotkov. K temu velja dodati še, da so te obrestne mere seveda spremenljive in so odvisne od cene hranilnih vlog oz. sredstev, s katerimi razpolaga hranilno-kreditna služba, so se pa odločili, da do konca tega leta ostanejo obrestne mere nespremenjene.

L. Kovač

Višja pokojnina tudi za kmete

Če so se delavske pokojnine v Sloveniji tudi letos usklajevale z rastjo osebnih dohodkov in so se med letom že nekajkrat povečale, upokojeanci pa so prejeli tudi razliko za nazaj, to ne velja za kmečke starostne pokojnine. Te se med letom niso spreminjale, kmetje pa so dobivali doslej mesečno 38.485 dinarjev. Od 1. oktobra letos pa bodo tudi kmečke pokojnine večje za 81,8 odstotka, to je za toliko, kot so se letos že povečale pokojnine na osnovi rasti osebnih dohodkov vseh zaposlenih, kmetje pa bodo od prej prejeli pokojnino v višini 70 tisoč dinarjev. Tako so odločili delegati na skupščini Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja Slovenije v začetku prejšnjega tedna.

Višjo pokojnino bodo kmetje prejeli ob izplačilu v prihodnjih dneh, tisti upokojeanci, ki prejemale pokojnino vnaprej in so jo za oktober že prejeli, bodo z novembrsko prejeli tudi razliko za oktober. Prav tako s 1. oktobrom so se povečali tudi denarni zneski nadomestil za telesno okvaro, najvišje nadomestilo znaša zdaj 29.354 dinarjev, ustrezno tej osnovi pa so višji tudi drugi zneski denarnih nadomestil za telesno okvaro. Novost je še ta, da se bodo nadomestila odsej povečevala sočasno s pokojninami, vendar brez poračunov razlike za nazaj, kot je to pri pokojninah.

Na tej skupščini so se delegati odločili tudi o prehodu na nov način izplačevanja pokoj-

nin, ki jih bodo odslej izplačevali za nazaj. Da bi bil ta prehod čim manj boleč, so se v Sloveniji odločili, da ga opravijo postopoma od decembra letos do marca prihodnje leto. Tako bodo upokojeancem, ki so doslej prejeli pokojnino vnaprej, decembrsko izplačali 15. decembra, že 25. novembra pa bodo upokojeanci dobili izplačano razliko na osnovi povprečne medletne uskladirove pokojnin zaradi rasti osebnih dohodkov. Pokojnine za januar bodo izplačali 15. januarja, za februar 15. februarja in za marec 31. marca. Že 15. marca pa bodo prejeli še eno izplačilo, in sicer razliko ob dokončni uskladirovi pokojnin glede na gibanja osebnih dohodkov v letu 1987.

L. Kovač

Učijo se tudi delati

V osnovne šole se, kot kaže, znova vrača spoznanje, da ni dovolj, če se učenci učijo samo iz knjig, če se torej oborožijo za življenje samo s teoretičnim znanjem, temveč jim pride zelo prav, če se naučijo tudi kaj praktičnega. Denimo, če se usposobijo za gojenje sadja, vrtnin ali poljščin, znajo upravljati s kmetijskimi pripomočki, če spoznajo, kaj je potrebno za čebelarjenje, če... Možnosti za delovno vzgojo in prakso je veliko, le odrasli so potrebni, ki znajo učencem kaj pokazati, kaj postoriti in prenašati svoje znanje na mlade. Največ-

krat so to lahko kar učitelji, lahko pa seveda tudi šolski hišnik ali tajnica, kuharica ali kmetovalec iz okolice, kmetijski strokovnjak iz zadruge ali pač nekdo, ki je več kakšnega opravila in ga šola pridobi za mentorja. In če jim uspe ustanoviti tudi pionirsko šolsko zadrugo, potem je res možno dokaj uspešno uresničevati delovno vzgojo ter obenem mlade učiti tudi za samoupravljanje.

V Pomurju deluje 26 pionirskih šolskih zadrug. Njihovi predstavniki (učenci), mentorji in ravnatelji osnovnih šol so se v petek zbrali v Turnišču na 2. srečanju mladih zadrugnikov Pomurja. Najprej so se občinski zmagovalci — ekipe iz Apač,

Odrance, Puconec in Veržej — pomerili na kvizu za medobčinskega prvaka. Največ točk so zbrali učenci iz Veržeja. Mladim zadrugnikom so spregovorili gostje, med katerimi je bil tudi predsednik kolektivnega poslovnega odbora Gusti Grof, za tem pa so razpravljali o mestu in vlogi pionirske šolske zadruge v življenju in delu šole. Organizatorja srečanja — Zavod SR Slovenije za šolstvo, organizacijska enota M. Sobota, in Osnovna šola Turnišče pa sta poskrbela tudi za razstavo kmetijskih izdelkov ter ogled čevljarskega muzeja in tovarne Planika v Turnišču. Srečanje je bilo tako res zelo pestro in koristno. Mi pa smo nekatere učence povprašali, kaj se pravzaprav učijo delati v pionirskih šolskih zadrugah.

BOJAN VEBRIČ, OŠ Veržej: »V naši šolski zadrugi se vsako leto odločimo za pridelovanje druge povrtnine. Tako smo imeli letos fižol. Naučili smo se, kako se seje, kako je treba pripraviti zemljo, ga okopavati, gnojiti in sploh vse o pridelovanju fižola. Kmetijsko mehanizacijo nam odstopijo ali kmetijska zadruga ali starši zadrugnikov. Za delo v šolski zadrugi je precejšnje zanimanje, žal je večje navdušenje takrat, ko je treba iti kam na izlet, kot pa tedaj, ko nas čaka kakšno delo. Na kviz tekmovalcu pa smo vseeno uspeli zbrati največ točk in tako smo postali pomurski prvaki.«

TOMAŽ ČARNI, OŠ Bogojina: »Na naši šoli je bila ustanovljena šolska zadruga že leta 1963 in pravijo, da je bila to sploh prva pionirska šolska zadruga v Pomurju. Nekoč so imeli samo poljedelsko sekcijo, danes pa je še vrtnarska, čebelarica, sekcija zelenih straz, za upravljanje s kmetijsko mehanizacijo in ročna dela. Tako se lahko učenci naše šole zares naučijo marsikaj delati. Obenem si pridobimo tudi precej strokovnega znanja.«

MARTIN LAH, OŠ Apače: »Imamo šolski sadovnjak, kjer se učimo obrezovati drevje, cepiti, vezati veje za boljše rasti... Večkrat pride med nas tudi strokovnjak. Tako lahko tudi doma kaj postorim. V okviru naše zadruge pa delujejo še druge sekcije, kot sta vrtnarska in poljedelska. Vsak se lahko vključi v tisto, ki ga veseli.«

Jože Graj

Sodobna tehnologija v sadjarstvu

Za kmetijstvo je značilno, da je potrebno za doseganje visokih pridelkov slediti vsem najnovejšim izsledkom in dosledno izvajati predpisano tehnologijo pridelovanja. To velja tudi za sadjarstvo, kjer se v zadnjem času močno uveljavljajo t. i. intenzivni nasadi. Objavljamo prispevek, ki ga je za letošnji »seminar sadjarstva« pripravi mag. Aleksander Kravos.

Zaradi svojih naravnih razmer Slovenija od nekdaj slovi kot sadjarska dežela. Geografski in ekonomski položaj slovenskih pokrajin je omogočil hiter razvoj sadjarstva, ki j imelo pred prvo svetovno vojno svoje tržišče v deželah avstroogrške monarhije, med vojnama in še nekaj let po drugi svetovni vojni pa v deficitarnih krajih države (Dalmacija, Vojvodina in dr.) ter večjih potrošnih centrih (Beograd, Zagreb itd.). Slovenija je imela skupno okoli 42.000 ha sadovnjakov, kjer so s 75 % (preko 30.000 ha) prevladovali jablane. Osnovna karakteristika teh nasadov jablan so velike razdalje sajenja (do 10 x 10 m), visoko deblo, generativne podlage, piramidalne krošnje, tla v nasadih zatravljena. Posledice tega razvoja so še danes močno prisotne v ostarih ekstenzivnih nasadih, ki dajejo le občasno sadje za predelovalno industrijo. Ocena je, da je takšnih nasadov še okoli 25.000 ha in je v rodutnih letih v njih pridelek industrijskih jabolk do 80.000 ton.

Letos mineva 17 let od prve naprave sodobnih gostih nasadov jablan pri nas. Spomladi leta 1970 smo v Sloveniji posadili prvih 22 ha. Danes se je tehnologija pridelovanja jabolk v sodobnih gostih nasadih razširila na vsa območja pridelovanja jabolk v državi. Še vedno radi govorimo o »novi tehnologiji« pridelovanja jabolk, kar glede na sedemdesetletno izkušnje ni opravičeno, pa je vseeno prav. Namreč tehnologija gostega sajenja jabolk je ekonomska kategorija. Ni ustajena, je v nenehnem razvoju in izpopolnjevanju ter je izredno odvisna od ekonomskih in ekoloških razmer ter strokovnega znanja sadjarja. Podane so samo osnovne zakonitosti, ki jih mora sadjar upoštevati in izbrati za svoje prilike najboljše rešitve.

Kaj je sodoben gost nasad jablan? Že samo ime pove, da v gostih nasadih sadimo sorazmerno veliko število dreves na hektar. To gosto sajenje temelji na uporabi vegetativnih podlag slabše do srednje bujnosti, vitki, vretenasti krošnji oziroma grmu kot vzgojni obliki, katere višina ne presega človekovega dosega, in na takšnih sistemih sajenja, ki omogočajo sajenje čim večjega števila dreves na površinsko enoto. O tem, koliko dreves lahko posadimo na hektar, odloča prostor, ki ga zavzemajo drevesa v polni rodnosti. Pri tem moramo upoštevati še prostor za delo z mehanizacijo. Vsa tehnologija je podrejena čim boljšemu izkoriščanju sončne energije oziroma svetlobe ob upoštevanju najnovejših dosežkov znanosti, industrije in prakse.

Torej so dane zelo široke možnosti oblik in načinov pridelovanja jabolk v gostih nasadih. Ker pri tem ne poznamo raznih receptov, šablon in podobnega, ampak samo določene zakonitosti, mora sadjar sam v svojem okolju ter nasadu upoštevati te zakonitosti, opazovati nasad in nenehno izpopolnjevati svoje znanje z lastnimi in sosedovimi izkušnjami. Le tako je moč doseči cilj, to je redne, velike, kakovostne pridelke po sorazmerno nizkih cenah.

Zaključki na podlagi sedemdesetletnih izkušenj? Osnova uspehov v sodobnih gostih nasadih jablan je majhno drevo. Po eni strani majhno drevo, v primerjavi z večjim, boljše izkorišča sončno energijo, kar je osnova za velike in kakovostne pridelke, po drugi strani pa ga lažje oskrbujemo, kar bistveno vpliva na boljše ekonomske rezultate. Na velikost drevesa pa vpliva cela vrsta faktorjev od ekoloških do agrotehničnih. Torej tla, gnojenje, preskrba z vodo, izbor sorte in podlage, vzgojna oblika in način vzgoje, varstvo, oskrba tal, uporaba različnih kemičnih pripravkov, ki vplivajo na rast ter drugo. To pa pomeni, da je odločilnega pomena sadjarjevo znanje oziroma njegova presoja, kako veliko, ali bolje rečeno majhno, drevo bo lahko vzgojil in obdržal v rodnosti v svojih razmerah in s svojim znanjem. Iz te presoje sledijo odločitve o razdalji sajenja, sistemih sajenja, izboru podlage itd. Trenutno so glavne karakteristike sedanjih gostih nasadov jablan in tendence razvoja: podlaga M 9, premer dreves 1 do 1,5 m, višina dreves do 2,5 m, sistemi sajenja eno, dva in trivrstni, uporaba sadik s predčasnim poganjki in 10 do 15 cm visokim cepljenim mestom, virusov proste sadike, severnonholandski princip vzgoje in obrezovanja, po potrebi — strogo namenska občasna uporaba retardantov, poudarek na upogibanju, izvajanju poletne rezi in redčenju plodov, brehibno varstvo pred boleznimi in škodljivci, negovana ledina z uporabo herbicidov v vrsti, nadzorovano gnojenje in drugo. Tendence gre v smeri povečevanja števila dreves in racionalnejše uporabe mehanizacije. Tako n. pr. uporabe ožjih traktorjev, kar nam daje možnost povečanja števila dreves, poraba manjših količin vode pri varstvu nasadov, popolno mehanizirano spravilo pridelka od obiranja naprej, računalniško spremljanje vseh dogajanj v nasadu ter podobno.

Sorta je najpomembnejši dejavnik proizvodnje, plasmana in rentabilnosti. Sodoben koncept pridelovanja jabolk temelji na najintenzivnejši in najracionalnejši proizvodnji, a trgovina na marketingu, v katerem sodelujejo potrošniki kot enakovereden partner v verigi proizvodnje — trgovina — potrošnik. Pri tem je odločilnega pomena sorta. Sadjar je vedno pred zelo težko odločitvijo, katere sorte naj sadi, da bodo v polni rodnosti nasada šle dobro v prodajo. Po eni strani se okus potrošnika spreminja, po drugi strani pa prihajajo vedno nove sorte.

... in začela se je lovna sezona

TURNIŠČE: cene pujskov

Povečanje odkupnih cen prašičev v kmetijskih zadrugah se odraža tudi na sejm pujskov v Turnišču, saj so v zadnjih dveh tednih cene tudi tu nekoliko porasle. Pred dvema tednoma so rejci pripeljali na sejem 70 pujskov, starih od 7 do 10 tednov in težkih od 10 do 15 kilogramov. Za par so zahtevali od 40.000 do 60.000 dinarjev, prodali pa so 33 živali. Pred tednom dni je bila ponudba nekoliko manjša, saj so rejci ponujali le 58 pujskov, za par pa je bilo potrebno odšteti od 50.000 do 65.000 dinarjev. Prodali so 32 živali.

Odprte oči in ušesa v mednarodne tokove

Center za usposabljanje zunanjetrgovinskih delavcev v gospodarstvu v Radencih je »restavracija« višjega tipa, s petimi zvezdicami za »hrano« in izven kategorije za »postrežbo«. Je center, kjer se ve, koga in za kaj se usposablja. (E. M. Pintar).

Ob okrogli mizi o izobraževanju in usposabljanju zunanjetrgovinskih delavcev v Radencih smo se pogovarjali z direktorjem centra, dr. Tinom Lahom, in podpredsednikom slovenske gospodarske zbornice, ki je hkrati tudi predsednik programskega sveta pri centru, Dolfetu Vojskom.

Ni šola za goljufanje

Najprej nas je zanimalo, v kolikšni meri se je radenski center v 10 letih zasidral v izvozne tokove Evrope in sveta, predvsem pa, koliko je program seminarjev praktično uporaben za gospodarske enote in sisteme. Program je iz treh vsebinskih delov: tako imenovani program A je za vse tiste, ki nimajo ustrezne ekonomske ali pravne izobrazbe (gre večinoma za tehnike), pa bi se zavljlo narave svojega dela morali vpisati v ustreznih register. Ves čas, torej 10 let, izvajajo program B le v Sloveniji, v Srbiji in na Hrvaškem pa na primer šele dve ali tri. Sestoji iz dveh delov s šestimi tematskimi izhodišči, tovrstne seminarje pa prirejajo za zunanjetrgovinske delavce s posebnimi pooblastili. Zadnji, program C

slab prizvok), torej ne za goljufanje. To ni šola za goljufanje.«

Stvarnost, ne znanstvena fantastika

Hkrati (leta 1977) z radensko je slovenska gospodarska zbornica ustanovila sorodno ustanovo na Brdu pri Kranju, tako imenovano šolo za direktorje. Že takrat se je (in se ponovno) zastavljalo vprašanje, ali ne gre v določenem smislu za podvajanje programov. Dr. Lah tovrstne dvome zanika: »To ni v nobenem protislovju.

Center na Brdu je namenjen poslovnim delavcem, torej tistim, ki oblikujejo in uresničujejo podjetniško funkcijo v ozdih. V tem okviru je seveda zelo pomembna zunanjetrgovinska sestavina, saj mora tudi vsak generalni direktor natančno vedeti, kako strateško pristopiti k uveljavljanju ozdov na svetovnih trgih.« Prepletanje nekaterih tem je zato nujno. Med drugim to opravičuje dejstvo, da so vodilni in vodstveni delavci iz vrst vseh mogočih izobražencev, od tehničnih do humanističnih. Enako velja za delavce v zunanji trgovini oziroma mednarodnem poslovanju. Ozko specializirana izobrazba ne zadošča za uspešno mednarodno trženje, potrebna je določena interdisciplinarnost.

Čeprav je ustanavljanje centra spremljala vrsta pomislekov in ironičnih dvomov, je po Vojskovem mnenju počivanje na lovih kaj nedopustno. Toliko bolj, ker svet skokovito napreduje, ne samo na tehnološkem področju, ampak tudi z uporabo novih tehničnih možnosti in poslovnosti.

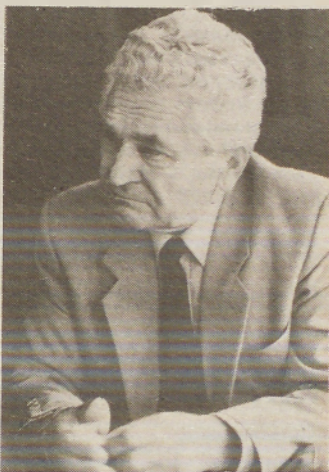
Govorimo o sistemih totalnih informacij in računalniškem informacijskem bančinstvu, ki bodo nameščeni v hiši vsakega posameznika. To ni več znanstvena fantastika, to je v nekaterih delih sveta že stvarnost. Temu primeru se mora prilagajati poslovnost.

Iz Radencev v dežele OECD

In kako jo razumeti v sodobnem trženju? Predvsem morajo biti gospodarski osebki naravnani na tržišče, zato naj nenehno študirajo interese možnih tujih kupcev. Vse to je v teoriji že dolgo znano, žal pa je v naši praksi še vedno narobe, ker izhajamo iz delitvene ekonomije, kjer je ponudba manjša od povpraševanja in je vsak Jugoslovian vesel, če dobi kaj po zvezah. Pogoj za prodor v mednarodne tržne tokove je konkurenčna sposobnost, kompetitivnost in odprtost slehernega ozda. Posebej velja poudariti odprtost, ker na tujem skorajda ni več izločenih, samostojnih nastopanj. Pri tem se poraja vprašanje, s kom se povezovati, kar je aktualno za vse naše firme, začeni s Iskro, pa vse do zadnje delovne organizacije. S tega vidika je poslanstvo centra v Raden-

cih nezamenljivo. Vojska »Se pravi, da je pozornost šole primarno obrnjena na dežele OECD, torej v ožjem smislu na konvertibilni trg, ob tem pa tudi na dežele v razvoju in tržišča t. i. realnega socializma. Vsekakor pa izhajamo iz potreb naše družbe, ki pri takšnem ali drugačnem političnem usmerjanju in razglasanju svojih političnih teženj piše nekakšne parole. Vemo, da naš izhod ni v mednarodnem trženju, če ne bomo uspešni prav v razvitih deželah. Zato je težišče celotnega učnega programa usmerjeno prav na to področje.«

Dr. Lah ob tem dodaja, da bodo osrednjo pozornost na seminarjih prihodnje leto namenili znanju iz računalništva in morda še bolj tujih poslovnih jezikov. V

Dr. Tine Lah: »Večkrat začeta in zaradi neznanja in oportunitizma nosilcev ekonomske politike neuresničene gospodarske reforme vedno bolj zapletajo našo ekonomsko politično situacijo.«

obeh primerih se bodo skušali povezati s strokovnimi institucijami na teh področjih, kar seveda zahteva veliko organizacijskega dela: »Usklajevanje ni preprosto, saj šola ni institucija, ki

bi imela lastne kadre, ampak jih mora poiskati.«

Menjati kolektive ali politiko?

Ker je radenska okrogla miza potekala le dva dni po zasedanju jugoslovanske skupščine, ko so predstavili protinflacijski program, si nismo mogli kaj, da podpredsednika GZS ne bi vprašali, kako gresta ta program in tekoča ekonomska politika na roko vsebini nadaljnjih seminarjev v Radencih. »Mislim, da ni potrebno z mojim mnenjem pokazati, kakšna ta politika je, ampak to kaže vsakdanja praksa. Iz podatkov je razvidno, pa naj si želimo ali pišemo o naši vpetosti v svet karkoli dobrega, da je dejansko drugače. Menim, da bi mogli to vprašanje speljati na tisto, ali je prava politika, ali pa je potrebno zamenjati vodstva delovnih organizacij, če ne kar celotnih kolektivov, ker pač ne razumejo »progresivnosti« naše politike. V kolikor bodo zdaj predlagani paketi — pa paket je že skromno rečeno — sprejeti, bo tudi naloga šole, da jih slušateljem pojasni za operativno delovanje. Drugotnega pomena je, če se z ukrepi strinjajo ali ne.

Moja osnovna trditev je, da se vsaka delovna organizacija (tako tudi posameznik) vselej skuša prilagoditi zunanjim pogojem na najbolj racionalen način. In če je ukrep vlade ali širšega okolja neracionalen, da ne rečem neumen, potem še tako pametno in iznajdljivo ravnanje ne da racionalnega izida. Torej, če bodo predpisi še naprej tako rekoč natančno določali ravnanje slehernega oseba v našem ekonomskem sistemu, bo takih izobraževanj potrebnih vedno več, ne pa manj. Predpise jim bomo razlagali, kar je žalostna funkcija te šole.«

Branko Žunec
Bojan Peček

Do 15. decembra 600 naročnikov kabske televizije

Končno tudi v Radencih in Gornji Radgoni

Vse je odvisno od tega, če bodo uspeli zbrati terenski aktivisti in odbor za kabsko televizijo pri KS Gornja Radgona in KS Radenci do 15. decembra 600 naročnikov in s tem sofinancerjev.

Mnogi bi Radgončanom in Radenčanom zavidali, saj bodo plačali le gradnjo omrežja, medtem ko bo projekte in postajo financirala delovna organizacija Gorenje Elrad. Ta bo tudi izvajalec del in bo imela omrežje v domači krajevni skupnosti kot vzorčno. Kljub temu bo tudi sedanja cena (od 250 do 600 tisoč) za marsikatero gospodinjstvo previsoka, zato je vse odvisno od občanov, če se bodo dovolj hitro dogovorili in odločili, ali pa bodo zavlačevali, zviševali stroške ter mogoče zaprli možnost sebi in drugim za nadaljnjih nekaj let.

V novembru in decembru bodo sklicani zbori občanov, na ka-

terih bodo vse zainteresirane podrobno seznanili, v prostorih Krajevne skupnosti Gornja Radgona pa bo vsako sredo od 14. do 17. ure strokovnjak Elrada, ki bo odgovarjal na vprašanja občanov.

V nekaj stavkih o kabski televiziji — pod tem pojmom razumemo prenos televizijskih in kabskih signalov po kabskem omrežju iz koaksialnih kablov; v Gornji Radgoni in Radencih bi najprej sprejemali 12 televizijskih in 4 radijske programe, z razvojem elementov v DO Gorenje Elrad pa bo število programov možno povečevati. Kabska televizija omogoča sprejem boljše slike in tona, sprejem več programov, tudi satelitskega; ker ne bo več strešnih anten, bo podoba mesta in turističnega kraja lepša. Čez leto bo cena dvakrat višja, zato je vse odvisno od občanov, če želijo spremljati več in boljše programe ali ne.

Kabsko omrežje v Gornji Radgoni (vključena sta tudi Podgrad in Hercegovščak, zaradi česar so stroški večji — če bo naročnikov premalo, bosta najprej odpadla ta dva kraja. Mele pa bodo vključeni v kabsko omrežje Radenec) bo stalo 400 milijonov dinarjev. Priključek v enodružinski stanovanjski hiši z eno vtičnico bo stal 600 tisoč dinarjev, v dvodružinski stanovanjski hiši z eno vtičnico za stanovanje 450 tisoč, priključitev v tri- in večstanovanjski hiši z eno vtičnico za stanovanje 400 tisoč, za stanovanje v bloku (če pristopijo k sofinanciranju vsi stanovalci v bloku) 250 tisoč ter za stanovanje v bloku, če ne sofinancirajo vsi stanovalci, 300 tisoč dinarjev. Prvi obrok bodo morali plačati do 20. decembra, drugega do 20. januarja 1988. leta ter tretjega — zadnjega — do 20. februarja.

Če bo odziv zadovoljiv in se bo v Gornji Radgoni, Radencih in pri mestnih krajih prijavilo okrog 1000 družin, pogodbe pa podpisane do 15. decembra, bo prvo kabsko omrežje v radgonski občini nared do 30. junija 1988. leta.

Bernarda Peček

Mesto in občina na turistični tabli

Končno je naša turistična tabla obnovljena, so verjetno radostno vzkliknili Radgončani, ko so jo zagledali sredi majhnega parka pred avtobusno postajo. Skoraj leto in pol je namreč minilo od ideje, izdaje odloka in do izvedbe. Težave so bile različne, med drugim tudi zaradi velikosti table. Je na njej res vse, kar zanima turiste? Ja, to bodo najlažje ugotovili oni sami — za napake so »krivi« lovci, gostinci, obrtniki in radgonski izvršni svet.

Gradbeni finalist toz Slikar iz

Maribora, ki je na novo postikal tablo, še vedno ni poslal računa (ali pa nam ga odgovorni niso hoteli zaupati). Lani bi bila cena še 700 tisoč dinarjev, danes pa bo verjetno že čez milijon. Radgonska občina pa bo v kratkem ozaljšana še z novimi tablam za označevanje vinske ceste (po prospektu Pot v gorice, ki so ga sofinancirali). 40 tabel bo turistom kazalo pot po Slovenskih goricah in jih opozarjalo na vinotoče.

Bernarda Peček

Nova turistična tabla v Gornji Radgoni

IMP Panonija proslavila 40 let delovanja

V hotelu Diana je konec tedna 675 zaposlenih v kovinskopredelovalni industriji IMP — Panonija iz Murske Sobotice proslavilo 40-letnico delovanja svoje organizacije. Priložnostne slavnosti so se udeležili predstavniki poslovnih partnerjev iz nemškega Ingolstadta, italijanske firme Pegorano, predstavniki Zetorja iz ČSSR in kooperanti s Poljske. Slavnost je snemala tudi poljska televizija, posneli pa so tudi izdelavo kosilnic in drugega, kar Poljaki kupujejo od Panonije.

Sklad za dopolnilno izobraževanje in OO ZSS delavcev, zaposlenih pri obrtnikih, občine Murska Sobota **vabita** 14. in 15. novembra na

strokovno ekskurzijo,

v okviru katere si boste ogledali Jasenovac, zdravilišče Lipik in eno od delovnih organizacij v okolici.

Rok prijave je 6. november in jih sprejema Slovenijaturist, Titova 1, Murska Sobota, kjer dobite tudi vse dodatne informacije. Število mest je omejeno, zato pohitite s prijavo.

SLOVENIJATURIST
Hej, pojdite z nami!

ABC POMURKA
KG RAKIČAN, TOZD PRAŠČEREJA
IŽAKOVCI 188, tel.: 71 251
Farma NEMŠČAK

obvešča kupce,

da bo prodaja pujskov druge kakovosti za nadaljnjo rejo v novembru ob ponedeljkih od 7. do 9. ure po ugodnih dnevni cenah.

ARCEOMURKA

KMETIJSKA ZADRUGA PANONKA
Murska Sobota, o. sol. o.

ABC POMURKA — KZ PANONKA Murska Sobota razpisuje na podlagi sklepa delavskega sveta delovne skupnosti

JAVNO DRAŽBO AVTOMOBILA

kombi zastava 850, letnik 1982, izključna cena 600.000.— din, ne-registriran, vozen.

Javna dražba bo v sredo, 3. 11. 1987, ob 10. uri na dvorišču centralnega skladišča KZ Panonka, Murska Sobota, Lendavska 61 b.

Udeleženci morajo pred začetkom dražbe vplačati varščino v višini 10 % od izključne cene, in to komisiji za izvedbo dražbe. Kupec je dolžan plačati kupnino v 15 dneh od sklenitve pogodbe.

IMT V AVTORADGONI

PROIZVODNO TRANSPORTNO PODJETJE
AUTORADGONA
GORNJA RADGONA n.s.o.

MT-549 DE LUXE

Vse informacije v Avtoradgoni, Gornja Radgona, Ljutomerska c., oz. po telefonu (069) 74 691, 74 511.

Tudi odlična ponudba rezervnih delov iz programa IMT in zagotovljena servisna služba.

TOZD AVTOTRGOVINA SERVIS

PRODAJA KMETIJSKO
MEHANIZACIJO NA

OBROČNO ODPLAČILO

Pogoji:
70% udeležba ob prevzemu, razlika v treh obrokih
v treh mesecih brez obresti

Na voljo:
— traktorji IMT 539, 542, 549
— vsi priključki IMT Beograd

Ugodna prodaja do 15. 11. 1987

KATJA ČELIČ: Ljudje govorijo o modi

Po govorici obleke, ki je izšla lani v zbirki Biblioteka, Ritem kulture v Zagrebu, je v Murski Soboti pred dnevi v samozaložbi izšla druga knjiga Spasa Čankovića: Ljudje govorijo o modi (v originalu Ljudi govore o modi). Na papirju, ki se ga je užitek dotikati, jo je natisnil Pomurski tisk, izjemen dizajn pa je delo Murine modne oblikovalke Katje Čelič.

mnenja ljudi o modi in tem, ali naj se o tem govori in na kakšen način.

Ker je to le eno od stališč, je lahko pravilno, ali pa tudi ne. Odvisno od zornega kota gledanja, ne more pa biti povsem pravilno. Ne bi se mogla strinjati, da je temu tako.

Čudno naključje je, da je prav na prvem mestu, izpostavljeno na začetku.

»Ni čudno naključje, zaradi tega, ker je tako gotovo po avtorjevem izboru in gotovo ima razloge, da se je tako odločil. Ne bi rada govorila o knjigi namesto njega, skozi svoje videnje, ker kdorkoli jo bo bral, bo imel svoj pogled na knjigo. Jaz bi samo poudarila, da je zelo zanimiva, da so ankete, izvedene med tako različno publiko, bralne za vsakogar, in da si mora vsak ustvariti svoje mnenje o knjigi.«

To bo malo težje, ker je cena knjige Ljudje govorijo o modi dokaj visoka za tovrstno publikacijo (9500 dinarjev) in so jo vsaj v prvih dneh prodaje v Dobri knjigi od tistih, ki so posegli po njej, redki tudi kupili.

Brigita Bavčar LAZSLÓ DOCZI: SPOMINSKA HIŠA, olje. (Z razstave v galeriji Lendava)

Koliko časa so potekale priprave in kakšni naporji so bili potrebni, da je pričujoča knjiga različnih razmišljanj o modi, pa tudi o drugem, od mnenja strokovnjakov do ljudi z ulice in tako imenovanih javnih ljudi — zvezd show businessa — zagledala luč sveta?

»Torej, če govorim samo o dizajnerskem delu, ker je sama knjiga nastajala, kolikor vem, mnogo dlje, je to trajalo neke od marca, ko sem začela prebirati tekste, da se seznanim s temo, o kateri je v knjigi govora. To je namreč knjiga z zbranimi 99 mnenji, razmišljanji o oblačenju, modi, s tem da se na ta razmišljanja navezuje vse, kar k oblačenju in modi sodi; s sociološkega, filozofskega — z različnih stališč prav takih ljudi, različnih struktur, poklicev; znanih, neznanih, do povsem anonimnih.«

Najprej sem torej prebrala tekste in po dogovoru z avtorjem sklenila, da je treba knjigo primerno ilustrirati. In ker je to knjiga o oblačenju in modi, se mi zdi, da je ilustracija s fotografijami nujna. Na voljo sem imela veliko fotografij. Težko bi rekla, ali jih je bilo petsto ali tisoč, vsekakor pa zelo dosti, in med tem, ko sem brala tekste, sem izbirala fotografije, ki so smiselno dopolnjevale napisano. Potem ko sem naredila širši izbor, za njim ožje in na koncu dokončen izbor fotografij, ki so zdaj objavljene v knjigi, sem se lotila oblikovanja knjige kot take: formata, likovnega videza, načina, kako so teksti vkomponirani na določeno stran, do naslovnice in zadnje strani.

Tako imenovana ovojnica knjige (naslovnica in zadnja stran) je taka, da bralca, oziroma tistega, ki jo zagleda, sama po sebi spodbudi, da poseže po publikaciji.

»Knjiga se imenuje Ljudje govorijo o modi, in ker je to govor, je ta ponazorjen tudi na naslovnici, v obliki izvirčev iz prišpevkov različnih anketirancev in je sredi črno-belega teksta naslov knjige, ime avtorja in majhna fotografija v belem okvirju slednja tudi na hrbtici. Na prednji strani je čisto modna fotografija, na hrbtici pa je fotografija starke v krpah. Ta razlika v fotografijah poudarja različnost mnenj, ki so v knjigi za beležena, ker je, kot sem že omenila, njihov izbor zelo različen.«

Po mnenju prve navedene, anketirane študentke iz Banjaluke, ima govorjenje o modi samo ta smisel, da dokaže, kako govorjenje o modi nima nobenega smisla. Kako bi to komentirali?

»To je po moje samo eno od stališč. Ker, če bi bilo to res, potem te knjige ne bi bilo. Zgleda, da se je nekemu vseeno zdelo vredno govoriti o tem, zbrati

K raziskavi dr. Matjaža Klemenčiča

Slovenstvo ne le ob Avsenikih in potici

Štiri leta je moral eden iz garde mlajših slovenskih raziskovalcev, docent na Pedagoški fakulteti mariborske univerze, kjer je tudi predstojnik oddelka za geografijo in zgodovino ter raziskovalnega inštituta, čakati na izid dela — osnova mu je avtorjeva doktorska teza iz leta 1983 — Ameriški Slovenci in NOB v Jugoslaviji. Po tem, ko mu je založba Borec odklonila izdajo, so priskočila na pomoč mariborska Obzorja. Tudi sicer je imel naš vidni proučevalec slovenskih izseljencev v ZDA in germanizacijskih procesov v jugovzhodni Evropi dokajšnje težave pri nastajanju pričujočega dela, zlasti kar zadeva vire, arhive in seveda gnotne okvire. Kot sam pravi, je bilo tovrstnih problemov več v domovini kot tujini.

Za iztočnico vzemiva nekaj statističnih ugotovitev, ki se tičejo naših rojakov onkraj Atlantika!

Na slovenskem etničnem ozemlju se je začelo izseljevanje sredi 19. stoletja in sega v današnje dni. Kakšne so posledice za demografski razvoj (številčnost!) slovenskega prebivalstva, je povsem jasno. Številke so dovolj zgovorne. Število Slovencev se v obdobju 1890—1910 ni povečalo in je šel v izseljenstvo celoten slovenski narodni prirastek tega časa. Po drugi svetovni vojni je prav tako šla v izseljenstvo oz. emigracijo približno tretjina slovenskega narodnega prirastka. Skratka, od srede 19. stoletja do danes se je izselilo s slovenskega etničnega ozemlja okrog 300 tisoč Slovencev, lahko pa trdimo, da kot posledica tega živi na tujem kakih 500 tisoč prebivalcev slovenskega porekla.

Najbrž je dovolj pomembno ločevati tiste, ki se tega porekla zavedajo, od onih, ki se ga sploh ne oz. se le občasno zavejo svojih korenin?

Na vsak način je pomembno. Seveda pa moramo glede občasnega zavedanja prebivalstva slovenskega porekla povedati, da danes praktično nihče v izseljenstvu vsak dan ne more živeti kot Slovenec. Lahko je Slovenec ob koncu tedna (vikendu!), ko je z družino, ne more pa to biti na delovnem mestu. So taki, ki se zavejo slovenstva vsak mesec; tudi s tem, da pojedó potico ali gredo na koncert Avsenikov ali počno kaj podobnega. Tudi to so oblike zavedanja, da so Slovenci.

Kje sploh so locirani oz. koncentrirani Slovenci v ZDA?

Koncentracije so v večjih mestih, kot so New York, Pittsburgh, Cleveland, San Francisco. Zanimivo, da je kar precej manjših mestec, kjer so locirani Slovenci, in samo v Pensilvaniji jih je veliko, prav tako v Kaliforniji in drugje. Da ne govorimo o Torontu in Kanadi ali o južnoameriških mestih v Argentini, kjer je v Buenos Airesu tudi slovenska naselbina.

Med svojevrstnejše podatke v vašem delu sodi tisti, da je bil Cleveland leta 1910 drugo slovensko mesto, takoj za Trstom!

V Trstu je bilo takrat po uradnih statističnih podatkih 50 tisoč Slovencev, v Clevelandu 18 tisoč in v Ljubljani 14 tisoč. To so nespodbitna statistična dejstva.

Ustava se pri kulturno-prosvetnem in strokovno-znanstvenem delovanju naših izseljencev v ZDA! Kaj ugotavljate?

Kulturno-prosvetno delovanje je na tisti ravni, ki sem jo omenjal pri občasnem zavedanju slovenstva. Kakovost je različna. Dokler je Slovenska izseljenska matica pošiljala izdaje le narodnozabavne ansamble, dotlej so doživljali svoje slovenstvo samo na tej ravni. V zadnjem času je to zvrst zamenjala tudi resna glasba. Na predlanskem koncertu Slovenske filharmonije v Clevelandu je bilo približno 3000 poslušalcev, med njimi 80 odstotkov Slovencev. Ravno te dni je v Pittsburghu trio Lorenz, ki bo verjetno nastopil tudi v slovenski naselbini v okolici mesta. Kar pa zadeva znanstveno in strokovno uveljavljanje Slovencev, je v ZDA društvo Society of Slovene Studies, organizacija, ki združuje znanstvenike ameriških, kanadskih, nemških, zadnje čase pa tudi jugoslovanskih univerz, katerega jedro pa tvorijo ameriški Slovenci vseh političnih prepričanj in generacij. Lahko trdimo, da društvo uspešno gradi znanstveni most za spoznavanje Slovencev in Slovencev v tujini v znanstveni javnosti.

Kakšno pa je poslanstvo t. i. Bratskih podpornih organizacij?

Njihovo poslanstvo je kulturno, prosvetno in podobno. V bistvu so to bile visoke zavarovalne družbe, ki so hkrati imele naloge v zvezi s kulturno-prosvetnim delovanjem naših izseljencev. Prve so združevale Slovence v ZDA, Kanadi in južni Ameriki na osnovi slovenstva, vendar tudi koristnega slovenstva; koristnega v smislu nove, emigrantske družbe.

Vznemirljiv je fenomen bega možganov. Menda je celo med ameriški senatorji nekaj takih, ki imajo slovenski genski zapis.

Beg možganov je nekaj naravnega, čemur se ne moremo izogniti, razen če postavimo berlinski zid. Mislim pa, da to ni rešitev. Gre za to, da lahko iz bega možganov potegnemo tretjo slovensko univerzo, z njo sodelujemo in jo znamo izkoristi.

Dr. Matjaž Klemenčič — pri iskanju gradiv več težav v domovini kot tujini.

Če jo bomo znali, ne bomo imeli nobenih problemov pri pretoku znanstvenih informacij; tudi kar zadeva področji tehnike in tehnologije. Preko tretje slovenske univerze bodo dane možnosti vstopa v razne tehnološke programe, brez siceršnjih formalnih zadržkov, ki jih pač postavlja politika.

Če smo nekoliko lokalni patrioti, nas nekateri odstavi v vaši knjigi Ameriški Slovenci in NOB v Jugoslaviji neposredno zadenejo. Eden takih je, da »so se izseljenci iz Prekmurja naseljevali predvsem v Betlehemu v Pensilvaniji, kjer so se zbrali madžaronsko usmerjeni wendci, večinoma protestanti, kot tudi v Bridgeportu v Connecticutu, kjer so se zbrali zavedni prekmurjski Slovenci«. Temu madžarstvu nekateri, recimo naš rojak, raziskovalec Mihael Kuzmič iz Ljubljane, oporekajo.

Dejstvo je, da so ti »wendci« izdajali glasilo, napisano v madžarski slovnici, kar pač kaže, da so se zavedali, da so nekaj posebnega. Madžarstvo je bilo očitno — pred tem si ne moremo zatiskati oči — ob vprašanju Prekmurja leta 1918. Takrat so bili madžarom in nič

»Ljubitelji likovne umetnosti imajo redko kdaj priložnost občudovati tako zbrane slike samotarja, ki se ne druži z drugimi umetniki, slika pa ljudi in vasi županije Vas in Zala. Njegove slike niso kriče in niso podvržene modnim krikom. Zanj je značilen tankočuten izbor pastelno modrih, zelenih ter še posebno rdečih in rumenih odtenkov, ki ponekod preidejo v zlato.

Rad se zadržuje med predmeti in okraski starih mojstrov. Pogosta uporaba ljudskih motivov nam pove, da umetnik nadvse ceni ljudsko umetnost.

Dóczi jeva umetniška pot je uravnotežena in v njej zamenjuje kronološki red, ker njegov notranji razvoj ni oprijemljiv. Raznovrstnost tematike, bogata izbira barv in izredno vzdušje odlikujejo njegovo slikarstvo. Konstrukcija slik, še posebno v vaških motivih, je geometrično in ploskovno izredno strokovno komponirana, med drugim ugotavlja Minika Zsámbecky na zloženki, ki je izšla ob odprtju razstave v Lendavi. Obenem izraža upanje, da bodo tudi ljubitelji slikarstva iz Pomurja radi sprejeli tega predstavnika likovne umetnosti iz županije Vaš in da je razstava prispevek k izredno dobrim madžarsko-slovenskim kulturnim stikom.

bb

kulturni koledar

ČETRTEK, 29. OKTOBRA

MURSKA SOBOTA — V pionirski knjižnici Kulturnega centra Miško Kranjec se danes od 16.00 začnejo ure pravljic. Vsak četrtek ob tej uri jih bosta pripovedovali knjižničarki Mija Šavel in Vesna Racman-Radovanović, dopolnitev govornice besede pa bodo diapozitivi in glasbene kasete.

V omenjenem oddelku Pokrainske in študijske knjižnice v sobotnem gradu pa je do 15. novembra na ogled komentirana razstava Kajetan Kovič — slovenski pesnik in pisatelj. Posebej jo priporočajo učencem osnovnih šol razrednj stopnje od 1. do 4. razreda.

GORNJA RADGONA — Ob 19.00 bo v kulturnem domu gledališka predstava Teatra u gostima iz Zagreba:

Ko mačke ni doma... Komedija J. Mortimerja in B. Cooka sodi v okvir Borštnikovega srečanja oziroma njegovega odmeva v Pomurju.

PETEK, 30. OKTOBRA

MURSKA SOBOTA — V galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec bo od 18.00 otvoritev razstave Pomurski slikarji barvnega ekspresionizma. S svojimi deli se bodo predstavili akademski slikarji: Nikolaj Beer, Sandi Červek, Marjan Gumilar, Zdenko Huzjan in Franc Mesarič.

Glesbeni recital bo ob tej priložnosti izvedla študentka glasbene akademije v Ljubljani — Erna Lukač.

Razstava bo na ogled do 23. novembra, januarja jo bodo odprli v Obalnih galerijah v Piranu, aprila bo razstavljena v Equini v Ljubljani, v juniju naslednjega leta pa bo na ogled v Ingolstadt v Zvezni republiki Nemčiji.

Razstave

MURSKA SOBOTA — V Pokrainskem muzeju je na ogled zanimiva razstava Antični pokop v Pomurju Muzej je odprt med 10. in 12. uro vsak dan, razen v ponedeljek.

LENDAVA — V galeriji Lendava so razstavljena dela akademskega slikarja Lazsla Doczi iz Szombathelya na Madžarskem.

Odprta bo do 21. novembra, v gradu pa je razstavljena tudi stalna likovna in muzejska zbirka ter odprta spominska soba Gergya Zala.

RADENCI — V razstavnem salonu hotela Radin razstavlja svoja dela likovna ljubiteljka Vilko Gerlec in Jože Vidonja iz Murske Sobotice. Prvi se predstavlja z akvareli, ki odražajo vse značilnosti tovrstne slikarske tehnike, motivni svet drugega pa predstavlja domača krajina s svojo značilno panonsko motiviko.

JEZIK NI JE MAČEHA

Prejšnji teden smo vam ponudili v branje izjavo Slavističnega društva Slovenije, v katerem zahteva od Predsedstva Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, da nemudoma sproži javno razpravo o položaju slovenščine v oboroženih silah SFRJ. O vprašanju se po časopisu že dalj časa pojavljajo mnenja, predlogi, zahteve, a ustreznega (uradnega) odgovora oziroma pripravljenosti za spreminjanje ni. Sprememba je le v tem, da se vendarle odpirajo tudi tako imenovane tabu teme, o katerih se včasih sploh ni (hotelo, moglo, smelo?) govorilo.

Tako ostaja vse po starem tudi v tako imenovani rezervni sestavi JLA, čeprav so te enote (v Sloveniji seveda) izrazito ali celo popolnoma slovensko govoreče.

Zaradi aktivne neuporabe slovenščine med enoletnim služenjem pa se »uradna miselnost« prenaša tudi v Teritorialno obrambo, kjer se marsikdo jezikovno težko znajde, pa čeprav je tu »uradni jezik« od začetka slovenskega (oziroma našega koncu za pripadnike narodnosti tudi madžarsčina).

Ob 20-letnici uspešnega razvoja in delovanja Teritorialne obrambe se je dobro spomniti tudi na to.

(mm)

Branko ŽUNEČ

Termo-mineralne vode v privlačni pokrajini z vinogradi . . .

Razvoj turizma ne more potekati nenačrtno; tako se je lahko razvijal do sedaj, čeprav posledice že čutimo in jih bomo še nekaj let. Pri tem ne gre le za razvoj turizma, temveč za usklajen razvoj celotnega gospodarskega in družbenopolitičnega življenja. Povedano v nekaj besedah: Če želi Pomurje uspeti kot turistična pokrajina, se bodo morali za to potruditi prav vsi. Še prej se bomo morali odločiti: ali turizem ali žitarica Slovenije in elektrarne na Muri.

Zavod za ekonomiko in urbanizem Murska Sobota, Inštitut za ekonomska raziskovanja, Urbanistični inštitut ter Medobčinska gospodarska zbornica za Pomurje (odbor za gostinstvo in turizem) so se lotili izdelave velikega (in seveda dragega) načrta o razvoju turizma v Pomurju. Končan bi moral biti do leta 1988, v nekaj naslednjih vrstah pa bi predstavili dosedanje ugotovitve.

PODPOVPREČNA GOSPODARSKA RAZVITOST POMURJA

Za Pomurje je značilno: ekstenziven gospodarski razvoj (produktivnost naraščala počasneje kot naložbe, odvisnost od uvoza surovin, energije, opreme, znanja in tehnologije), velika strukturna neskladja in poslabšanje po letu 1980. Naložbe v družbenem sektorju so se v tem obdobju zmanjšale s 25 na 13 odstotkov. Mag. Logar je zapisal: »Pomurska regija je bila v letu 1970 uvrščena med podpovprečne oziroma celo najmanj razvite regije. V obdobju 1970—1980 se je položaj celotne pomurske regije izboljšal, po letu 1980, ko se je začelo obdobje gospodarske stagnacije, pa se je začel poslabševati. Analize do leta 1983 in nekateri kazalci za leta 1984—1986 pa kažejo, da se njen položaj še naprej slabša. Značilni problemi v regiji izhajajo iz neustreznega položaja kmetijstva in turizma v jugoslovanskem gospodarstvu, vzroki pa so tudi v nesodobnih proizvodnih programih v nekaterih industrijskih panogah.« Slabo razvit terciarni sektor je povzročil odlivanje kupne moči prebivalcev, slaba izobrazbena sestava je dokaz, da v Pomurju manjka novih razvojnih programov, skrbi pa, da okrog 30 odstotkov pomurskih otrok ne nadaljuje šolanja.

KAKOVOSTNEJŠI RAZVOJ GOSTINSKO-TURISTIČNEGA GOSPODARSTVA

Gospodarsko rast in razvoj bo Pomurje doseglo z boljšo izrabo obstoječih zmogljivosti, posodabljanjem opreme in objektov ter spremembami proizvodnih programov. Torej ni vse odvisno od velikih naložb, kot mnogi trdijo.

Za doseganje kakovostnejšega razvoja gostinsko-turističnega gospodarstva bi morali v Pomurju najprej poskrbeti za dvig izobrazbene sestave prebivalstva, izboljšanje kadrovske sestave zaposlenih, pospešen razvoj terciarnega sektorja, hitrejši razvoj drobnega gospodarstva, zmanjšanje neskladja med ocenjenimi in dejanskimi možnostmi za razvoj turizma ter ob tem spodbujati vključevanje zasebnikov tudi v negostinsko turistično ponudbo. Samo s širjenjem in bogatjenjem ponudbe bi lahko uspeli tudi na zahtevnejših tujih trgih, vodilo pa bi moralo biti: preventivna-rekreacija-aktivni odhodi v Pomurju.

PRIMERJALNE PREDNOSTI TURIZMA: večstranski učinki turistične porabe

Hkrati s turizmom se razvijajo in širijo številne druge gospodarske dejavnosti (v turistično ponudbo se vključujejo: živilska industrija, 24,9 odstotka, tobačna, tekstilna, usnjarska industrija in obrt, 15,5 odstotka, gostinstvo s turističnim posredovanjem, 11,8 odstotka, poljenje pijavč, 11,4 odstotka, kmetijstvo, 10 odstotkov, . . .). Janez Sirše (Center za ekonomsko in turistično propagando pri GZS) je na pogovoru o tem dejal: »Vidimo, da prihaja slaba polovica izdelkov iz agroživlilstva, kar pomeni, da mora biti to zelo tesno povezano z razvojem turizma. To ne pomeni, da sodelujejo samo zaradi količine,

češ da je turiste pač treba zadovoljiti s prehrano, ampak gre tudi za kakovost — raven prehrane se dviga, slediti morajo sodobnim težnjam v kmetijstvu z različnimi bio in ekološko čistimi živilci. . . Čim več in čim bolj kakovostno — tako bodo dosegli tudi ekonomske učinke. Med najpomembnejšimi pa je vsekakor učinek turizma na zaposlovanje, saj se na primer na eno delovno mesto v gostinstvu in turizmu lahko še več kot eden zaposli v drugi gospodarski dejavnosti.«

PREDNOSTI IN ZAVORE RAZVOJA TURIZMA V POMURJU

V Pomurju je danes okrog 2800 ležišč, 2200 jih je v zdraviliških krajih. Pomurske zdraviliške zmogljivosti predstavljajo četrtino vseh slovenskih. Strokovnjaki načrtujejo, da bi Pomurje lahko hkrati prenočilo 7 tisoč gostov, od tega 6 tisoč v zdraviliščih. Torej bi se sedanje zmogljivosti povečale za 2,5-krat, v tem pa niso upoštevani številni prehodni gostje in izletniki.

In kaj bi privlačilo te turiste v Pomurje: obilje zdravilne vode, privlačna krajina z vinorodnimi griči in reko Muro, ki ponuja še veliko neizkoriščenih možnosti za turistično ponudbo, kmetijsko zaledje, ugodna zemljepisna in prometna lega in bližina razvitih evropskih tržišč, razmeroma številno prebivalstvo, kar pomeni delovno silo, odnos prebivalcev do turizma je nadpovprečno razvit v primerjavi z odnosom v celotni Sloveniji. Bogomila Mitič, predsednica Republiškega komiteja za turizem in gostinstvo, je ob tem dejala: »Ker smo turizem ljudje, se jaz za prihodnost turizma v tem delu naše dežele ne bojim. Ne pomaga noben denar, ljudje so tisti, ki v turizmu pa tudi drugje rešujejo vse zadeve. Ve-

deti moramo, kaj od turizma v tem delu dežele hočemo. Še najmanj pričakujem težave s kmetijci; te so namreč tam, kjer so visoki dimniki in industrija.

Drugi morajo poskrbeti za nujno gospodarsko infrastrukturo, ki je potrebna za razvoj turizma. Tega ne morejo pričakovati od gostincev in hotelirjev. Ceste, pošta, telefoni, voda — to so stvari, ki jih druge države pripravijo za načrtovan razvoj turizma. Potrebujemo ta razvojni načrt, da bodo drugi vedeli, kaj namestavljamo . . .«

Nekatere zaviralne dejavnike smo že omenili, v glavnem so to: podpovprečna gospodarska razvitost Pomurja, ekstenziven in v posameznih primerih ekološko nesprejemljiv razvoj kmetijstva, zdravilišča niso zgrajena tako daleč, da bi omogočala uspešnejše trženje na tujih tržiščih.

TURIZEM IN KMETIJSTVO Z ROKO V ROKI ALI VSAK NA SVOJEM BREGU

Kmetijstvo in turizem imata v Pomurju veliko skupnih interesov in medsebojnih odvisnosti. Tako na primer obema koristi kakovostno in količinsko povečevanje živilskih izdelkov, razvijanje posebne oblike kmetijske ponudbe (biotvrtnine, poljščine, sadjarstvo, čebelarstvo, vinogradništvo), povečanje števila zaposlenih, razvoj prometa in komunalne infrastrukture ter razvoj turizma na vasi (vključevanje jahanja, čolnarjenja, ribolova, kolesarjenja, kmečkih opravil . . .). Prav tako lahko trdimo, da so tako kmetijci kot turistični delavci proti zamisli o sklenjeni verigi elektrarn na reki Muri, saj bodo ogrožene podtalnica, kmetijske in gozdne kulture, kakovost mineralnih izvirov, murska krajina z naravnimi znamenitostmi in turistično-rekreativni možnosti.

Vendar pa sta si turizem in kmetijstvo lahko tudi nasprotnika, krive so velike farne prašičev, razširjanje kmetijskih velekompleksov z enoličnimi monokulturami, uporaba kemičnih sredstev, uničevanje turistično najbolj zanimivih močvirskih pejsažev in rekreativnih območij; prav tako pa lahko nekatere turistične dejavnosti posegajo v kmetijstvo — nevarnost pri lovu, hoja po kmetijskih površinah, odvzem obdelovalnih kmetijskih površin . . .

Poleg osnovnega zdravstvenega turizma s pomočjo mineralnih in termo-mineralnih virov vode se lahko v Pomurju razvijajo razne dopolnilne, avtohtone in posebne oblike turizma, katerih zametki so že sedaj (lovni, maloobmejni, tranzitni, poslovni, izletniški, kmečki . . .)

Zanimiva je tudi ideja sodelujočih strokovnjakov, ki pripravljajo študijo o razvojnih možnostih turizma v Pomurju, da bi se Pomurci zavzeli za razglasitev in ureditev krajinskega in turistično-rekreacijskega MURSKEGA PARKA od Veržaja do Gibine, v katerem bi ohranili naravni biotop. Območje, ki bi bilo zaščiteno, je na desnem bregu reke Mure ob jezerih in ribnikih jugovzhodno od Banovca in leži na bazenu še neizrabljene najkakovostnejše termalne vode.

Bernarda Peček

Kavarna na vogalu

Hotel Diana praznuje dvajsetletnico poslovanja že vse leto 1987, največ prireditev pa bo prav konec oktobra in v začetku novembra. Hotel (kasneje temeljna organizacija združenega dela v okviru Radenske) je veliko prispeval k razvoju gostinstva ter pestrejšemu zabavnemu in družabnemu življenju. Tozaj je v minulih dvajsetih letih preuredil in odprl mnoge nove lokale v Murski Soboti, zadnja leta pa so vse bolj cenjeni prav hotel in njegovo strešno osebje. Prav letos so prejeli številna priznanja in pohvale za gostoljubnost, prijaznost in dobro opravljeno delo (številni športniki se vračajo v hotel Diana iz leta v leto, člani društva paraplegikov so bili nad ustrežljivostjo zaposlenih navdušeni).

Hotel Diana je tudi eden redkih v Sloveniji, ki je uvedel računalniško poslovanje. O tem in vsem narejenem v minulih dvajsetih letih in načrtih za prihodnje smo se pogovarjali z direktorico Tozda Diana Heleno Pintarič.

Kdaj se je sploh pojavila ideja o gradnji hotela v Murski Soboti?

»Gradnja hotela se je začela v letu 1964, zaradi gospodarske reforme oziroma njenih ukrepov pa se je zavlekla vse do leta 1967. Hotel kategorije B je imel 56 postelj, sodobno urejeno restavracijo, kuhinjo, slaščičarno, kavarno in nekaj klubskih prostorov. Takoj po končani gradnji smo se znašli v hudih težavah, saj je bilo potrebno odplačevati posojila, rešitev smo videli v združitvi z DO Radenska, to smo tudi uresničili leta 1969. Že naslednje leto smo s skupnimi močmi začeli širiti hotel, pridobili kegljišče, salon, bar in kompleks gostinskih objektov na avtobusni postaji. Iz leta v leto smo uspešneje gospodarili, zato smo leta 1981 zgradili nov prizidek. Tako smo pridobili dodatnih sto postelj, razširili kavarno, obnovili in razširili slaščičarno, uredili letno — zimski vrt, vzporedno pa smo obnavljali tudi druge gostinske lokale, saj smo preuredili Pivnico-Pizerijo-Central, lani pa smo obnovili stari hotelski del Diane ter prostore restavracije. Pred dvema letoma smo obnovili tudi kolodvorsko restavracijo, kupili hišni računalnik za potrebe materialno-finančnega poslovanja ter se povezali z računalniškim centrom DO Radenska. Letos smo odpravili enega najbolj perečih problemov z nakupom 20 novih neposrednih telefonskih linij.«

Kako ste usposobili zaposlene za delo z novo računalniško opremo, kako so jo sprejeli?

»Delavci v recepciji so v glavnem z velikim zanimanjem sprejeli novo računalniško opremo in se po enem mesecu usposobili za samostojno vodenje poslovanja. Z računalniško obdelavo podatkov smo pridobili več časa za delo z gosti.«

So še kakšne druge prednosti?

»S pomočjo računalnika lahko ob vsakem času dobimo vse podatke, na primer o zasedenosti hotela, prostih zmogljivostih, strukturi gostov po državah, o drugi ponudbi . . .«

Kaj pomeni hotel za mesto Murska Sobota?

»V hotelu Diana, kjer je zaposlenih 150 delavcev, se močno trudimo, da popestrimo turistično-kulturno življenje v Murski Soboti. Tako smo letos in tudi vsa leta nazaj pripravljali dobre prireditve, ki so imele uspešne rezultate.«

Torej ljudje radi prihajajo v Diana na zabavo, ples, dobrohrano?

»Tako je. Vse organizirane prireditve so zelo dobro obiskane, gostje odhajajo od nas v glavnem zadovoljni.«

Mestni hoteli se vedno ubadajo s problemom zasedenosti, tako verjetno tudi Diana. Kakšna je bila ta pri vas letos, kako jo v prihodnje izboljšati, da ne bo 50-ali manjodstotna?

»Glede zasedenosti bi povedala tole: Pravkar smo bili v Portorožu, kjer smo dobili podatek, da so tam hoteli letno zasedeni samo 33-odstotno. Naša letna zasedenost je 42 in nekaj odstotkov, ko je lovna sezona, je 65-odstotna.«

INTERVJU

Lovna sezona, sindikalni in drugi izleti . . . so še kakšni drugi gostje v vašem hotelu?

»Ce bi pogledali sestavo naših gostov, bi videli, da je med njimi veliko športnikov. Tako so se v začetku leta pri nas pripravljali nogometna A reprezentanca, košarkarji, paraplegiki, nogometni klub Železnikar iz Sarajeva, tu pa so tudi razna kratka ali daljša bivanja udeležencev srečanj, seminarjev, izletnikov. Večino izletnikov dobivamo z reškega območja.«

Kakšne razvojne cilje ste si postavili v tozdi Diana?

»V okviru dolgoročnega razvoja temeljne organizacije načrtujemo nadaljnji razvoj gostinsko-turistične dejavnosti, predvsem v mestu Murska Sobota. Tako načrtujemo širitev gostinske ponudbe ob nadaljnji gradnji avtobusne postaje.

Glede na rezultate termalne vrtnine bomo toplo vodo izkoriščali za ogrevanje naših prostorov ter za gradnjo termalnega bazena. Pravkar opravljamo vzdrževalna dela v kegljišču, katerega prostore bomo uredili v samopostrežno restavracijo.

Želimo urediti kozmetični salon, savno, predvidevamo pa tudi širitev vrta pred gostilno Central s postavitvijo prenosljivega objekta na Titovi ulici. Prav tako želimo odkupiti prostore prodajalne Planika in jim dati nekdanjo podobo. Vzporodno bo treba opravljati vsa druga vzdrževalna dela na objektih naše temeljne organizacije. Hkrati bomo seveda skrbeli za kakovostno opravljanje gostinsko-turističnih storitev, cilj pa je seveda povečati količinsko prodajo in specializirati ponudbo.«

Bernarda Peček

CIMOS KOPER

Snežno puhalo

CIMOS, 66000 KOPER, Vojkovo nabrežje 1, tel.: 066 23 976

SPECIALIZIRANA PRODAJALNA

Kmetijske in komunalne mehanizacije

vrtavkaste brane CVB in snežna puhala CSP 2

ter vseh rezervnih delov

KONSIGNACIJSKA PRODAJA MOTORNIH ŽAG PARTNER

Plačilo v dinarjih je od 63 do 112 tisoč in je odvisno od carine, stroškov in tipa žage.

Prodaja, nudi servisne storitve in rezervne dele:

Tip žage

P — 400/15" — 2,5 KS — 5,6 kg
S — 550/18" — 3,5 KS — 7,30 kg
S — 650/18" — 4,0 KS — 7,30 kg
P — 7000/18" — 4,5 KS — 7,50 kg

Cena v švedskih kronah

1.465.—
1.990.—
2.215.—
2.250.—

POLJOOPSKRBA

MURSKA SOBOTA
Lendavska cesta 37, tel.: (069) 21-048

Premor pred novimi nalogami

Sivo, megleno jutro je bilo, ko sem se ustavil v Dobrovniku, da bi zvedel za najnovejši dosežek, ki so jih imeli letos v krajevni skupnosti. Ljudje so hoteli pospravljati kmetijske pridelke, sladkorna pesa se je gomilila na skladiščnem prostoru in jezila zadruženike, saj jo neredno odvažajo v Ormož, prav to pa dela hude preglavice kmetijski zadruzi. Dobrovnik je največja dvojezična vas lendavske občine, šteje okoli 800 duš, v zadnjih dvajsetih letih pa so storili zares veliko za razvoj svojega kraja. Nekoč so se, pravi prvi mož krajevalne skupnosti Jože Car, zares majhen policenter, v katerem vsako leto zraste nov objekt, ki pomaga ljudem pri premagovanju vsakodnevnih težav. Težko je bilo ljudem vcepiti spoznanje, da si morajo najprej sami pomagati, in šele nato pričakovati pomoč od drugod. To je nekoč dejal že eden najbolj zaslužnih krajanov Imre Gonter, to pravijo tudi danes, ko načrtujejo nove naloge.

»V začetku smo največ pozornosti namenili urejanju komunalnih problemov,« pravi Jože Car, »kar ni čudno, saj v vasi nismo imeli skoraj ničesar, ne asfaltnih poti ne vodovoda, pa tudi potok, ki teče skozi vas, nam je dostikrat pomagajal. Vse to smo uredili, zato smo lahko začeli

razmišljati o drugih nalogah. Gradnja kulturnega doma je še danes za nekatere ljudi sporna, toda prav ta dom nam omogoča, da se lotimo — in se bomo v prihodnje — novih nalog, ki bodo krajano samo v prid. Pred nedavnim smo obnovili porostore za pošto, čakamo le, da bo montirana telefonska centrala.

Nova pošta bo omogočila večji razvoj telefonije ne le za Dobrovnik, temveč tudi za okolišnje

Ena od pomembnih pridobitev za vse prebivalce Dobrovnika in okoliških vasi je gotovo zdravstvena ambulanta. Zdravstveno varstvo se je tako približalo občanom, da jim ni treba v Lendavo ali v M. Soboto po vsako malenkost. Želijo si le, da bi bila zdravstvena služba še bolj organizirana.

Jani D.

DOBROVNIK

vasi. Letos so krajski Dobrovnik sami zbrali denar za elektrifikacijo bližnjih gor. Skoraj tri stotine milijarde so zbrali in s tem ponovno dokazali, da je bil samoprispevek v takšni ali drugačni obliki vedno gibalo razvoja vasi in krajevalne skupnosti; ne smemo namreč pozabiti, da v krajevno skupnost spadajo še Strehovci in Zirkovci.

Bližnje Bukovniško jezero bi bilo potrebno bolj izkoristiti za turizem, ki se počasi vendarle vrtinja v vsakodnevna razmišljanja krajanov. Veliko koristi bi lahko imela od tega krajevalna skupnost, še več problemov bi lahko uredili.

Jože Car sodi med mlajšo generacijo, zato mu je pri srcu tudi razvoj športne dejavnosti, še zlasti pa kulturne. Medtem ko je športna še nekako razvita, pa to ne velja za kulturno aktivnost, čeprav bi morala biti spriča možnost v kulturnem domu dobra. V krajevni skupnosti se že razvija mlado jedro, ki naj bi razbilo kulturno mrtvilo; pri tem jim kaže pomagati z vsemi močmi.

Največji problem Dobrovnika pa je še vedno zaposlovanje. Mladi se izseljujejo, gredo s trebuhom za kruhom v druge kraje. Da bi zavrl izseljevanje, so hoteli v vasi zgraditi manjši industrijski obrat. Prostor se je ponudil tudi v novem vaškem domu, vendar doslej ni bilo uspeha, niso našli pravega partnerja. Prosili so za pomoč tudi republiške organe, vendar niso uspeli. V Dobrovniku ne obupujejo, bodo pač počakali na boljše čase. Prostor bo na voljo, mladih, sposobnih za delo pa nikoli ne manjka.

Jani D.

dopisniki so zabeležili

ZRVS Gornja Radgona

Aktivnost ZRVS v občini Gornja Radgona se spet začne z novo sezono izobraževanja in usposabljanja članstva. Tako bodo v začetku novembra sklicali članstvo po krajevalnih organizacijah RVS, kjer bodo obravnavali in obdelali obvezne teme, ki bodo prišle v poštev pri preverjanju znanja. Preverjanje bo potekalo kot lani, ko so člani RVS vprašalnike dobili na dom (prvič — nova oblika preverjanja) z namenom, da lažje in bolj poglobljeno preštudirajo tudi objavljena gradiva v reviji Naša obramba in mnogo bolj izpolnijo zastavljena vprašanja. Ob lanskoletni analizi takega preverjanja se je namreč pokazalo mnogo boljši uspeh, kot pri stari metodi v prejšnjih letih.

Sredi oktobra bodo člani ZRVS izvedli tekmovanje v streljanju z vojaško puško. K tekmovanju bodo pritegnili še člane strelske družine, lovce in člane Teritorialne obrambe, medtem ko se bodo pomerili v novembru člani RVS še v streljanju s pištolo.

Občinska organizacija ZRVS pa bo še v tem mesecu poslala ekipo na odprto prvenstvo, ki bo v Mariboru.

Poleg omenjenih aktivnosti načrtujejo še strokovno ekskurzijo v eno izmed mariborskih vojašnic, kjer si bodo ogledali sodobno orožje JLA in se pogovorili o nadaljnjem sodelovanju na strokovnem področju med JLA in ZRVS. Strokovnega oglada se bodo udeležili tudi člani obrambnih krožkov osnovnih šol občine Gornja Radgona.

Predsedstvo Občinske konference ZRVS Gornja Radgona je pred nedavnim sprejelo podoben program aktivnosti svojih članov do konca tega leta, v katerega je vključeno tudi praznovanje letošnjega dneva JLA, 22. decembra. Praznovanje bo skupaj z OK ZRVS Gornja Radgona letos organizirala Krajevalna organizacija ZRVS Apače. Pripravili bodo pester kulturni program s podelitvijo priznanj in plaket najbolj zaslužnim članom ZRVS in TO. Praznovanje bo povezano tudi z razglasitvijo napredovanj in tovariškim srečanjem.

Ob dnevu JLA bo izšla tudi tretja številka BILTENA — glasila Občinske konference ZRVS Gornja Radgona.

Gramoz za cesto

Krajski Grabonoškega Vrha, ki so di v krajevno skupnost Spodnji Ivanjci, so se te dni razveselili gramozenja vaške ceste Grabonoš — Grabonoški Vrh. Na cestišče, ki so ga zemeljsko uredili pred leti, so navozili za 8,5 milijona dinarjev grobeza gramoz. Denar je prispevala krajevalna skupnost, saj tako velikega zaloga krajski sami ne bi zmogli. Kot je povedal predstavnik krajevalne skupnosti Spodnji Ivanjci Roman Veberič, so v preteklosti zamudili, saj bi takrat lažje prišli do posojil in bi bila tudi ta cesta asfaltna. Sedaj pa so krajski tudi veseli trde gramozne podlage, ki omogoča vožnjo v vsakem vremenu.

Ludvik Kramberger

BELTINCI

»NA ZNANJE SE DAVLE«

Ban-brn-bam, tako je včasih v Beltincih in v veliko drugih vaseh z bobnanjem naznanil vaški rihtar, da bo razglas. Začel je takole: »Vsem krajanom se da na znanje« nato je povedal vsebino razglasa, ki je bilo v obliki obvestila, naročila, vabila ali kako drugače, toda pomembno za krajske. Ko je vsebino razglasa prebral, je nekajkrat udaril po bobnu, kar je pomenilo, da je končal. Razglasilo se so vrstili po naprej določenih mestih po ulicah in križiščih. Ko so krajski zaslišali udarce po bobnu, so kajpak prišli na ulico ali pred hišo in poslušali vsebino razglasov. Po razglasu, odvisno od njihove vsebine, seveda komentarjev ni manjkalo.

Iz povedanega lahko ugotovimo, da je bilo obveščanje krajanov z bobnanjem sprotno in hitro. V približno dveh urah so bili vsi krajski v krajevni skupnosti obveščeni. Danes je obveščanje krajanov v Beltincih s pisnimi vabili, plakatami, z izdajo glasila krajevalne skupnosti in na zborih občanov.

In v čem je slaba stran sedanjega načina obveščanja? Pisna obvestila, vabila itd. preberejo, ali pa ne, se odločijo in se na to pozabi, plakatov starejši ljudje ne berejo radi. Glasilo krajevalne skupnosti izhaja bolj poredko, ali pa tudi ne. Potemtakem obveščanje ni sprotno, raznašanje pisnih obvestil v Beltincih za 700 gospodinjstev pa tudi traja 2 do 3 dni.

Glasilo krajevalne skupnosti je zelo primerna oblika obveščanja za vprašanja, ki niso vezana na kratka časovna obdobja, kot so programi dela samoupravnih in drugih organov krajevalne skupnosti, finančni plani, realizacija programov dela in finančnih planov itd. Za hitro in pravočasno obveščanje pa so najbrž razglasi z bobnanjem prikladnejši način. Presodite!

A. H.

BISTRICA

Brodarji dobili pokrovitelja

V krajevni skupnosti Bistrica že pet let deluje brogarsko društvo, ki v zadnjem času dosega vidne uspehe. Društvo se vključuje po svojih možnostih tudi v SLO in DS, ukvarja se z reševanjem iz vode, člani tekmujejo na spustih po rekah, zavzemajo pa se tudi za čim bolj čisto reko Muro. Za razmah te dejavnosti na Bistrici dobijo nekaj sredstev od ZTKO Lendava, drugo za uresničitev letnega programa pa zbirajo sami, predvsem s prireditvami. V društvu deluje 30 aktivnih članov. V zadnjem času so si prizadevali, da bi dobili pokrovitelja, kar jim je tudi uspelo. Njihovim željam je ustregel tož Elektro Lendava. S pokroviteljstvom bo podpiral kajakaštvo na divjih vodah. Brogarsko društvo bo propagiralo ime delovne organizacije ELEKTRO-KONTAKT, njene izdelke in storitve.

J. Ž.

CERKVENJAK

Ponosni na dograjeno šolo in telovadnico

Cerkvenjaški šolarji si od torka 29. septembra, nabirajo znanje v sodobnih in svetlih prostorih. Čeprav so imeli v kraju dve šolski zgradbi, je bila gradnja več kot nujna, saj starejša šolska zgradba že leta ni primerna za pouk. Z dograditvijo novejši šolske zgradbe, ki je potekala v štirih etapah, so tako v Cerkvenjaku pridobili štiri učilnice, večnamenski prostor, kuhinjo, knjižnico, upravne prostore, kotlovnico in novo telovadnico. Povsem preurejena je zdaj tudi že prejšnja šolska zgradba.

Denar za zidavo, 620 milijonov, so zbrali z občinskim samoprispevkom, iz združenih sredstev amortizacije lenarških šol, velik delež je prispevala tudi izobraževalna skupnost Slovenije. Izkazali so se tudi krajski, ki so zbrali precej denarja za opremo prostorov v posebni nabiralni akciji. Dela je izvajalo proizvodno gradbeno montažno podjetje Centrovod iz Lenarta s pomočjo kooperantov.

Nove pomembne pridobitve so ob šolarjih in učiteljih veseli vsi krajski tega slovenskogoriškega kraja.

Solo bodo slovesno odprli ob dnevu republike, do tedaj pa naj bi opremili še telovadnico.

Franc Bratkovič

SPODNJI IVANJCI

Pošta nared

Ker ima dosežanja telefonska centrala v Spodnjih Ivanjcih le dvajset priključkov in ne zadovoljuje potreb, si krajski želijo novo, ki bo imela večje zmogljivosti. Toda, v kraju ni prostora, kjer bi lahko postavili večjo telefonsko centralo. Prav zato so se v krajevni skupnosti odločili, da postavijo novo zgradbo, v kateri bodo prostori za pošto in telefonsko centralo. Objekt ima 140 kvadratnih metrov uporabnih površin. V zgornjem delu, ki je montažni, postavil pa ga je Marles iz Maribora, bodo prostori krajevalne skupnosti. Pri gradnji so veliko pomagali krajski, ki so opravili okrog 1000 udarniških ur, pa tudi veliko prevozov. Te dni potekajo še zadnja dela pri urejanju naprav za greje in plekarska dela. Urediti morajo še tudi okolico in zgradbo bo tako počakala na vselitev.

Kot je povedal predstavnik krajevalne skupnosti Rudi Slovič, letos še ne računajo na montažo nove telefonske centrale, ki bo imela od osemdeset do sto števil, ter bo tako za dalj časa zadostila potrebam telefonije za območje pošte v Spodnjih Ivanjcih. Največ zanimanja za telefon pa je v središču Negove, ki ima sedaj le deset priključkov in javno telefonsko govornico.

Ludvik Kramberger

Lenart spreminja podobo

Slovenskogoriški Lenart je v zadnjih nekaj letih močno spremenil svojo podobo. Tako so obnovili številna pročelja na družbenih in zasebnih zgradbah, na novo pa je zraslo tudi nekaj pomembnih objektov.

Med zadnjimi objekti, ki so klicali po obnovitvenih posegih, je tudi zgradba lenarške občinske skupščine. In tudi ta že dobiva lepšo podobo. V drugi etapi vzdrževalnih del (v prvi so namreč zgradili prizidek) so zamenjali okna, obnovili pročelje, uredili sanitarije, tla v pisarnah, prebeljeni pa bodo tudi vsi prostori.

Obnovitvena dela, ki jih izvaja lenarški Centrovod, bodo stala 70 milijonov dinarjev.

F. BRATKOVIČ

REDNO ZAPOSLOLITEV DOBIJO:

- mlajši inženir strojništva, ki se želi poglobiti v razvoj pri izdelavi medicinskih aparatov;
- KV varilec z znanjem spajanja bakrenih cevi (terensko delo)
- in KV strugar

Interesenti naj se osebno oglasijo pri:

Medicop
PODLUNŠEK

Černelavci
Avnojeka 35
69000 Murska Sobota

SLOVENIJALE

DO
PLATANA
MURSKA SOBOTA
lesna industrija, n. sol. o.

Razpisujemo prosta dela in naloge

strojnika kotla

— 2 izvajalca

Pogoji:

- KV strojne ali kovinske smeri
- izpit za upravljanje energetskih naprav
- 2 leti delovnih izkušenj
- poskusno delo 3 mesece

Kandidati naj svoje vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v 8 dneh po objavi na naslov: Slovenijales, LI Platana, Murska Sobota, Lendavska 29.

Osnovna šola Janko Ribič Cezanjenci
69240 Ljutomer
ponovno objavlja po sklepu sveta šole

javno dražbo

za prodajo osnovnega sredstva — toplovodni kotel TTK-125-250 kW, rabljen eno kurilno sezono.

Dražba bo v ponedeljek, 2. novembra 1987, ob 12. uri v osnovni šoli.

Ogled je možen vsak dan dopoldne. Informacije po telefonu 81-019.

Izključna cena 2.500.000 din. Prometni davek plača kupec.

Pomurski zdravstveni center, tožd Zdravstveni dom Ljutomer razpisuje dela in naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostmi

glavne sestre tozda

za mandatno dobo 4 let.

Kandidatke za razpisana dela in naloge morajo poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom, izpolnjevati še naslednje:

- da imajo VI. stopnjo VIP zdravstvene usmeritve — višja medicinska sestra,
- 5 let delovnih izkušenj, opravljen strokovni izpit in sposobnost organiziranja dela.

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidatke pošljejo v 15 dneh po objavi na naslov: PZC, tožd Zdravstveni dom Ljutomer, I. slov. tabora 2.

Prijavljene kandidatke bomo obvestili o izbiri v 30 dneh po izteku objave.

IMP PANONIJA industrija kmetijske mehanizacije
in montaže, M. Sobota, n. sol. o.
TOZD BLISK montaža in obdelava kovin, M. Sobota, n. sol. o.

IMP, tožd Blisk
Murska Sobota

razpisuje

KADROVSKE ŠTIPENDIJE

za poklice:

- ekonomist, VI. stopnja strokovne izobrazbe, 2 štipendiji
- inženir strojništva — metalurg, VI. stopnja, 1 štipendija
- inženir strojništva — konstruktor, VI. stopnja, 1 štipendija

Rok za prijavo za obrazcu na uveljavljanje socialnovarstvenih pravic (obr. 8,40) je 15 dni od dneva objave. Obrazcu je potrebno priložiti zadnje šolsko spričevalo.

gorenjevarstroj

Komisija za delovna razmerja DSSS objavlja v skladu s samoupravnimi splošnimi akti dela in naloge

APLIKACIJSKI PROGRAMER

Pogoji:

- visoka ali višja izobrazba ekonomske, organizacijske ali tehniške smeri
- nad 1 leto delovnih izkušenj za visoko izobrazbo oz.
- nad 2 leti delovnih izkušenj za višjo izobrazbo s področja programiranja.

Kandidate prosimo, da v roku 8 dni po objavi pošljejo prošnje z dokazili o strokovni izobrazbi na naslov: Gorenje Varstroj, kadrovska služba, 69 220 Lendava.

Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh od poka prijavnega roka.

V New Yorku so na dražbi prodali tale dragulj, vreden 56 milijonov dolarjev. Kot se to na dražbah lahko zgodi, je novi lasnik — imena in priimka niso hoteli povedati — odšel zanj kar 63 milijonov dolarjev.

BOLJ ZAVAROVANO

Kako doseči popolno varnost pomembnih prostorov, naprav ali sistemov, a hkrati omogočiti kar najlažji in kar najmanj zapleten dostop zaposlenim, ki imajo pravico in morajo opravljati svoje delo s strogo varovanimi stvarmi? Videti je, kot da se to dvoje izključuje: kjer je dostop olajšan, ni popolne varnosti, kjer je velika varnost, pa je dostop tudi za poklicane otežen.

V to jabolko so ugriznili univerzitetni strokovnjaki v Edinburghu na Škotskem in rešili problem s pomočjo računalniškega programa. Zasnovali so ga tako, da računalniški sistem hitro in nezmotljivo prepozna prstne odtise in da prosto pot le tistim osebam, katerih prstni odtis ustreza vzorcu, ki ga računalnik hrani v spominu kot pravega.

Vse skupaj poteka zares hitro. Na vходу v bančne trezorje ali v prostore, kjer so zaupni podatki in podobne strogo varovane stvari, tisti, ki želi vstopiti, priti-

sne prst na svetlobno napravo in čez nekaj sekund se vrata odpro ali pa ostanejo zaprta, odvisno od tega, ali spada posameznik v vrsto tistih, ki imajo pravico dostopa, ali ne.

KOT V RDEČI KAPICI

Ribič, ki je lovil ribe na sibirski reki Pečori, je komaj rešil svojega psa iz čeljusti orjaške ščuke. Pes je bil na drugem bregu reke in je hotel priplavati do gospodarja, ki je lovil ribe na drugi strani. Nenadoma ga je napadla veličanska ščuka in ga hotela pogoltniti. Spretni ribič je, ko je videl, kaj se je zgodilo, hitro vrget mrežo in ribo ujel. Ko jo je privlekel na suho, je zagledal nenavaden prizor: iz ščukinega gobca je visel samo še pasji rep. Ko je z nožem ščuko prerezal, je iz njene notranjosti živ in zdrav skočil pes in s preplašenim laježem kazal svoje razburjenje in strah. Požrešna ščuka je bila težka 52 kilogramov in dolga skoraj dva metra.

Miguella Sanchez (20) iz Toleda si je za jesenski dopust omislila Havaje.

Opičja zabava

Pri opicah se nikoli ne ve, pravijo. To bo najbrž držalo, vsaj če upoštevamo njihovo željo, da imajo čim več gledalcev, ki naj občudujejo njihove opičarije. To trditev so nedavno potrdile tudi tri opice v Kairu, ki so jih pripeljale na neko šolo z namenom, da bi se polepšali šolsko proslavo in razveselili otroke.

Začelo se je menda dobro, toda po določenem času so opice ugotovile, da je njihov repertoar predober za tako skromno občinstvo in odločile so se za širši auditorij.

Naglo so jo pobrisale na ulico in začele zabavati mimoidoče. Njihov nastop se je nenadoma spremenil v razjarjeno obnašanje brez vsake mere in ljudje so začeli v paniki bežati. Radožive opice so morale ukrotiti miličniki in gasilci, kar pa ni bilo najlažje. V splošnem preganjanju in divjanju so eno opico poškodovali, niso pa sporečili, koliko mimoidočih, milčnikov in gasilcev je bilo ranjenih.

Starodavni zaklad ogrožen

Malo je verjetno, da bi kateremu od neapeljskih mestnih očetov lahko padlo v glavo, da bi na mestu, kjer stojijo ostanki slavnega, a nesrečnega antičnega mesta Pompeji, začel pripravljati mestno smetišče in tako dragoceno kulturno zapuščino zakopal pod goro smeti. Vendar se nekaj podobnega suče po glavah lokalnih oblastnikov zahodnonemške zvezne enote Hesse, ki pripravljajo južno od Frankfurta veliko odlagališče odpadkov. Njeno mesto so določili na Messlu, ki slovi kot eno najbolj bogatih najdišč živalskih in rastlinskih fosilov na svetu.

V obrambo pradednega okamenega živalskega vrta so dvigali glasove mnogi znanstveniki, ki vidijo zaklade za človeštvo še v čem drugem kot zlatu. »To je dragoceno okno v svet izpred 50 milijonov let,« pravi nemški znanstvenik Jens Franzen in dodaja, da za raziskovanje eocena ni nikjer drugje tako pomembnega najdišča.

pa se vendarle zgodi

Če bi vlaki vozili s hitrostjo, ki bi bila sorazmerna hitrosti njihovih modelov, bi to zelo izboljšalo železniški promet. Miniatura železniceška kompozicija, ki jo je vlekla mala lokomotiva s pravim parnim strojčkom, je brez zaustavljanja prevozila 1.650 kilometrov. Vlak normalnih mer bi moral, če bi hotel biti enako učinkovit, prevoziti brez zaustavljanja 35.000 kilometrov s hitrostjo 250 kilometrov na uro.

Največji in najslavnejši silak antike je bil Grk, po imenu Milon. Rodil se je v Crontonu, grški naselbini na jugu Italije, v 6. stoletju pred našim štetjem. Ni bil samo silak, ampak tudi človek s številnimi intelektualnimi interesi. Nekaj časa je bil celo učenec in soodelavec Pitagore, slavnega matematika in filozofa. Milon, ki je bil, mimogrede povedano, nekaj časa tudi najemniški vojak, je napisal celo knjigo o fiziki. Z njo si ni pridobil slave, bolj znan je bil po atletskih podvigih. Na vsaki olimpiadi od leta 540 do 514 (šest olimpiad) je osvojil naslov zmagovalca v rokoborbi. Legendarni so tudi nekateri drugi Milonovi podvigi. Tako je nekoč vzel v roke kokoške jajce, šest rokoborcev mu ga je skušalo odvzeti. Milon je premagal vseh šest. Ko je odprl pest, je bilo jajce celo. Pripovedujejo tudi, da je lahko pojedel pol vola. Končal je tako, da so ga požrli volkovi, ko se je preveč samozavesten odpravil na nočni sprehod.

Leta 1500 pred našim štetjem je v Egiptu vladal faraon Tutmozis II. s kraljico Hačepsut, ki mu je bila sicer polsestra. Hačepsut se je silno dolgočasila, saj ji mož ni pustil sodelovati pri vladanju. Od silnega dolgočasa si je vzela za ljubimca vrhovnega svečenika hrama boga Ra. Tutmozis je kmalu za tem precej naglo umrl, nasledil ga je sin, ki mu ga je rodila ona od priležnika. Novi faraon se je oklical za Tutmozisa III., oženil se je s Hačepsut, ki mu je bila istočasno mачeha in teta. Poleg tega ju je ločilo tudi 25 let razlike v škodo Hačepsut. Slednje pa krvostrupstvo in razlika v letih nista posebno ovirala, takoj se je dala imenovati za drugega faraona. Formalno se je odrekla svojega spola, razglasila se je za moškega. K takšnemu videzu ji je pomagala tudi dolga in gosta umetna brada. Ne glede na vse to, ali pa ravno zaradi tega, je kraljica Hačepsut ona najbolj zanimivih osebnosti staregiptovske zgodovine.

Najstarejši kolač

V Zenevi je na ogled najstarejši kolač na svetu, ki so ga našli v neki grobnici v Egiptu. Znanstveniki pravijo, da je star približno štiri tisoč let in da je narejen iz zelo fine moke, kateri so kuharji v starem Egiptu primešali zrna sezama in jo obogatili še z mlekom in medom. Kolač je bil v grobnici zaprt v neprodušnem bakrenem sodu in se je tako ohranil do današnjih dni.

drugje smo prebrali

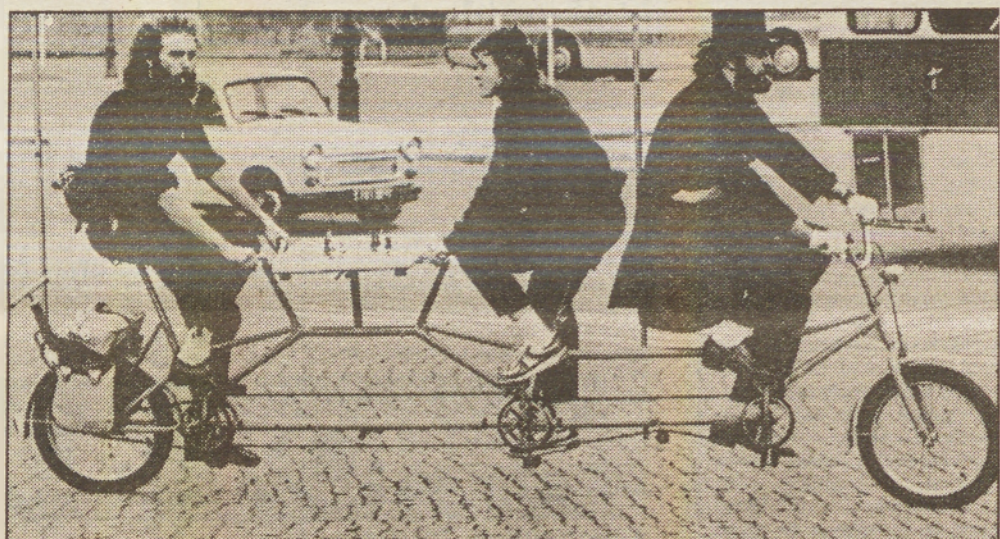
Leta 1804 je imel Varaždin 4360 in Zagreb le 2970 prebivalcev.

XXX

Leta 1973 so v New Yorku predvajali opero neznanega avtorja: Življenje in doba Josipa Visarionoviča Stalina.

XXX

Prvi botanični vrt so uredili leta 1545 v Padovi.

Trije Nemci so si omislili nekakšno kolo za šahiranje. Nič čudnega v času, ko sta se v Seville spopadla šahovska genija Gari Kasparov in Anatolij Karpov.

PROTISMRCALNA BLAZINA

Milijoni ljudi občasno smrčijo, med njimi pa so spet milijoni takih, ki vlečejo dreto na vso moč in tako krepko, da ob njih lahko zaspi le tisti, kdor je takšne nočne glasbe vajen in ima dobre živce.

Ve se, zakaj pride do parajočih, piskajočih, hropečih in hrkajočih zvokov. V glavnem jih povzroča mehko tkivo v žrelu, ki se stresa, medtem ko speči diha. Toda zoper to sicer neškodljivo nadlogo zdravlila ni. Vsakdo ve vsaj za enega od preskušanih receptov, kako odpraviti smrčanje,

čisto zares pa vsi recepti odpovedo, ko naj bi šlo za trajnejše odpravljanje smrčanja. Izumitelji vseh vrst so se poskušali že tudi z najrazličnejšimi napravami, od elektronskih alarmov do posebnih dihalnih naprav, vendar brez pravega uspeha, saj bi sicer tale hip ne brali tega besedila. Kaže pa, da se le obeta rešitev za vse, ki si delijo spalnico z nočnim žagarjem.

Kanadski izumitelj Peter Sandler je izumil protismrcalno blazino, ki se je v dosedanjih praktičnih preskusih kar dobro

obnesla. Izumitelj je blazino naredil tako, da prisili spečega, da se obrne na stran in da ne leži na hrbtu. Dejstvo je namreč, da prav pri legi na hrbtu ljudje najbolj smrčijo. Hkrati pa blazina spečemu zapira usta. Tako je odstranjen še eden od razlogov smrčanja.

Izumitelj ponuja denar nazaj vsakomur, ki kupi blazino, pa mu ne pomaga. Prodaj jih je že blizu sto tisoč, nazaj pa je prišlo vsega 10 odstotkov blazin. Zadeva torej deluje.

Grob Aleksandrove babice

Pred mesecem dni so arheologi v kraju Vergina, ki je 85 kilometrov oddaljen od Soluna, odkrili grob, ki ga strokovnjaki pripisujejo babici Aleksandra Velikega, makedonski kraljici Evridiki.

Profesor arheologije Manolis Andronikos, ki vodi izkopavanje v Vergini, namreč meni, da je bil grob izkopen leta 330 pr. n. št., ta letnica pa se ujema z letom smrti kraljice Evridike. Po ostankih, ki so jih našli v grobu, delih ženskega nakita in posodah za mazila, sklepajo, da je bila tamkaj pokopana ženska; razkošno pročelje, zidne freske in marmornat prestol pa pričajo o poslednjem po-

čivališču enega izmed članov kraljevske družine.

Grob je vklesan v skalo, njegovo pročelje spominja na pročelja grških antičnih templjev, v obokan prostor pa vodijo dvojna marmornata vrata. Prestol, sklesan iz kamna, je bil pozlačen, na njem je relief s prizorom mrhovinarja, ki požira mrtvega jelena. Na naslonjalu so upodobljeni Pluton iz Perzefera, bogovi in vladarji podzemlja iz grške mitologije.

Novoodkriti grob leži nedaleč od groba makedonskega kralja Filipa, Aleksandrovega očeta, in tudi ta grob je pred desetimi leti odkril profesor Andronikos.

znak ki vam daje
GARANCIJO
kvalitete

IZOLACIJSKI SERVIS
& CO
PTUJ
SLAVKO FURMAN — PTUJ
pri železniški postaji HAJDINA
generelna popravila vseh
vrst zamrzovalnikov in
hladilnikov
ZA OBNOVO OHIŠJA DAJEMO
TRILETNO
GARANCIJO
vaša cenjena
naročila lahko oddate
nonstop po telefonu
št. 062/771-637
za storitve v vašem domu
na razdalji do 10 KILOMETRINE

KEKEC PASTER
ARCEOMURKA
MESNA INDUSTRIJA n.s.d. o.
MURSKA SOBOTA

...JE PAČ
PAŠTETA
KEKEC!

Tu o našem kuncu bi tudi idnovek
trbela kumi dati turistični nagelj.
Bela je pravo, ka' bi ga trbela dati
nekomu za belinski grad, ka' se
je eše neje do kraja gandro, pa
za park, ka' je eše neje drevje po-
sejkano zalou, ka' vse, ka' je leseno-
ga so iz grada že pokradli, pa
pokorili. Tou veliko priznanje bi
mogli dobiti ti Belinci, sleri so
maj pili, soli, ali dati, pa se parka
ali pa zalou za spomeniko varstvo,
stou je to zaisteno lepote tak živo,
ka' bi leko v novembra samo
vseje pred nje viječali.
Biat Džouzi

Nasveti za urejeno zunanost

Kljub temu si mora odtrgati nekaj minut za nego svojega telesa in obraza. Najvažnejša opravila kozmetične nege in zdravega načina življenja si mora vnesti v svoj delovni dan in ga načrtno izvajati. Za ženske, ki so v službi, je to malo težje, ker morajo vso kozmetično nego opraviti zjutraj, ko se ji mudi v službo, in zvečer, medtem ko si gospodinja med posameznimi deli tudi čez dan vzame nekaj časa.

Dnevna nega se začne zjutraj in konča pred spanjem. Že v postelji se pretegnemo in sprostim, šele nato vstanemo. Telovadimo pred odprtim oknom 5 minut, medtem globoko dihamo. Sledi umivanje, nato nega obraza in vratu. Osvežimo ju s tonikom in zavarujemo s hidratno ali polmastno kremo. Šele nato

KOZMETIKA

se oblečemo in nadaljujemo z ureditvijo obraza, nanašanjem tekočega pudra, rdečila za lice, senčila za oči. Paziti moramo, da dnevno ličila ne bo preveč vpadljivo, deluje naj samo osvežujoče. Ne pozabimo si vedno urediti tudi pričke in se primerno odšavit. Če smo urne in spretno, porabimo za jutranjo nego pol ure. Če pa vam to še ne gre hitro od rok, pa le hitro začnimo, saj le vaja dela mojstra.

V popoldanskem času si privoščimo sprehod. Zvečer si moramo ličila temeljito odstraniti s čistilnim mlekom. Obraz in vrat si osvežimo s tonikom, nato pa nanesemo hranilno kremo. Če vas boljijo noge, si pripravite kopel z morsko soljo. Tedenska nega obsega kopel celega telesa z manikiranjem in pedikuiranjem. Če si jih lahko privoščite, so priporočljivi tudi savna, parna kopel za obraz, maska za obraz in vrat, obkladi za oči.

Našo zunanost lahko pokvari prevelika telesna teža. Zato se moramo pravilno hraniti.

Zapomnite si štiri lastnosti

Ogledujete si nakit z diamanti! Ne glede na to, ali ga boste kdaj kupili ali ne, si zapomnite štiri poglavitne lastnosti, ki določajo vrednost vsakega diamanta.

To so 4-krat C:

carat (karat) — masa, colour — barva, clarity — čistost, cut — brus (način brušenja). Karat je merska enota, s katero merimo maso in velikost diamanta.

1 karat, s okrajšavo lct, je 0,20 gr.

Od kod karat?

Pred stoletji so trgovci z dragulji z Bližnjega vzhoda uporabljali za uteži na svojih tehtnicah semena rožičevca. Masa teh semen se je med seboj le neznatno razlikovala, česar pa tedanje tehnice niso mogle zaznati. Razliko so lahko izmerile šele najsodobnejše merilne naprave.

Ta pa je le stotinka grama. Maso diamanta so nekoč izražali tudi v točkah. Možnih točk je bilo 100, tako je bil diamant s 65 točkami težak 65 karatov.

Colour — barva

Pri diamantih srečamo vse barve, običajno pa za nakit uporabljamo brezbarvne (bele) do rumenkastorjavih odtenkov. Razlike v niansah so tako majhne, da jih lahko loči le strokovnjak. Popolnoma brezbarvni so izredno redki in zato tudi bolj dragoceni. Barvo diamanta najlaže ugotovimo, če ga opazujemo s strani in na belem papirju. (ozadju).

Srce lahko zboli tudi med spanjem

Ste ves dan utrujeni ali pa včasih zaspite celo pri delu, čeprav ste si ponoči privoščili zadosti spanja? Ste brez vzroka vedno uplašeni in hkrati celo malce agresivni? Potem je vzrok morda v tem, da vam ponoči večkrat zmanjka zraka, ne da bi to sploh opazili. Opazovanja so pokazala, da nekateri ljudje med spanjem prepogosto »pozabijo« dihati.

Vzroka, ki nastane v dihalnem centru v možganih, še ne poznamo. Seveda pa je to nevarno, zlasti če se kaj takega zgodi več kot desetkrat v eni uri in traja več kot deset sekund. V krvi se zniža količina kisika in poveča količina ogljikovega dioksida. Srce začne počasi biti. Zaradi zaščitnega refleksa se dihanje spet normalizira, srce bije vse hitreje. Bolnik se pravzaprav zbudi, ne da bi to sam opazil. Profesor Rühle je izdelal napravo, ki jo bodo začeli izdelovati v prihodnjem letu in najprej posojali bolnikom na dom. Tako si bodo lahko sami nadzorovali spanje. Senzorji in majhen mikrofoni pred nosom bodo lahko zaznali vsako nepravi-

lnost pri dihanju. Takim bolnikom ni težko pomagati: bolnik si na nos pritrdi majhno masko, ki mu s pomočjo nadpnevnika dovaja zrak vsakokrat, kadar med spanjem pride do nevarnega zastaja pri dihanju. Bolnik se ne prebudi in zaradi nepretrganega spanja motnje delovanja srca izginejo.

Za živali potrebujete potni list

Če se človek hoče zapeljati prek državne meje, dobro ve, da brez potnega lista tega ne sme storiti. Ko pa hoče s seboj peljati psa, mačko, ali kakšno drugo žival, pa vse ni tako preprosto. Če hočeš s psom čez mejo, potrebuješ kar lep kupček potrdil. Kakršenkoli prehod čez državno mejo z živaljo je zakonsko obravnavan kot izvoz živali. Za vse je zakon predvidel pregled, ki ga opravljajo veterinarji pooblaščenih organizacij.

S takšnim potrdilom je treba priti k veterinarski službi zveznega komiteja za kmetijstvo, njegove podružnice so v vsaki republiki. Šele tam vam izpolnijo oziroma napišejo potrdilo, da je žival zdrava, hkrati pa je treba priložiti tudi rodovnik. Nekoliko težje je z živalmi, ki nimajo rodovnika. Rumena karta, kot ji pravim, velja za ljudi in živali. Rumeni karton za psa je mogoče dobiti pri kinologih — ne stane več kot 6000 dinarjev.

Konzerviranje v mikrovalovni pečici

Mikrovalovna pečica je novo kuharsko sredstvo in le malokateri njen uporabnik ve, da lahko z njo konzervirano hrano. Konzerviranje v mikrovalovni pečici ima številne prednosti v primerjavi s klasičnim konzerviranjem: hitreje je, porabi malo energije, dobro razkužuje, vitamini se ohranijo bolje, barve ostanejo sveže, navadno potrebujemo tudi manj posode.

Največkrat konzerviramo hrano v kozarčkih za vlaganje. K njim sodijo še stekleni pokrovi in gumijasta tesnila. Pri nekaterih pokrovičkah odstranimo, vložimo hrano, naravnano tesnila, pokrijemo s pokrovčki, vložimo v mikrovalovno pečico, segrejemo do vrelišča, natakamo kovinske pritrdilce, shladimo in odstranimo pritrdilce. V kozarčih za vlaganje konzerviramo največkrat sadje v obliki kompotov, včasih tudi zelenjavo v vodi. V mikrovalovni pečici konzerviramo tudi sadne sokove, ki smo jih stisnili s sokovniki. V mikrovalovni pečici hrano tudi sušimo, predvsem rastline, ki imajo malo vode ali jo hitro izločajo, npr. začimbe, listnato zelenjavo, gobe ali sadje.

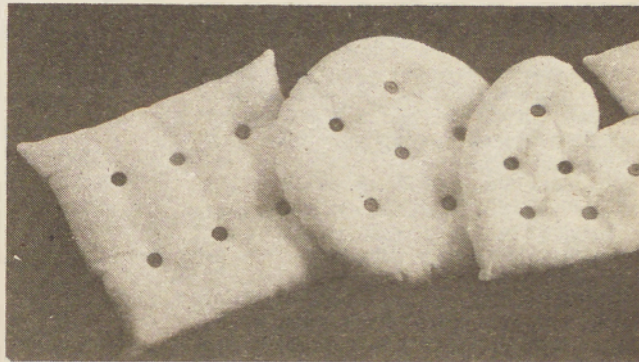
Kjer so netopirji, je okolje še zdravo

Brezšumno letajo in se znajdejo tudi v najbolj črni noči. Ljudje so jim zato stoletja pripisovali nadnaravne zmožnosti in jih imeli za prinašalce nesreče. Danes pa so netopirji znanilci sreče, kajti tam, kjer letajo, je svet še čist in zdrav. Na daleč se namreč izognejo ostrešjem, ki so obdelava s kemikalijami, ali prostorom, zastrupljenim z razpršilci proti insektom.

Ljudje tudi že dolgo vemo, da netopirji nimajo nobenih nadnaravnih zmožnosti. Narava jih je opremila z ultrazvočnim sistemom in z njim se lahko orientirajo tudi v popolni temi. Med letom oddajajo tone, ki so za ljudi neslišni. Zvok, ki se odbije, opozori netopirja, kje je ovira ali kje leži žuželka. In to je pomembno, kajti netopirji so vampir in ne živijo od krvi, ki bi jo sesal svojim žrtvam, kot mnogi še danes mislijo.

Netopirji so edini letelci s sesalci na svetu. Hranijo se z letelci in hrošči, večami in mušicami, ki jih lovijo ponoči.

POLEPŠAJMO STANOVANJE

Zabavna in enostavna domisljica, kako polepšati stanovanje: za sedežno garnituro ali kot, kjer najraje sedimo, sešijemo štiri okrasne blazine. Dve sta kvadratni, ena ima obliko kroga, ena obliko srca. Blazine sešijemo iz belega platna, okrasimo pa z velikimi pisanimi gumbi. Za vsa reč potrebujemo 2 metra gostega belega platna širine 90 cm, 48 gumbov, rumene, oranžne, turkizne zelene in vijoličaste barve ter penasto gumo za polnenje blazin.

Dizel in zima

Dizelski motorji imajo dobre in slabe lastnosti. Ena izmed slabih je njihova zmožnost prilagajanja na nižje zimske temperature. A tudi to ne velja za vse dizle hkrati. Naftnim motorjem v uglednejših in dražjih vozilih zdaj tovarne dodajajo posebne grelnike, ki preprečujejo podhlajevanje in težave v zvezi z njim. Če pa vozite preprostejši dizelski avtomobil brez podobne opreme, spoštujte nekatere nasvete. Vozniki dizelskih vozil si zoper mraz pomagajo z dodajanjem navadnega bencina (največ do tretjine celotne količine goriva) ali petroleja, ki je kot tovrstno sredstvo sicer primernejši, primerni pa so tudi posebni dodatki za »redčenje« plinskega olja. Pri nas je izbira sicer skromna, na tujih bencinskih črpalkah pa je takšnega blaga toliko, da se je težko znajti. Ponavadi seveda velja, da so dražja sredstva tudi temeljitejša, zlato pravilo pa to ni!

Ampak tudi s takšnimi dodatki plinskega olja ni mogoče oplemeniti za več kot do zmogljivosti približno do minus dvajset stopinj zunanjega mraza. Če zima še vedno ne odneha, boste morali dizelski avtomobil postaviti v toplejši prostor ali pa se sprijazniti z vsakdanjimi težavami pri vžiganju in delovanju motorja. Splošno veljavni napotki za takšne primere pa so:

Plinskemu olju nikoli ne dodajate super bencina! Dizelskega motorja nikoli ne ogrevajte z odprtim ognjem! Zoper zamašek v filtru zaleže včasih polivanje filtra z vročo vodo. Petrolej sme-

te dodati gorivu v razmerju 50:50. Vsake tovrstne dodatke vlijte v plinsko olje, še preden se temperatura spusti pod ničlo! Filter za gorivo mora biti tudi sicer povsem čist; še najbolje bo, če vstavite novega! Da bo z dodatki oplemeniteni nafta napolnila celotno napeljavno, naj motor teče vsaj deset minut!

Če bo mraz kljub temu zdela val vaš dizel, se tolažite s tistimi njegovimi lastnostmi, ki so vam čez leto v veselje.

MNOGI, KI SO GA ŽE POSKUSILI, PRAVIJO: TO JE...

PREKAJENO GOVEJE MESO

IZDELEK, KI SE HVALI SAM!

ARCEOMURSKA
MESNA INDUSTRIJA n. v. d. o. o.
MURSKA SOBOTA

RADIO MURSKA SOBOTA

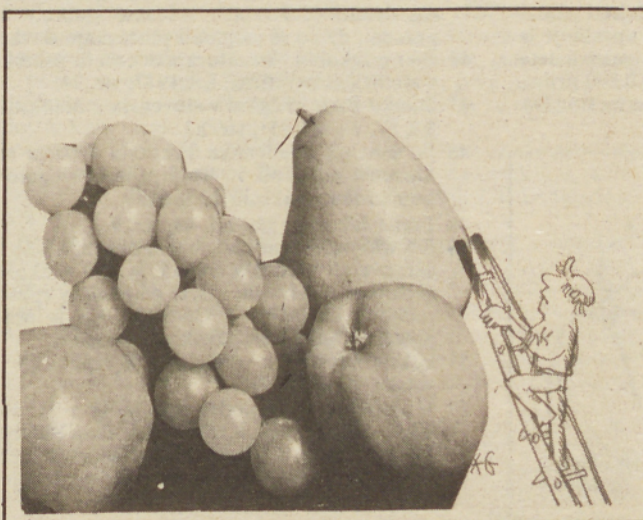
Glasbena lestvica Radia Murska Sobota, v oddaji 21 232:

1. I cant stop loving you — Michael Jackson
2. Amerika — Bazar
3. I wanna dance with somebody — Whitney Huston
4. Andeli se dosaduju — Parni valjak
5. Causing a commotion — Madonna

Glasbena lestvica nastaja s sodelovanjem hi-fi video-studija na Kidričevi 21, 69000 Murska Sobota, telefon 25 577.

Glasovnice — dopisnice — pošljite na naslov: Radio Murska Sobota, Titova 29/1, 69000 Murska Sobota, s pripisom: za 5 naj.

NAŠA RISBA — VAŠ PRIPIS

Duhovite pripise k novi risbi pošljite najkasneje do četrta, 5. novembra, na naslov VESTNIK, Titova 29/1, 69000 MURSKA SOBOTA. Objavljene pripise honoriramo.

- Kamor pogledam, povsod samo goli proletarijat. (Martin M.)
- Le s podaljškom bomo kos vsem težavam! (Bogomir R.)
- Ne boj se, če si vodilni, ne boš padel na slabše, ampak na boljše. (Marija V.)
- Hej, kje je ostala moja rdeča knjižica? (Ludvik K.)

SESTAVIL MARKO NAPAST	STAROST- NA MEJA	VOJSKO- VODJA ZAHODNIH GERMANOV	POGUM- NOST	BARVA KOŽE, POLT	MOŠKO IME	GL. MESTO PERNAM- BUCA V BRAZILIJU	STAREJŠI SLOVENSKI PLANINEC (FRANCI)
HAZORJEV ROJSTNI KRAJ NA BRACU							
KUPON, ODREŽAN KOS ČESA							
MEJNA ČRTA							
PRITOK MENAMA V TAJSKI				HITER KONJSKI TEK			
ORGAN VIDA				OSVOBO- DILNA FRONTA Z. IME			KRAJ OB CESTI Z BLEDA NA POKLJKO
VRSTA GRAFIKE							
ŽE UMRLI AVSTRIJSKI DIRKAČ FORMULE 1					OGLJIKO- VODIK V NAFTI		AMPER IT. SKLA- DATELJ (1723-1802)
ZNAK ZA ŠAHOVSKO TRDNJAVO	MESEC V ŽIDOV- SKEM LETU	POVAB- LJENEC TEŽA EMBALAŽE					
GOSTJINSKI STREŽNIK							
SLAVILNA PESEM					RASTLIN- SKA BODICA RIM, 1005		
DAVNI NOMADI V JUŽNI RUŠJI							
LIVADA, TRATA							

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE — Vodoravno: Plečnik, ravioli, imetnik, mena, RL, alk, Mia, naiva, J, rosa, kava, Tc, Ilanero, jaz, las, amarant, Jolanda.

Jesen

Poletje je za nami. Tiho je k nam prišla jesen. Narava se je odela v pisano odejo. V gozdu je vse več nabiralcev gob, ki se skrivajo v rdečerjavem listju. Sliši se le šumenje listja in njihovo žvižganje. Tu in tam nas zmoti majhna veverica, ki smukne z veje na vejo, ali pa droben ptiček, ki je še ostal pri nas. Večina ptičev se je že zbrala v jate in odletela v tople kraje. Včasih se vprašam, kako lahko drobne ptičke zdrži toliko nečloveškega napora. Srne radovedne prihajajo k polju. V ozadju jih čuva močan srnjak.

Ljudje vedno hitijo, zato nimajo časa, da bi opazovali živati, kako si pripravljajo ozimnico. Edino kmet pozna jesen. Ne izkorišča je, ampak ji je hvaležen za pridelek. Kadar ima dobro letino, pozabi na vloženi trud.

Avtomobili se vozijo po cesti. Ljudje prihajajo na deželo, kjer jih premami bogata ozimnica. Tudi otroci se bomo še nekaj časa podili za žogo po rosnih travah. Svignili bomo v vinograd in sadovnjak po vitamine. Ker bodo večeri daljši, bomo lahko prebrali tudi kakšno zanimivo knjigo. Ko bo zunaj mrzlo, bomo zvečer sedeli ob topli peči.

Tom Žižek, 7. b
OŠ K. D.-Kajuh, Apače

TRGATEV

Gorice rumenijo, gozdje se zori v trgatve se nam mudi. Dan prekratek bo, z delom pa se nam mudi da noč nas ne dobi. Vsi veselo zapojejo, saj vinca polni sodi so, na zdravje naj bi vsem bilo. Bojan Horvat, 5. a
OŠ Črenšovci

Prišla je jesen in z njo tudi spravilo najrazličnejših pridelkov. Tako smo dočakali tudi trgatve grozdja.

Zbralo se nas je precej ljudi. Odšli smo v vinograd. Tudi jaz sem pomagala obirati grozdje. Brentariji so kmalu napolnili prikolico. Potem so grozdje odpeljali na stiskalnice. Tam so ga najprej zmleti, ga zmetali v velik koš in stisnili. Pritekel je sladki most. Po končanem delu pa smo šli nabirati kostanje, nato smo zakurili ogenj in jih spekli. Bilo je zares lepo.

Aleka Koren, 2. raz.
Mateja Osterc, 3. raz.
OŠ Videm ob Ščavnici

Ličkanje koruze

Pri sosedovih smo ličkali koroze. Bili smo vsi veseli. Včasih je kakšna koroza priletela na bratovo glavo. Razjeli se je in mi vrgele koroze nazaj. Ne smo vse naredili, je teta prinesla radio in smo v ličko plesali. Z ličkanjem smo se tudi metali. Bili smo tako utrujeni, da smo spali kot medvedje. Želim si, da bi še mnogokrat bili tako veseli, kot smo bili tisti večer po opravljenem delu.

Sven Sarjaš
OŠ Črenšovci

Ob večerni uri

Sonček zahaja, ljudje se odpravljajo spat, jaz pa sedim pod drevesom in opazujem naravo. Opazujem prekrasno nebo, ptice in sled odseva sonca, ki se skriva za hrib. Rahlo piha večerni veter in ziblje krošnje dreves, ki šumljajo s svojimi rumeno-zelenimi listi. V potoku regljajo žabe, skakljajo čez potok, sa se travnate bilke sklanjajo sem ter tja. Od daleč se slišijo glasovi psov, ki se zgubljajo in utonejo v trdno noč. Nad menoj kdaj pa kdaj poleti kakšna ptica, ki pa se hitro zgubi. Nebo se stemni in na sivo-belem nebu se prižigajo zvezde, ki osvetlujejo svet okrog mene. Odpravljam se spat. Da bi zaspala v lepše in bogatejša sanje, preberem knjigo in se še nato poglobim v sanje upanja in življenja.

Erika Žekš
OŠ Grad

Učenci 1. razreda OŠ Prežihov Voranc na Srednji Bistrici so pri tovariščici Nadi Kreslinovi risali na temo Naše delo in nam poslali več risbic. Izbrali smo tle dve.

TA ČUDOVITI BARVNI SVET

Začela se je jesen. Postaja hladno. Megla je vse gostejša. Odpravil sem se v gozd. Bilo je mrzlo. Megla se je valila po jasi. Petja ptič je bilo zelo malo, saj jih je večina že odletela v južne kraje. Ozrl sem se po drevju, ki je počasi izgubljalo listje. Na tleh sem zagledal polno rumeno-rdečega listja. Šel sem dalje in se ustavil pod velikimi iglavci. Vili so se visoko v nebo. Od daleč sem zagledal nekaj sivo-rjavega z rdečo piko na hrbtu. »Kaj?!« sem vzkliknil. Bil je jež, ki je na

hrbtu nosil svojo slaščico — lepo rdeče jabolko. Najbrž jo je staknil pri bližnji kmetiji. Od daleč sem slišal bučanje Mure in zavijanje vetra.

Pripravljala se je nevihta. Oblaki so hitro prodirali proti našim krajem. Bili so temni, modro-rdeči, ki ne prinašajo nič dobrega. Hitro sem stekel do potoka. Kako priti čezenj? V bližini sem zagledal štor. Hitro sem enega po enega zmetel v potok. Tako sem prišel čez. Ozrl sem se

proti oblakom. Bili so še temnejši in gostejši. Stekel sem po bližnji njivi, na kateri je rasla sladkorna pesa. Imela je velike zelene liste. Toda jaz sem moral naprej. Bežal sem in prišel na cesto — prašno staro cesto, ki sem jo poznal. Vodila me je ob močvirju na koncu njiv proti domu. Zagledal sem domačo hišo. Spustila se je megla. Začel je padati dež. Po mokri zeleni travi sem pohitel domov.

Zvonko Kurbus, 7. b
K. D.-Kajuh, Apače

NA PAŠI

Pasla sem štiri krave v bližini doma. Imela sem majhen stol, na katerem sem sedela in brala knjigo, od časa do časa pa sem pogledala za kravami. Tisti dan so bile zelo mirne, ker ni bilo veliko komarjev in obdov. Čez čas so se mi pridružili še prijatelji. Zmenili smo se, da bomo pekli koruzo. Petra smo poslali po sol, drugi pa smo pripravili vse potrebno. Zakurili smo ogenj in kmalu je zadišalo po pečenih koruznih storžih. Malo preveč smo jih spekli, a jih je Simona vseeno posolila. Toda, ko smo pogostili, smo ugotovili, da je Peter namesto soli prinesel sladkor. Še enkrat je šel domov; smejali smo se mu, ker ne pozna soli. Pozneje smo povabili na pečeno koruzo tudi starše. To je bilo zanje prijetno presenečenje.

Moje krave pa so se še naprej lepo pasle, dokler jih nisem odgnala v hlev.

Milena Ciglaric, z. raz.
OŠ Bučkovci

Ne umirajte, gozdovi

Zeleni gozdovi, ki se pripravljate na zimski počitek in nas posipate z rumenim listjem, dobro se spočijte in se zbudite spomladi v bujni rasti. Ne pustite se! Ne umirite zaradi človeške lakomnosti! Uh, da bi te besede prišle do ušes vseh onesnaževalcev, zlasti do tistih, ki načrtujejo jedrske elektrarne. Saj minuta nepazljivosti uniči toliko živopisne narave in zastruplja komaj začeta človeška življenja. Mi, ki rastemo ob tebi, te ne bomo pustili umreti. Saj nam čisti zrak od tebe in pod bogatimi krošnjami tvojih dreves domujejo številne živali, ki bi brez tebe ostale brez zavetja.

Nada Krajcar, 5. raz.
OŠ Salovci

MOJA SOŠOLKA

Imam sošolko Metko. Sedi v drugi klopi pri Moniki. Je srednje postave. Stara je deset let.

Ima rjave lase. Tudi oči ima rjave. Obleko ima zelo urejeno. Je čista in lepo počesana. Metka je srednje debela. V šoli se pridno uči. Je pridna in radodarna. Doma uboga in rada je. Je tudi zelo mirna in prijazna. Rada se pogovarja s svojimi sošolci.

Lidija Kavaš, 4. a
OŠ Odranci

MOJE MUCE

Ker živim na kmetiji, imamo doma tudi muce. Pet jih je. Vse imam rada, toda dva najmlajša imam najrajši.

Eden je rumen, ime mu je Žutko, drugi je pisan in močan, zato sem mu dala ime Debelko. Dva najmanjša sta skoraj enaka. Razlikujem jih po glavi, zaradi sive barve. Enemu je ime Belči, drugemu pa Sindi. Njuni materi pa sem dala ime Suhka, ki je najspretnjša mačka. Vsak dan prinese mladičem miške. Belči in Sindi se zelo rada igrata z vsemi mucami. Žutko se posebno jezi nanju. Debelko rad hodi v bližnji gozd. Največkrat ujame podgano. Nekega dne sem Suhko opazovala, kako ujame miško. Ulegla se je pred miško luknjo in nestrpno čakala, kdaj bo iz nje pokukala miška. Ni dolgo čakala. Naenkrat pa hop, skočila je nanjo in že jo je nesla malima. Ker je Sindi počasi jedla, mu je Belči vzela in z velikim tekotom tudi to pospravila v želodeček. Naše muce imajo najrajši kruh, kosti, posebno pa meso in mleko. Ponoči spijo v skednju, podnevi pa se potepajo in igrajo.

Ker so lepe, snažne in tudi pridne, zelo rada skrbim zanje. Zame sta Belči in Sindi najlepša in najljubeznivejša mačka na svetu.

Renata Szomi, 6. raz.
OŠ Vljaj Lajos, Genterovci

JUŠ MAKOVEC

KORENINE

Med 784 in 907 so v Salzburghu zapisovali imena takrat živčih oseb. Med njimi je tudi precej slovenskih, saj je bil takrat Salzburg za del Slovenije (vzhodno in severno od Drave) cerkveno središče. Med imeni najdemo: Trebi, Gojmir, Dobrožit, Ljubonja, Višemir, Ljubotun, Zemidrug itd. Okoli leta 1181 sta med imeni podložnikov samostana sv. Marije v Furlaniji zapisani tudi slovenski imeni Dobročajen in Mistibor. Pri posvetitvi cerkve v Blatenskem kostelu (danes Zalavaj na Madžarskem) dne 24. januarja 850 so bili prisotni med drugimi tudi naslednji slovenski velmože: Unčat, Hotimir, Ljutomir, Trebec.

In že takrat, pri prvih znanih zapisih, se je dogajalo podobno kot kasneje: veliko imen so zapisovali, ki so bili vešči je latinke ali kasneje tudi nemškega jezika, zapisali tako popačeno, da jih pogostokrat ni mogoče popolnoma nedvoumno razbrati. Tako na primer zapis ZUENTIBALD in UENGIZIGNA v čedadskem evangeliju pomeni moravskega vojvodo Svetopolka in njegovo ženo Svetožizno.

Nekaj starih imen se pojavlja kot priimek tudi v našem seznamu: Misle, Misja, Misleta, Nedog(k), Cvetko, Černel, Prodan, Kralj, Sunčič, Jelen itd. Ta imena — in še mnoga druga — lahko sledimo daleč nazaj. Leta 864 je kot priča v Krški dolini na Koroškem znan neki Zirneu (Černel); Kralj, Bratina in Mistl so med čedadskimi romarji. Jelen se omenja 1030 na Gornjem Štajerskem, Predan leta 1291, v Tiharhiji na Gorenjskem. V neki listini iz leta 1181 se kot dobrotnik cerkve v Čedadu omenja neki Bratissa (43). V drugi listini okoli leta 1181 pa Cus (Kos). V 12. stol. so mnogi Slovenci še uporabljali domača slovenska imena, saj jih je Cerkev do neke mere dopuščala skoraj vse do konca 16. stol., ko je tridentinski kocič prepovedal rabo drugih imen razen svetniških (44). Vendar so se predvsem med plemstvom slovenska imena vse bolj umikala tujim. S pokristjanjevanjem so se najprej uveljavila imena svetnikov-mučencev, potem pa tudi ostala. Drugačen je bil razvoj tam, kjer se je utrnila pravoslavna vera, ki ni preganjala starih narodnih imen.

Slovenska imena najdemo tudi v otokarskem urbarju, vendar iz t. i. radgonaške urada, kamor je spadalo tudi Mursko polje, bolj malo. Omenjeni so na primer župani Chrincho, Walschschin, Cursay, Iwanz, Zlaton in Droget (45), dalje Stoygo, Chuntzil (tudi Chuntzo in Sunco — Sunčič), Lube, Pogorietz, Zvetex in Zvetex (Cvetko), Bratomo (Bratina) itd. Omenjen je neki Siboto (kasneje najbrž Zabota ali Saboti), in sicer kot sagittarius strelec, Bettovarius (Petovar), Chappoun (Kopun), Cesar.

Pri nas so priimki postali obvezni s posebnim patentom Jožefa II. leta 1780. Vendar so se ustalili že dobro stoletje prej. V rojstnih matičnih knjigah križevske (pa tudi turniške v Prekmurju) so v 17. stol. že redki primeri, ko se starši vpisujejo samo z imenom, kot na primer leta 1669 neki Marko kot oče in Suzana kot mati, oba iz Bučevca. Podobno je v turniških matičnih zapisih »Novi kmet,« in to večkrat. Pravna ustalitev priimkov se je v Evropi pomikala od jugozahoda na sever in vzhod od 16. do druge polovice 19. stoletja. Naše priimeke je to še posebej prizadelo; do današnjega zapisao so se morali »prebiti« skozi latinske, nemške, deloma madžarske in italijanske pisne navade, ki so včasih razcepile isti priimek v več variant ali pa združile več nekdanih v enega (46).

Slovenski imenski fond obsega nekaj nad 200 pomembnejših krstnih imen, med katerimi sta po številu tvorjenk na prvem mestu imeni Janez in Jurij, vsako z več kot 220 priimki (47).

Nastanek priimkov so vzpodbujale tudi fevdalne razmere. Zemljiški gospod oziroma dajalec zemlje v najem je moral imeti pregled nad svojimi najemniki.

Tako kot je bilo upravljanje z zemljo in z ljudmi ob uvedbi priimkov veliko lažje, tako je tudi danes, ko si je moderna statistična znanost omislila matične številke za vsakega državljanca, kar poenostavlja mehansko in elektronsko obdelavo podatkov. Priimki in matične številke imajo v svojem bistvu isti namen. Razlika je le, da je matična številka brezsebinski izraz matematične logike, v priimku pa je marsikaj: človekova fantazija, veselje, žalost, hudomušnost, njegove telesne, duševne in značajske lastnosti, njegov odnos do okolja itd. Priimki kažejo stanje duha ljudstva na njegovi razvojni poti.

Pri Slovencih so bili zelo priljubljeni priimki po živalih, kar za poljedelski značaj naših prednikov ni nič čudno (Jelen, Srnad, Škrjanec, Vrabec, Žižek, Kukol itd.). Zelo pogosti so tudi priimki po zdevkih: Kardinar »kardinal«, Ritonja — Srbi poznajo Guzonja, kar je isto, Debelak, Božič; Močnik bi lahko bil tisti, ki je živel na močvirni zemlji, lahko pa je dobil priimek tudi po znameniti jedi naših prednikov — močniku; Novak ali Ledinešek je kmet, ki je bil naseljen na novino, prej nekultivirano zemljo itd. Celoten fond priimkov vsebuje neizopno zakladnico in z njim lahko pomagamo pojasniti marsikatero zapleteno vprašanje iz naše preteklosti (48). Po številu prebivalstva leta 1971 je bilo v Sloveniji ugotovljenih 10.500 priimkov Novak, kar po številu pomeni prvo mesto (49).

Z mamine strani sem Zganjar, praded je bil s Prešarjeve domačije, prababica Klopčičeva ... po domače nas pa najdeš pri Jarkoleh.

V našem seznamu se po letu 1669 pojavi priimek Novak v 13 vaseh in spada med manj frekventne. Razlaga za to se nam ponuja v dejstvu, da je bila drugotna kolonizacija Murskega polja sorazmerno pozna, v času, ko je bilo veliko priimkov že formiranih in pa v domnevi, da so kolonisti prihajali na že kultivirano zemljo.

S kakšno polnokrvno domišljijo so naši predniki ustvarjali priimke, nam kažejo predvsem vzdevki, o katerih je bilo že govora. Kaj neki je bilo odločilnega, da se je nekoga oprijelo ime Jelen? Gibčnost, Hitrost? Ali pa Dihur? Je rad jedel jajca, jih kradel (ali pa je kradel kaj drugega), je bil vitek, je bil spreten lovec dihurjev, teh večnih spremljevalcev kmečkih domovanj, je bil njegov obraz, z nekoliko nazaj štrlečimi lasmi, podoben dihurjevemu, je od njega zaudarjalo kot od dihurja? Na Murskem polju se danes pravijo: »Smrdiš kak thor!«

Priimek je nastal tudi po pokrajinskem izvoru človeka, Vogrin, Vogrinec je bil tisti, ki je prišel z Ogrske. Zdravec je bil najprej »za Dravo«. Tako je »zaznamovan« tudi Kranjec, Korošec.

Čprav zajema seznam samo priimek, je treba povedati tudi nekaj o imenih. Daleč najbolj pogosto žensko ime v matičnih knjigah križevske župnije je Gertruda (po prleško Gera). Skoraj vsak tretji otrok Ženskega spola je bil krščen na to ime (50). Precej pogostna so tudi naslednja imena: Sebastian, Neža, Blaž, Gregor, Marko, Janez, Štefan, Matija, Uršula, Tomaž, Vid, Katarina, Nikolaj, Helena, Martin, Jurij, Gašpar, Andrej, Jakob, Ana, nekoliko kasneje tudi Terezija in Marija. Za slednjo vemo, da zaradi njene brezmadežne vzvišenosti dolgo časa niso krstili na njeno ime.

Ko so se začela uveljavljati krščanska svetniška imena, se je ob posameznih svetniških imenih ustalila navada, da je ta ali oni svetnik priprošnik ali zavetnik. Jurij je bil zavetnik vojakov, strelcev, popotnikov, posebej pa še kmetov, saj je Jurij grško Kmet. Katarina je bila zavetnica za zdravo pamet, Vid pa naj bi nosilca njegovega imena čuval zoper vidov ples, kačji pik, strelo, zoper očesne bolezni, slepoto, histerijo, bil je zavetnik za živino, posebno za perutnino, za setev, za žetev. Ana je bila zavetnica mater, vdov in sirot, priprošnica zoper nerodovitost. Štefan je bil zavetnik za konje.

Samo teh nekaj primerov zavetnikov in priprošnikov je že dovolj, da si je kmet s poimenovanjem svojih otrok po omenjenih svetnikih in svetnicah, po takratnem mišljenju in prepričanju, poskušal zagotoviti srečo in blagostanje v hiši, pri živini in na polju.

V tem poglavju bom poskušal na osnovi primerjav in pogostnosti priimkov osveteliti trditve zgodovinarjev o smereh kolonizacije (Koroška, Kranjska, Hrvatsko Zagorje) s podatki iz priimkovnega fonda obravnavanih krajev na Murskem polju, s priimki tedanje turniške župnije v Prekmurju ter na Hrvaškem (51). Turniška župnija je bila še v drugi polovici 17. in v prvi polovici 18. stol. po obsegu in po številu prebivalstva izredno velika: segala je od Ledave pri Turnišču mimo Hotize do Mure, po njej navzgor do Kroga in potem spet do Ledave (52) (danes je na tem območju sedem župnij).

V križevski župniji so rojstne matične knjige od leta 1669, v turniški od leta 1677. V času do leta 1740 (do koder sega moja primerjava) je v obojih matičnih knjigah mogoče zaslediti naslednje enake priimke:

BOLJ POGOSTNE: Balazic, Cvětko, Horvat, Jurič, Gorinec, Huzjan, Kranjec, Kociper, Tkalec, Žižek.

NEKOLIKO MANJ POGOSTNE: Abrah, Bra-toša, Bukovec, Benko, Belec, Božič, Breznik, Boh-nec (Bohinec?), Bezjak, Cirar, Cermela, Cesar, Čuk, Donša, Debelak, Ferenc, Ferencič, Fras, Fe-uš, Golob, Grabar, Hajduk, Hren, Jutriša, Juger, Jelen, Kovač, Kovačič, Kos, Krizan, Kralj, Kokel, Koroš, Koroša, Korošec, Kotnjak, Krušnik, Kram-berger, Kolar, Konec, Kuzma, Kelemen, Kolman, Kramarič, Lačen, Lašič, Lebar, Lesnjak, Mlinarič, Mihačič, Matjašič, Miklošič, Magdič, Maruša, Mi-sel, Majerič, Močnik, Novak, Nedelko, Nemeč, Petek, Prelog, Pungrac, Potočnik, Ritoper, Rito-nja, Sabol, Sever, Sušec, Skalič, Šošarič, Šinko, Šumenko, Saruga, Šabjan, Šafarič, Štuhec, Škorja-nec, Škrlec, Tratnik, Toplak, Tišlar, Trstenjak, Tkalič, Turk, Vajda, Vogrin, Vuk, Vogrinec, Vau-potič, Zdravec, Zagorec, Zagavec, Zelenko, Žga-nik, Žitek.

—OPOMBE:

- Franc Kos: Gradivo ... IV. štev. 768.
- Franc Bezljaj: glej op. 41, str. 161.
- Die Landesfürstlichen Urbare der Steiermark ... str. 82: »(...) quarum villarum redditus denariorum tamen solvente ignoro,« kar pomeni, da so se izogibali plačevanju davkov.
- Franc Jakopin: Struktura slovenskih priimkov v statistični osvetlitvi, SR 1977, str. 24.
- Stanko Bunc: Pogled v slovensko onomastiko, SR IV, 1—2, 1951, str. 82.
- Po mnenju akademika Franceta Bezljaja smo Slovenci od okoli 50 tisoč priimkov ugotovili pomen le za kakšnih 12 tisoč.
- Franc Jakopin: glej op. 44, str. 9.
- Ob tridentinskem cerkvenem zboru, ko so začeli uvajati svetniška imena, je bilo veliko več svetnikov kot svetnic. Sicer pa je na to vplivalo posebno kaščenje sv. Gertrude, kar je potem postalo tradicija in nekakšna »moda«.
- Leksik prezimena socialističke republike Hrvatske, Zagreb 1976.
- V Turnišču je bil sedež župnije že v 11. stol., lahko tudi že prej (Krajevni leksikon Slovenije IV, Ljubljana 1980, str. 112). Nastanek križevske župnije ni točno datiran (Kovačič: Ljuto-mer ..., str. 231).

(nadaljevanje prihodnjič)

HOKEJ NA TRAVI

ABC Pomurka med štirimi v SFRJ

Že med tednom je ABC Pomurka doma premagala v četrtfinalu pokala Jugoslavije v hokeju na travi zagrebško Concordio s 6:1 ter se uvrstila med štiri najboljše ekipe v državi. V polfinalu pa se je srečala z vodečim moštvom medrepubliške lige zahod, zagrebškim Marathonom. Sobočani so tokrat prikazali letos najboljšo igro, vendar jim kljub priložnostim ni uspelo premagati gostujočega vratarja. Zagrebčani so si zmago zagotovili iz sedmice na tako izločili ABC Pomurko iz nadaljnjega tekmovanja. Sodila sta Hochberger (ZG) in Hrupec (Zelina).

Preloženo je bilo 8. in 9. kolo medrepubliške lige, slednje zaradi srečanja mladih reprezentanc Jugoslavije in Madžarske v Budimpešti. V mlado reprezentanco je tudi poklican igralec ABC Pomurke Vito Fujs.

L. Z.

— ODBOJKA —

TOKRAT BREZ TOČK

V tretjem kolu tekmovanja prve republiške moške odbojbarske lige je ekipa Agroplova Ljutomer gostovala v Izoli in izgubila z domačo istoimensko ekipo z rezultatom 1:3. Ljutomerčani tokrat niso pokazali igre kot teden dni prej, ko so premagali odbojkarje iz Kamnika. Sicer pa je bila tekma napeta, saj so dva seta izgubili tesno, enega pa dobili s 15:9. V naslednjem kolu igra Ljutomer v soboto ob 18.00 v telovadnici OŠ Križevci z ekipo Šempetra.

Izgubili so tudi odbojkarji Pomurja s Stavbarjem v Mariboru z 0:3 v drugi republiški ligi, čeprav so si po igri zaslužili kaj več. Odbojkarice Pomurja pa so tesno izgubile v Rušah z 2:3.

KOŠARKA

POLN USPEH POMURSKIH EKIP

V tretjem kolu tekmovanja v prvi republiški ženski in drugi republiški moški ligi vzhod so pomurske ekipe dosegle popoln uspeh. Košarkarice Metalserisa Pomurja so doma premagale Labod iz Novega mesta s 87:61. Strelke za Pomurje: Korenova 21, Brožinova 17, Borčeva 16, Kolarjeva 15, Kardoševa 8, Broderjeva 4 ter Kuharičeva in Lihtenegrava po 3. V naslednjem kolu igra Metalseris Pomurje z ID Ježico B v Ljubljani.

V tekmovanju druge republiške moške košarkarske lige vzhod je Radgona premagala Ptuj s 112:105 in tretjič zapored zmagala. Koše za Radgono so dosegli: Rajbar 29, Merklin 24, Saković 23, Fridau 22, Stihlec 10 in Horvat 4. Pomurje pa je premagalo Rogozo s 121:92. Strelci za Pomurje: Klemar 31, Marinič 25, Bančič 9, Čigut 17, Tušar 14, Roškar 5, Kerčmar 4 ter Štornik, Tinev in Miser po 2. V naslednjem kolu igra Radgona doma z Miklavžem, Pomurje pa gostuje v Slivnici.

— NOGOMET —

Točka Nafte v Šmartnem

V desetem kolu tekmovanja v slovenski nogometni ligi je soboška Mura gostila bivšega drugoligaša Koper in izgubila tekmo z 1:2. Treba pa je povedati, da je Mura od desete minute igre naprej igrala z igralcem manj, ker je bil izključen Savič. Zadelek za Muro je dosegel Kardoš v prvem polčasu, ko je Mura tudi vodila. Pred okrog tisoč gledalci je sodil Gračner iz Celja. Mura je z 11 točkami na sedmem mestu, v naslednjem kolu pa igra v Ljubljani z istoimenskim moštvom.

V tekmovanju območne slovenske lige je lendavska Nafta gostovala v Šmartnem in igrala z domačo enajsterico neodločeno 1:1. Gol za Nafto je dosegel Dovečar. Nafta je z 11 točkami na drugem mestu lestvice.

— ROKOMET —

Druga zmaga Polane v gosteh

V sedmem kolu tekmovanja v republiški ženski rokometni ligi je Polana premagala Cerkno s 15:14 ter drugič zmagala v gosteh. Strelke za Polano: Kavaševa S, Horvatova, Vugrinčeva, S. Hozjanova in Laslova po 2 ter M. Hozjanova in Bačičeva po enega. V naslednjem kolu igra Polana z Alplesom v Čakovcu. V Pomurju namreč nimamo primerne dvorane za rokometne tekme.

V tekmovanju druge republiške ženske rokometne lige vzhod je

Fužinar premagal Radgono z 21:16. Najboljše strelke pri Radgoni: Petkova 7, Maukova 5 in Jančarjeva 4.

V tekmovanju druge republiške moške rokometne lige vzhod je Krog v pomurskem derbiju premagal Radgono z 28:17. Najboljši strelci: Varga in Meolic po 7, A. Titan 3 in K. Titan 4 za Krog ter Miljevič in Zelodec po 4, Grah in Čajkar po 3. Rokometašice Beltinge pa so izgubile tekmo v Velenju s 24:32.

— NAMIZNI TENIS —

SOBOČANI V VODSTVU

V drugem kolu druge zvezne lige zahod so Sobočani v slovenskem derbiju premagali ljubljansko Ilirijo, čeprav ne tako lahko, kot kaže rezultat. Tokrat je odlično zaigral Benkovič, ki je v izredno pomembni prvi partiji z Založnikom uspel zmagati kljub vodstvu nasprotnika v tretjem setu z 11:4, v drugem krogu pa je še premagal najboljšega igralca gostov Zajtla. Benko je igral standardno dobro in spet prispeval tri zmage, Kuzma je bil brez pravih možnosti proti Zajtlu, prvič pa je zaigral Žitke in dosegel svojo prvo drugoligaško zmago. Po drugem kolu so Sobočani prevzeli vodstvo s 6 točkami in v naslednjem kolu igrajo s Slogo v Doboju.

Rezultati: SOBOTA—ILIRIJA 8:1 (Benkovič—Založnik 2:1, Benko—Urančič 2:0, Kuzma—Zajtl 0:2, Benko—Založnik 2:0, Kuzma—Baldin 2:0, Benko—Zajtl 2:1, Žitke—Založnik 2:1, Benkovič—Baldin 2:0).

V republiški ligi A za moške je ekipa Radgone doma dvakrat tesno izgubila, predvsem zaradi nerazpoloženega Žitka, ki si je v obeh srečanjih od šestih partij privoščil kar štiri poraze. Tako tudi pet zmag Ungerja v srečanjih z ekipama za vrh lestvice, Mariborom in Kemičarjem, ni bilo dovolj za kakšno pomembno zmago. V republiški ligi B so Sobočani nepričakovano izgubili z ekipo Sevnice in se tako sami prepričali, da so še daleč od željene kakovosti, mladi Beltingi pa so tudi dvakrat izgubili.

Rezultati: RADGONA—MARIBOR 4:5 (Unger 2:1, Ori 1:1, Žitke 1:2, Vinčec 0:1); RADGONA—KEMIČAR 4:5 (Unger 3:0, Žitke 1:2, Ori 0:1, Rihtarič 0:2); SOBOTA—SEVNICA 3:6 (Smodiš 2:1, Županek 1:2, Gerendaj 0:3); SOBOTA—NUKLEARKA 6:3 (Gerendaj 3:0, Smodiš 2:1, Županek 1:2); BELTINCI—SEVNICA 2:7 (Lenarčič 1:2, Tratnjek 1:2, Tkalec 0:3); BELTINCI—NUKLEARKA 3:6 (Lenarčič 1:2, Tratnjek 1:2, Tkalec 1:2).

M. U.

PNL

REZULTATI — 9. KOLO

Renkovič : Tišina	3:2
Dokležovje : Hotiza	5:2
Veržej : Črenšovci	3:2
Turnišče : Beltinka	5:3
Dobrovnik : Bakovci	1:1
Mladost : Odranci	1:0
Dobrovnik	9 6 2 1 21:8 14
Veržej	9 6 2 1 16:9 14
Turnišče	9 5 2 2 19:12 12
Bakovci	9 5 1 3 17:11 11
Mladost	9 5 1 3 17:11 11
Beltinka	9 5 1 3 24:20 11
Renkovič	9 3 2 4 17:20 8
Tišina	9 2 3 4 17:17 7
Črenšovci	9 2 3 4 16:21 7
Dokležovje	9 2 2 5 12:23 6
Hotiza	9 1 2 6 15:22 4
Odranci	9 0 3 6 8:25 3

I. MNL MS

REZULTATI — 9. KOLO

Tromejnik : Čarda	2:1
Puconci : Tešanovci	3:0
Lipa : Ljutomer	2:3
Rakičan : Cankova	0:3
Ižakovci : Filovci	3:2
Gančani : Radgona	2:1
Ljutomer	9 5 4 0 19:12 14
Tromejnik	9 5 2 2 25:18 12
Lipa	9 4 3 2 26:19 11
Čarda	9 5 1 3 17:10 11
Cankova	9 5 0 4 20:15 10
Puconci	9 2 5 2 20:18 9
Ižakovci	8 3 2 3 17:15 8
Radgona	9 2 4 3 19:21 8
Gančani	9 3 2 4 9:18 8
Filovci	9 3 1 5 17:19 7
Rakičan	9 2 2 5 14:24 6
Tešanovci	8 0 2 6 6:20 2

II. MNL MS

REZULTATI — 11. KOLO

Romah : Apače	3:5
Prosenjak : Bogojina	2:4
Grad : Rogoševci	1:6
Serdica : Šalovci	1:3
Selo : Hodoš	4:2
Križevci : Vrelec	1:5
Rogašovci	11 9 2 0 40:10 20
Bogojina	11 8 1 2 40:21 17
Brattonci	10 7 2 1 31:12 16
Šalovci	10 6 2 2 41:24 14
Hodoš	10 5 1 4 30:22 11
Selo	10 5 1 4 31:24 11
Vrelec	10 4 2 4 23:28 10
Prosenjak	10 4 1 5 20:30 9
Grad	10 4 0 6 28:41 8
Romah	10 3 1 6 25:40 7
Apače	10 3 0 7 18:23 6
Serdica	10 1 1 8 16:30 3
Križevci	10 0 0 10 11:49 0

I. ONL Lendava

REZULTATI — ZADNJE KOLO

Petiševci : Nedelica	2:1
Polana : Kobilje	2:1
Lakoš : Bistrica	3:1
Nafta B : Mostje	3:1
Polana	7 5 1 1 17:5 11
Nedelica	7 3 2 2 20:5 8
Petiševci	7 3 2 2 19:13 8
Bistrica	7 3 1 3 14:17 7
Lakoš	7 3 1 3 14:18 7
Mostje	7 2 2 3 17:19 6
Nafta B	7 2 1 4 10:29 5
Kobilje	7 1 2 4 13:18 4

PRL — moški

REZULTATI — ZADNJEGA KOLA

Krog-vet. : Mladinec	30:20
Bistrica : Krog II	25:26
Polana : Bakovci-vet.	31:28
Razkrižje : Bakovci II	18:40
Krog-vet.	6 6 0 0 216:121 12
Krog II	6 6 0 0 156:92 12
Bakovci II(-I)	7 4 1 2 172:131 8
Bakovci-vet.	7 3 0 4 180:185 6
Bistrica	7 3 0 4 158:199 6
Polana	7 2 1 4 176:192 5
Mladinec	7 2 0 5 140:185 4
Razkrižje	7 0 0 7 132:228 0

KEGLJANJE

Hari Steržaj drugi, Nagyeva peta

Na državnem prvenstvu v kegljanju za posameznike, ki je bilo v Celju, je do nedavnega član Radenske, sedaj nastopa za mariborski Konstruktor, Hari Steržaj iz Ljutomerja podrl 1905 kegljev in zasedel drugo mesto ter dobil srebrno kolajno. S tem je Steržaj dokazal, da sodi med najboljše jugoslovanske kegljače.

Republiška prvakinja Marika Nagy iz Dobrovničke, ki nastopa za EMO Celje, pa je na državnem prvenstvu za posameznice v Osijeku zasedla peto mesto. Podrla je 882 kegljev.

MOTOKROS

TRETJA DIRKA NA JANŽEVEM VRHU

Prizadevni člani Mototuring kluba Radenci so preteklo nedeljo pod pokroviteljstvom Radenske že tretjič organizirali tekmo v motokrosu na 1850 metrov dolgi progi na Janževem vrhu, ki je veljala za republiško prvenstvo v razredu do 125 in 250 ccm. Na dirki je sodelovalo 36 tekmovalcev, ki so merili moči na razmočeni stezi. Medtem ko je bilo kljub slabemu vremenu tekmovanje v razredu do 125 ccm zelo zanimivo, pa tega ne bi mogli trditi za razred 250 ccm, kjer je od 20 prijavljenih tekmovalcev startalo le 8, od teh pa so še štirje samovoljno zapustili progo. Tokrat je bil najuspešnejši domačin Janez Mlinarič, tekmuje za Lenart, ki je postal zmagovalnik zaradi zmage v drugi dirki pred Ptujčanom Gajserjem. Sicer pa je v končni razvrstitvi letošnjih dirk Mlinarič zasedel drugo mesto. Naslov republi-

škega prvaka za letos je v razredu do 125 ccm osvojil Gošnik (Slovenijaavto), v razredu do 250 ccm pa Avbelj (Brežice). Po končani dirki za republiško prvenstvo so nastopili tudi pionirji, med katerimi je zopet

zmagal Oliver Rogan iz Sotine. Prireditev je kljub slabemu vremenu uspela, ogledalo pa si jo je okrog tisoč ljubiteljev tega teljeva športa.

F. Maučec

ROKOMET — ŽENSKO

Prvi turnir Mladincu

V Bakovcih je bil prvi rokometni turnir za ženske, ki velja za prvenstvo Pomurja. Sodeloval je so tri ekipe. Rezultati — Radgona:Mladinec 6:6, Bakovci:Radgona 5:4 in Mladinec:Bakovci 5:3. Najboljša strelka je bila Laposijeva (Mladinec) z 10 goli. Po prvem turnirju vodi Mladinec s 3 točkami pred Bakovci 2, in Radgono, 1 točka. Drugi turnir bo 11. novembra v Murških Čmrcih.

ATLETIKA

Grabar prvi v Celju

Športno društvo Triatlet je ob praznovanju 100-letnice celjske bolnišnice pripravilo spominski maraton. Med tekmovalci iz Hrvaške in Slovenije je nastopil tudi član AK Pomurje iz Murske Sobotice Geza Grabar in v članski konkurenci na 21 km s časom 1:19,18 zasedel prvo mesto.

—fš—

— KEGLJANJE —

PORAZ NAFTE

V drugem kolu tekmovanja v medžimurski kegljaški ligi je MTČ v Čakovcu premagal lendavsko Nafto s 4915:4801 podrtimi keglji. Najboljši v ekipi Nafta je bil Žalik z 837 podrtimi keglji pred Pericem in Radakovičem po 806, Kermanom, 803, Fölšojem, 797, in Horvatom, 752 podrtih kegljev.

M. Ž.

STRELSTVO

Gančani prevzeli vodstvo

V občinski članski A in B ter pionirski strelski ligi Murska Soba so odigrali tretje kolo. V članski A ligi so prevzeli vodstvo Gančani s 6 točkami in tremi zmagami pred Grafičarjem, ABC Pomurko, Sebeborci, Bakovci, Graničarjem in Tromejnikom, vsi imajo po 4 točke. V članski B ligi pa po tretjem kolu vodi druga ekipa Noršinec s 47 točkami pred drugo ekipo Sebeborci, 40, in tretjo ekipo Noršinec, 37 točk. Med posamezniki je na prvem mestu Andrej Horvat (Nor.) s 1087 krogi pred Milanom Harijem (Tromejnik), 1078, in Robertom Ivančičem (Nor.), 1071 krogov. V občinski pionirski ligi vodi ABC Pomurka — Mesna industrija s 33 točkami pred Tišino, 26, ter Noršinci in Graničarjem, po 24 točk. Med posamezniki vodi Robi Markoja s 517 krogi pred Igorjem Kováčičem (oba Nor.), 486, in Borisom Škedljem (ABC), 485 krogov.

— KARATE —

Roland Horvat sedmi v ZR Nemčiji

V Ingolstadt v ZR Nemčiji, partnerskem mestu Murske Sobotice, je bilo veliko mednarodno tekmovanje v karateju, ki ga je pripravil KK TSV Ingolstadt-Nord. Med tekmovalci iz Italije, Madžarske, ZR Nemčije in Jugoslavije sta Mursko Soboto zastopala Robert Miholček iz Čakovca in Roland Horvat iz KK Štefan Kovač Beltinci. V katah sta zmagala Jugoslovani — naš prvak Glušić pri moških in državna prvakinja Paunovićeva, oba iz Novega Sada. V ekipni konkurenci pa je prvo mesto pripadlo Rušam. Solidno sta se uvrstila tudi Miholček, ki je bil četrti, in Horvat, ki si deli 7 do 8 mesto. Horvat je nastopil tudi za ekipo Dinama iz Zagreba in v borbah zasedel drugo mesto.

Roland Horvat

Pionirji Bakovec — republiški prvaki v hokeju na travi. Na fotografiji: Kouter, Buzeti, Kovačič, Lukač, Flegar, Ivančević, Kolmančič, Brunec, Rožman, Rožman, Rantša in Tratnjek. Manjkata Berendijaš in trener Rožman.

Foto: J. Rožman

PREDSTAVLJAMO VAM

Manuela Pergar — obetavna atletinja

Šestnajstletna učenka četrtega letnika Srednješolskega centra tehniško-pedagoške usmeritve v Murski Soboti Manuela Pergar, doma iz Murske Sobotice, sodi med najboljše pomurske atletinje. To je dokazala predvsem z letošnjimi odličnimi rezultati.

Z atletiko se je začela ukvarjati načrtneje leta 1982, ko je zmagala na občinskem tekmovanju v krosu v Bakovcih in bila sedemnajsta na krosu Dela v Velenju. Sicer pa se je že v ZR Nemčiji udeleževala trimskih tekov, za atletiko pa so jo navduševali tudi starši. Potem je redno trenirala in se udeleževala raznih tekmovanj ter si nabirala potrebne izkušnje. Njena takratna disciplina je bil tek na 300 m, vadal pa jo je Mirko Seruga. Leto kasneje jo je prevzel sedanji trener Tibor Lebar in sezono je začela z dobrimi uvrstitvami na krosih, vendar se je poškodovala in skorajda prenehala s treniranjem. Leta 1985 se je odločila za tek na kratkih progah, vendar pa je zaradi popoldanskega pouka manj trenirala. Njen najboljši rezultat je bilo peto mesto v teknu na 400 m na srednješolskem finalu Slovenije. Lani se je zopet

vrnila na srednje proge, ki ji, kot kaže, bolj ustrezajo, to velja predvsem za tek na 800 in 1500 m. Solidne uvrstitve pa je dosegla tudi na nekaterih maratonih. Za letošnjo sezono se je zavzeto pripravljala in poimeni tudi vrhunec njenih dosežanj rezultatov, čeprav vadi v sorazmerno težkih razmerah in s slabo opremo. Njeni najboljši letošnji rezultati so bili: tretje mesto na republiškem krosu v Kopru, kjer je ekipa mladink (Pergar, Stefanec, Sluga in Banfi) osvojila naslov republiških prvakinj; na državnem

krosu v Svetožarevu je bila deveta; bila je kandidatka za slovensko mladinsko reprezentanco v teknu na 800 m; na republiškem prvenstvu v Postojni je bila druga v teknu na 1500 m; na državnem prvenstvu v Beogradu je prvič tekla pod 2:20 na 800 m; po uspehu na APS se je uvrstila med najboljših deset mladink na 1500 m na AP Jugoslavije. Na zadnjem letošnjem tekmovanju na krosu Dela v Titovem Velenju pa je bila druga. Že v kratkem se bo začela pripravljati na novo sezono pod vodstvom Tiborja Lebarja, s katerim se dobro razumeva in njemu tudi pripisuje delež svojih uspehov. Želi si, da bi letos, ko zadnjič tekmuje za AK Pomurje — prihodnje leto končuje šolanje v Murski Soboti — dosegla čim boljše rezultate. Želi si uvrstitve v slovensko mladinsko reprezentanco, na državnem prvenstvu bi rada dosegla uvrstitev med prvih pet, da bi na 800 m tekla pod 2:15, na 1500 m pa 4,40 in na 3000 m bi se rada približala 10 minutam. Zaveda se, da bo za to potrebno veliko truda, vendar ji volje do dela ne manjka. Pravi, da brez garancij ni rezultatov.

Feri Maučec

KOMENTAR

Požarno varstvo se prepočasi izboljšuje

Stanje požarnega varstva se v Pomurju postopoma izboljšuje, vendar pa z doseženimi rezultati še ne moremo biti zadovoljni. Pomanjkljivosti, ki so opazne in ki jih predvsem ugotavljajo požarni inšpektorji, gasilci in še nekateri drugi dejavniki, se kažejo v založenosti gasilnih aparatov, hidrantov, izhodov, transportnih in intervencijskih poti. Gre za pomanjkljivosti, ki jih je pripisati malomarnosti in neodgovornemu ravnanju zaposlenih, deloma pa tudi neznanju. V zadnjem času v nekaterih okoljih tudi premalo skrbijo za vzdrževanje energetskih naprav, delovnih prostorov in objektov, kar gre pripisati predvsem vzdrževalnim službam. Še vedno je opaziti pomanjkljivosti tudi pri izdelavi lokacijskih in projektnih dokumentacij, čeprav zato obstajajo predpisi, na kar vplivajo morda tudi investitorji, ki zaradi pomanjkanja denarja dajejo premalo pozornosti požarnemu varstvu, kar pa ni sprejemljivo. Pomanjkljivosti so opazne tudi pri ravnanju z vnetljivimi snovmi in njihovim shranjevanju. Kljub lepemu številu novih požarnih vodnjakov marsikje primanjkuje požarne vode, kar je izredno velikega pomena pri začetnem gašenju do prihoda gasilcev. Premalo smo doslej v Pomurju storili pri uvajanju sodobnih sistemov za odkrivanje in gašenje požarov, kar velja tudi za mesto Murska Sobota, kjer se do danes ni končan sistem, ki bi ozde neposredno povezoval s stalno dežurno gasilsko službo. Na vse te pomanjkljivosti nenehno opozarjajo požarni inšpektorji in predvsem gasilci v okviru raznih preventivnih akcij. Žal pa tudi izrečene mandatne kazni nimajo pravega učinka ali pa vsaj ne dolgoročnega. Zato bi morali kaznovati politiko poostri, če želimo, da se bo stanje požarnega varstva v Pomurju hitreje spreminjalo. Poleg tega pa bi morali več storiti za vzgojo in izobraževanje za požarno varstvo. Res je sicer, da je bilo na tem področju precej narejeno, kar še posebej velja za gasilce, ki so nosilci teh aktivnosti. Žal pa še nismo dosegli zaželenih ciljev. Rezultati teh aktivnosti se kažejo v nenehnem povečevanju ročnih gasilnih aparatov v gospodinjstvih in kmetijah. Pomembno vlogo imajo pionirska društva Mladi gasilec, ki pa žal delujejo le na nekaterih solah. Pri tem bi lahko posebno izpostavili osnovno šolo v Bakovcih, kjer pionirsko društvo Mladi gasilec uspešno deluje šest let. Treba je tudi povedati, da prav v letošnjem mesecu požarnega varstva nekatere šole kažejo več zanimanja za predavanja in prikazovanje filmov o požarnem

varstvu. Nadaljevati bi morali z zagotavljanjem potrebne požarne vode povsod tam, kjer te še primanjkuje, kar zlasti velja za hribovite predele. Pospešiti pa bi morali tudi akcijo nameščanja sodobnih sistemov za odkrivanje in gašenje požarov ter nadaljevati strokovno usposabljanje. Prekusne vaje, ki jih vsako leto izvajamo, zlasti v mesecu požarnega varstva, bi morali učinkoviteje izrabljati za ugotavljanje pomanjkljivosti in njihovo odpravljanje. Naloga nas vseh je, da vsak na svojem delovnem mestu in okolju, v katerem živimo, več storimo za boljše požarno varstvo in varnejše življenje.

Feri Maučec

Alkohol v prometu

Udeležba v prometu pod vplivom alkohola, posebno vožnja z vozilom na motorni pogon, je eden izmed najaktualnejših problemov v sodobnem cestnem prometu.

Na pomurskih cestah se je v preteklih devetih mesecih letos zgodilo 319 prometnih nezgod s smrtnim izidom, telesnimi poškodbami in večjo materialno škodo. Vzrok za te nezgode je bil kar v 78 primerih alkohol. Tako je alkohol kot vzrok za nastanek prometnih nezgod v Pomurju na drugem mestu. Seveda pa se je poleg zgoraj navedenega števila na pomurskih cestah zgodilo še nad 1.000 prometnih nezgod z manjšo materialno škodo, o kate-

ri niti ni točne statistike, kajti precejšnje število udeležencev v prometnih nezgodah se za škodo sporazumeva na kraju nezgode in v takih primerih milice ne kličejo na ogled. Tudi ob teh manjših nezgodah je mnogokrat vzrok za nezgodo vpliv alkohola. Tako je število nesreč, nastalih zaradi alkohola, precej večje, kot jih prikazujejo statistični podatki, ki so zbrani na podlagi z zakonom dovoljene koncentracije alkohola v krvi.

Pri današnji gostoti prometa in hitrosti, predvsem pri »mešanem prometu«, je celo trezen voznik pogosto preobremenjen. Znanstveno je dokazano, da povzroči že manjša količina zaužite-

ga alkohola pomanjkanje kritičnosti, precenjevanje sposobnosti, sprostitiv in brezskrbnost.

Zaznamovanje nenehno spreminjajočega se prometnega položaja, ocenjevanje razdalj, nadrobno stopnjevanje pri spreminjanju smeri in rahlo pritiskanje na zavore so zapleteni psihomotorični postopki, ki jih ovira že 0,5 promila alkohola v krvi.

Glede na poslabšane prometno-varnostne razmere na naših cestah so seveda delavci milice poostri tako preventivno kot represivno dejavnost z namenom, da bi zmanjšali posledice. Tako so med drugimi v tem obdobju iz prometa izključili 1.259 voznikov, ki so vozili pod vplivom alkohola. Ta podatek kaže, da če milica teh ukrepov ne bi izvajala, bi na cestah še marsikdo, čeprav nič kriv, lahko izgubil življenje, bil poškodovan in ob premoženje tudi večje vrednosti. Žal se velika večina voznikov, ko gredo na vožnjo pod vplivom alkohola, ne zaveda posledic oz. ni kritična do sebe. Prav nič jim ni mar, kaj se bo zgodilo drugim udeležencem, ampak jih — nekatere bolj, druge manj — skrbi le, če jih bo »dobila« milica, kako bi se ji izognili: kako bi se izognili ukrepom, med drugim prepovedi vožnje.

Posebno zanimiva in skrb zbujajoča je ugotovitev, da je velika večina povzročiteljev prometnih nezgod doma iz Pomurja, kar kaže, da je potrebno žarišče tega problema iskati v domačem okolju, kjer živimo in delamo. Če hočemo, da bo na naših cestah čim manj nezgod in posledic, potem moramo takoj začeti široko akcijo s splošnim osveščanjem ljudi, s prikazom, da je vsakdo, ki je v prometu pod vplivom alkohola, nevaren svoji okolici.

Feri Maučec

V. G.

Uspelo usposabljanje mladincev, prostovoljcev TO

Občinski štab Teritorialne obrambe in občinska konferenca ZSMS Lendava sta pretekli teden organizirala dvodnevno usposabljanje s poudarkom na mladincih in mladinkah, prostovoljcev Teritorialne obrambe. Osnovni namen tega usposabljanja, ki sodi v letni program dela Občinskega štaba Teritorialne obrambe, je bil, da se mladi seznanijo z osnovnimi vojaškostrokovnimi veščinami, kot tudi z dogodki iz NOB na lendavskem območju, hkrati pa se sprostijo ob zabavno-rekreativnih aktivnostih. Program, ki so ga načrtovali, je vse navedeno tudi zagotavljal. Tako so se v lendavski občini lotili sodobnejše oblike usposabljanja mladih prostovoljcev in prostovoljk teritorialne obrambe namesto dosedanjega peldnevnega stacionarnega usposabljanja. Na pohodu so na posameznih točkah izvajali vojaškostrokovni program, kot so orientacija, streljanje, izvajali taktične naloge in podobno. V Trajbarjevi zidnici in Voglerjevi koči so jih predstavniki Zveze borcev seznanili z narodnoosvobodilnim bojem na tem območju. Prijetno je bilo srečanje s člani mladinske organizacije v Dobrovniku. Poleg tega so mladinci in mladinke prostovoljci obiskali tudi karavlo Štefana Kovača-Marka v Lendavskih gorah, kjer so se srečali z vojaki in se pomerili v nekaterih športnih panogah. Ogledali so si tudi zidnico Miška Kranjca. Kot sta nam povedala komandant OŠTO občine Lendava Ljubo Dražnik in pa mladinka-prostovoljka Teritorialne obrambe Sofija Nestorovič, ki je bila tudi najboljša strelka, so bili s tovrstnim usposabljanjem vsi zadovoljni.

Feri Maučec

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage žene, hčere, sestre, mame, tašče in stare mame.

Albine Fuis

roj. Cug

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, prijateljem in vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti. Hvala govornikom KS Boris Kidrič, del. kolektiva Diane in upokojenskega pevskega zbora za poslovične besede. Hvala tudi seniorju evang. cerkvene občine za pogrebni obred. Posebna hvala prijateljem upokojenskega pevskega zbora za prisrčno slovo. Iskreno se zahvaljujemo osebju internega oddelka soboške bolnišnice za nego in skrb v zadnjih dneh njene bolezni. Hvala vsem darovalcem vencev in cvetja ter vsem, ki so nam ustno ali pisno izrazili sožalje.

VSI NJENI

V SPOMIN

24. oktobra je minilo boleče leto, odkar smo izgubili drago mamo in staro mamo

Marijo Dervarič

roj. Čahuk
iz Križevca v Prekmurju

Življenje brez tebe in vsak korak, kamor koli nas vodi, je boleč spomin nate. Ne najdemo pravih besed, da bi izrazili svojo bolečino, zato pa jo grenko občutimo. V naših srcih še živiš in boš živela do konca naših dni. Najlepša hvala vsem, ki se je spominjate in s spoštovanjem ustavite ob njenem grobu.

ŽALUJOČI: hčerki Olga in Emilija ter vnukinja Blanka

Zakaj sta nam morala umreti, ko pa je bilo z vama lepo živeti. Odkar utihnil vajin je glas, žalost in bolečina domujeta pri nas.

V SPOMIN

20. oktobra je minilo eno leto, polno žalosti, odkar nas je tragično zapustil dragi oče in dedek

Štefan Horvat

iz Bogojine

20. novembra pa bo minilo deset let, odkar nas je zapustila ljuba mama in babica

Barbara Horvat

iz Bogojine

Grenko je spoznanje, da se nikoli več ne vrnete med nas. Hvala vsem, ki se ju še spominjate in se z lepo mislijo ustavite ob njunem grobu.

ŽALUJOČI: VSI VAJINI

Upanja ni več — izgubili smo najdražje ...

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage žene, mame, stare mame, prababice in sestre

Etelke Beznec

iz Bodonec

se iskreno zahvaljujemo dobrim sosedom in Ireni Bagari, ki so nam bili v najtežjih trenutkih v veliko pomoč. Hvala vsem sorodnikom, znancem, ki ste prišli od blizu in daleč pospremiti našo pokojnico na vrt počitka ter darovali prekrasne vence in šopke.

Hvala č. duhovniku, pevcem in govornici za ganljivo slovo. Zahvaljujemo se zdravnikom, posebno dr. Lopertu in drugemu osebju Zdravstvenega doma Murska Sobota ter osebju internega oddelka bolnice v Rakičanu, ki so vselej z dobro voljo priskočili in ji pomagali med njeno dolgo boleznijo. Še enkrat vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali, naša globoka zahvala!

Bodonci, M. Sobota

ŽALUJOČI: NJENI NAJDRAŽJI

ZAHVALA

V 86. letu starosti nas je nepričakovano zapustila naša dobra mama in stara mama

Marija Červek

roj. Matzenauer
iz Prosenjakovcev

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki so nam priskočili na pomoč, poklonili vence in cvetje, darovali za mašo in nam izrekli sožalje. Posebna hvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, govorniku KS, kolektivu Pletilstva in IMP Panonije ter vsem, ki ste jo pospremili na zadnji poti.

Hvala tudi dr. Štivanu in dr. Aladiču ter medicinskemu osebju, ki so ji dali vso pomoč. Prosenjakovci, 19. oktobra 1987

ŽALUJOČI: hčerke Karolina, Irma in Mercedes ter sin Mirko z družinami

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega očeta, starega očeta in brata

Jožefa Vöröša

iz Moravskih Toplic

se toplo zahvaljujemo dobrim sosedom, sorodnikom, vaščanom in znancem, ki so nam pomagali in lajšali bolečine v težkih dneh. Iskrena hvala vsem za darovane vence, cvetje, izrečeno sožalje, naklonjenost, č. g. župniku za pogrebni obred, cerkvenim pevcem za odpete žalostinke in predstavniku KS Štefanu Flisarju za res lepe besede slovesa.

Iskrena hvala tudi kolektivu OŠ Fokovci in učencem 8. razreda ter ozdu Mura M. Sobota.

Moravske Toplice, 17. oktobra 1987

ŽALUJOČI: hčerka Anica z možem Hermanom, hčerka Irena, vnuki Hermína, Vlado in Branko ter brat Franc z družino

URADNE OBJAVE

URADNE OBJAVE
OBČINSKIH SKUP-
ŠČIN: GORNJA RAD-
GONA, LENDAVA,
LJUTOMER IN MUR-
SKA SOBOTA

Leto XXIII

Murska Sobota, dne 29. oktobra 1987

Št.: 25

Odgovorni urednik:
Martin Vinčec

192. Statut samoupravne interesne skupnosti za pospeševanje proizvodnje hrane in zagotavljanje osnovne preskrbe občine Murska Sobota

193. Priloga (čistopis) 44. čl. Pravilnika o pogojih in merilih za dodeljevanje stanovanj, kupljenih s sredstvi solidarnosti in stanovanj,

nad katerimi ima razpolagalno pravico Samoupravna stanovanjska skupnost občine G. Radgona, objavljenega v Uradnih objavah št. 26/84 ter sprememb in dopolnitev Pravilnika (Ur. objave, št. 6/85, 18/85 in 8/87).

192

Na podlagi 5. člena samoupravnega sporazuma o ustanovitvi samoupravne interesne skupnosti za pospeševanje proizvodnje hrane in zagotavljanje osnovne preskrbe občine Murska Sobota je skupščina skupnosti na seji dne 24. 9. 1987 sprejela

STATUT

SAMOUPRAVNE INTERESNE SKUPNOSTI ZA POSPEŠEVANJE PROIZVODNJE HRANE IN ZAGOTAVLJANJE OSNOVNE PRESKRBE OBČINE MURSKA SOBOTA

I. UVODNE IN SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

Samoupravna interesna skupnost za pospeševanje proizvodnje hrane in zagotavljanje osnovne preskrbe občine Murska Sobota (v nadaljnjem besedilu skupnost) je bila ustanovljena s samoupravnim sporazumom o ustanovitvi skupnosti.

2. člen

Statut skupnosti ureja:

- ime in sedež skupnosti,
- delovno področje skupnosti,
- samoupravno organiziranost skupnosti
- pristojnost predsednika in podpredsednika skupščine, ter predsedstva skupščine skupnosti
- javnost dela skupnosti
- opravljanje strokovnih del za skupnost,
- sredstva za delovanje skupnosti,
- reševanje sporov.

3. člen

Skupnost je družbena pravna oseba s pravicami, obveznostmi in odgovornostmi, ki jih ima po ustavi, zakonu, samoupravnem sporazumu o ustanovitvi skupnosti, drugih samoupravnih splošnih aktih in tem statutom.

4. člen

Ime skupnosti je: Samoupravna interesna skupnost za pospeševanje proizvodnje hrane in zagotavljanje osnovne preskrbe občine Murska Sobota.

Sedež skupnosti je v Murski Soboti, Alija Kardoša 2.

Skupnost ima žig, ki je pravokotne oblike z napisom: Samoupravna interesna skupnost za pospeševanje proizvodnje hrane in zagotavljanje osnovne preskrbe občine Murska Sobota, v spodnjem delu pa je naveden sedež skupnosti.

Skupnost ima kot uporabnik družbenih sredstev svoj žiro račun pri Službi družbenega knjigovodstva.

6. člen

Skupnost predstavlja in zastopa predsednik skupščine skupnosti, v njegovi odsotnosti ali zadržanosti pa ga z vsemi pooblastili nadomešča podpredsednik skupščine.

II. DELOVNO PODROČJE SKUPNOSTI

7. člen

V skupnosti se delavci, delovni ljudje in občani sporazumevajo o zadevah, ki se nanašajo na področje:

- družbeno organizirane tržne proizvodnje hrane,
- zagotavljanje nemotene osnovne preskrbe in
- blagovnih rezerv.

III. SAMOUPRAVNA ORGANIZIRANOST

1. Skupščina skupnosti

8. člen

Organ upravljanja skupnosti je skupščina. Skupščina skupnosti je enodomna in ima 42 delegatskih mest.

V skupščini skupnosti delegati enakopravno in sporazumno oblikujejo politiko na področju pospeševanja proizvodnje hrane preskrbe in blagovnih rezerv ter sprejemajo programe dela in razvoja ter odločajo o drugih skupnih zadevah, ki so določene v samoupravnem sporazumu o ustanovitvi skupnosti.

9. člen

V skupnosti delegirajo delegate delavci, delovni ljudje in občani iz organizacij združenega dela, iz drugih samoupravnih organizacij in

skupnosti, iz krajevnih skupnosti ter organizirani potrošniki v občini.

Delegiranje delegatov v skupščino poteka v skladu z določili 15. člena Samoupravnega sporazuma o ustanovitvi samoupravne interesne skupnosti za pospeševanje proizvodnje hrane in zagotavljanje osnovne preskrbe.

10. člen

Delegati v skupščini skupnosti imajo pravice in dolžnosti, ki jih določajo zakon, samoupravni sporazum o ustanovitvi skupnosti ta statut in poslovnik skupščine skupnosti.

Delegati v skupščini skupnosti so pri delu in odločanju skupščin enakopravni.

Delegat, ki se izkaže z ustreznim pooblastilom, ima pravico in dolžnost udeleževati se sej skupščine, v katero je delegiran ter v njej sodelovati pri obravnavanju in odločanju o vseh vprašanih, ki so na dnevnem redu.

11. člen

Delegati v skupščini skupnosti imajo pravico in dolžnost:

- udeleževati se sej samoupravnih organov in delovnih teles, v katere so delegirani oziroma izvoljeni, in sodelovati pri njihovem delu in odločanju.
- z glasovanjem odločati o vseh zadevah in predlogih, ki so na dnevnem redu zasedanja skupščine,
- voliti in biti izvoljen v samoupravne organe skupnosti in delovna telesa,
- predlagati obravnavanje vprašanj, ki se nanašajo na delo skupščine in na izvrševanje sklepov skupščine,
- ob pogojih, določenih s poslovnikom na seji skupščine sprožiti tudi vprašanja, ki niso na dnevnem redu,
- sodelovati pri delu skupščine ter redno spremljati delo skupnosti.

12. člen

Delegat, ki je bil delegiran v skupščino skupnosti, je osebno odgovoren delegaciji, ki ga je delegirala.

Delegat, ki je delegiran v skupščino skupnosti, je delegaciji, ki ga je delegirala, dolžan poročati o delu skupščine, o sprejetih odločitvah in o svojem delu v skupščini.

Delegati so lahko razrešeni ali odpoklicani pred iztekom mandata, če ne izpolnjujejo svojih obveznosti in če tako odloči članica skupnosti, ki je delegata volila.

2. Način odločanja v skupščini

13. člen

Skupščina sprejme svoje odločitve na sejah, ki jih sklicuje in vodi predsednik skupščine.

Predsednik skupščine sklicuje seje na podlagi sprejetega delovnega načrta ter glede na potrebe, vendar najmanj dvakrat na leto.

14. člen

Skupščina veljavno odloča, če je na seji navzoča večina vseh delegatov.

V skupščini se sprejemajo odločitve s samoupravnim dogovarjanjem in sporazumevanjem oziroma z večino glasov vseh delegatov.

3. Način sodelovanja s predstavniki organov drugih organizacij in skupnosti v skupščini.

15. člen

Predsednik skupščine lahko povabi predstavnike organov drugih organizacij in skupnosti, da stalno ali občasno sodelujejo v delu skupščine in njenih organov.

Udeleženci seje iz prvega odstavka tega člena imajo pravico razpravljati o vseh točkah dnevnega reda, nimajo pa pravice odločanja.

4. Pristojnost predsednika in podpredsednika skupščine ter predsedstva skupščine.

16. člen

Predsednik skupščine skupnosti ima zlasti naslednje pristojnosti:

- predstavlja in zastopa skupnost,
- sklicuje in vodi zasedanje skupščine,
- organizira delo ter skrbi za izvajanje sklepov skupščine,
- skrbi, da skupščina dela v skladu z določili poslovnika,

- daje pobude za obravnavo posameznih vprašanj na seji skupščine,
- podpisuje sklepe in samoupravne splošne akte, ki jih je sprejela skupščina skupnosti,
- skrbi za sodelovanje skupščine skupnosti z drugimi skupnostmi in organizacijami,
- opravlja druge naloge, ki mu jih naloži skupščina.

17. člen

Predsednik je za svoje delo odgovoren skupščini skupnosti.

18. člen

Podpredsednik skupščine lahko po pooblastilu predsednika skupščine trajno opravlja posamezne naloge iz pristojnosti predsednika skupščine skupnosti.

19. člen

Če je predsednik skupščine odsoten ali zadržan, ga z vsemi pooblastili nadomešča podpredsednik.

20. člen

Za opravljanje nalog, ki so povezane z usklajevanjem dela skupščine se oblikujejo predsedstvo skupščine skupnosti.

Predsedstvo sestavljajo predsednik in podpredsednik skupščine ter predsedniki skupnih samoupravnih organov skupščine skupnosti.

Predsedstvo vodi predsednik skupščine skupnosti. Predsednika v njegovi odsotnosti nadomešča podpredsednik skupščine.

5. Skupni samoupravni organi in delovna telesa skupščine.

21. člen

Za izvajanje zadev posebnega družbenega pomena, pripravo in izvrševanje samoupravno sprejetih delegatskih odločitev skupščine skupnosti, uresničevanje sistema družbenega planiranja in za izvajanje posameznih nalog oblikuje skupščina skupnosti skupne samoupravne organe.

22. člen

Skupščina skupnosti lahko oblikuje stalna ali začasna delovna telesa za zagotavljanje uresničevanje delegatskih odločitev.

23. člen

Skupščina skupnosti oblikuje naslednje samoupravne organe:

- odbor za pospeševanje družbeno organizirane tržne proizvodnje hrane;
- odbor za intervencije v proizvodnji in porabi hrane;
- odbor za blagovne rezerve.

24. člen

Odbor za pospeševanje proizvodnje hrane opravlja zlasti naslednje naloge:

- obravnava program pospeševanja družbeno organizirane proizvodnje,
- skrbi za izvajanje programa pospeševanja proizvodnje hrane,
- sprejema ukrepe in predloge aktivnosti določene v programu pospeševanja proizvodnje hrane,
- poroča skupščini o izvajanju programa,
- valorizira višino sredstev za posamezen ukrep oziroma aktivnost v skladu s planskimi akti skupnosti in razpoložljivimi sredstvi.

25. člen

Odbor za intervencije v proizvodnji in porabi hrane:

- obravnava program zagotavljanja nemotene osnovne preskrbe,
- poroča skupščini o izvajanju programa zagotavljanja nemotene osnovne preskrbe,
- sprejema ukrepe in predlaga aktivnosti določene v programu za zagotavljanje nemotene osnovne preskrbe,
- valorizira višino sredstev za posamezen ukrep v skladu s planskimi akti in razpoložljivimi sredstvi.

26. člen

Odbor za blagovne rezerve:

- obravnava enotni program občinskih blagovnih rezerv,
- poroča skupščini o izvajanju nemotene programa blagovnih rezerv,
- skrbi za izvajanje enotnega programa blagovnih rezerv,
- sprejema ukrepe in predlaga aktivnosti določene v enotnem programu blagovnih rezerv,
- valorizira višino sredstev v skladu s planskimi akti in razpoložljivimi sredstvi.

27. člen

Člane skupnih samoupravnih organov v skupščine skupnosti voli skupščina skupnosti. Člani imajo lahko namestnike. Predsednika in namestnika predsednika izvoli skupščina izmed članov delegacij.

Samoupravne organe sestavljajo predsednik, namestnik in 5 članov.

Delo skupnega samoupravnega organa vodi predsednik, v njegovi odsotnosti ali zadržanosti pa namestnik, ki ju voli skupščina skupnosti.

Predsednik, namestnik predsednika in člani skupnih samoupravnih organov se volijo za 4 leta.

28. člen

Predsednika in člane delovnih teles imenuje skupščina izmed svojih delegatov oziroma posameznih strokovnjakov.

29. člen

Skupni samoupravni organi kot tudi delovna telesa skupščine

skupnosti lahko odločajo le v okviru planskih aktov skupnosti in sklepov skupščine.

Skupni samoupravni organi kot tudi delovna telesa morajo pri obravnavi predlogov odločitev, ki jih sprejme skupščina, ravnati po njenih smernicah in napotilih. Od drugih organov skupščine ter članic skupnosti lahko zahtevajo poročila oziroma podatke, potrebna za spremljanje in izvajanje samoupravnih splošnih aktov in odločitev skupščine skupnosti.

Skupni samoupravni organi in delovna telesa seznanjajo skupščino o tem, kako se izvajajo posamezni planski akti, programi in drugi splošni akti ali posamezna odločitev skupščine, v rokih, ki jih določajo ti akti, oziroma na zahtevo skupščine.

30. člen

Predsedniki skupnih samoupravnih organov sklicujejo in vodijo seje ter predstavljajo skupne samoupravne organe v razmerjih s skupščino skupnosti in njenimi organi, kot tudi z drugimi organi, organizacijami in skupnostmi.

31. člen

Predsednik in vsak član skupnega samoupravnega organa oziroma delovnega telesa je osebno odgovoren za svoje delo, v skladu s svojimi pravicami in dolžnostmi pa tudi za delo in odločitve skupnega samoupravnega organa oziroma delovnega telesa.

Predsednik in člani skupnega samoupravnega organa oziroma delovnega telesa so skupščini skupnosti kolektivno odgovorni za izpolnjevanje nalog organa, kot tudi za smotnost in zakonitost odločitev, ki jih predlagajo skupščini skupnosti.

Upravni organi, ki za skupnost opravljajo administrativno-tehnična, plansko-analitična in tem podobna dela ter njeni posamezni delavci, ki so pooblaščenici za opravljanje določenih vrst pravnih dejanj, morajo dajati skupnim samoupravnim organom zahtevane podatke, pojasnila in mnenja v zvezi z opravljanjem del in nalog, za katere so pooblaščenici.

32. člen

Podrobnejše določbe o načinu dela skupnih samoupravnih organov oziroma delovnega telesa ter o postopku sprejemanja odločitev v teh organih določa poslovnik skupščine skupnosti.

6. Skupni samoupravni organi skupnosti

33. člen

Pri opravljanju nadzora nad uveljavljanjem pravic, obveznosti in odgovornosti delavcev, delovnih ljudi in občanov, združenih v skupnost, opravlja odbor za samoupravni nadzor naslednje naloge:

- nadzoruje izvajanje samoupravnega sporazuma o ustanovitvi skupnosti, tega statuta in drugih samoupravnih splošnih aktov skupnosti,
- nadzoruje izvajanje sklepov skupščine, predsedstva skupščine in skupnih samoupravnih organov ter skladnost teh sklepov s samoupravnimi pravicami, dolžnostmi in interesi članic združenih v skupnosti,
- nadzoruje smotno uporabo sredstev, s katerimi razpolaga skupnost,
- obravnava druge zadeve, določene z zakonom.

34. člen

Skupščina skupnosti, ter skupni samoupravni organi in delovna telesa morajo sproti obveščati odbor za samoupravni nadzor o sprejetih odločitvah, ki so pomembne za njegovo delo in mu dati zahtevana pojasnila v zvezi s temi odločitvami. Skupščina skupnosti daje odboru za samoupravni nadzor zahtevane podatke in pojasnila v zvezi z izpolnjevanjem obveznosti, sprejetih s samoupravnim sporazumom.

O posameznem vprašanju, ki je pomembno za delo odbora za samoupravni nadzor, lahko odbor neposredno zaprosi za strokovno mnenje ustrezno organizacijo ali priznanega strokovnjaka.

35. člen

Odbor za samoupravni nadzor ima predsednika, namestnika predsednika in 3 člane.

Odbor za samoupravni nadzor volijo in odpokličejo članice skupnosti izmed članov delegacij.

36. člen

Odbor za samoupravni nadzor mora vsaj enkrat letno seznaniti delegate v skupščini skupnosti s svojim delom.

37. člen

Odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito opravlja naloge v skladu s 26. členom samoupravnega sporazuma o ustanovitvi skupnosti.

38. člen

Odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito ima predsednika, namestnika predsednika in 3 člane. Predsednika, namestnika predsednika in člane odbora voli skupščina skupnosti izmed delegatov skupščine skupnosti.

VI. RAZPOLAGANJE S FINANČNIMI SREDSTVI SKUPNOSTI

39. člen

Sredstva za izvajanje programa pospeševanja družbeno organizirane tržne proizvodnje hrane in programa zagotavljanja osnovne preskrbe, ki sta skupnega pomena za delovne ljudi in občane v občini, ter za izvajanje enotnega programa občinskih blagovnih rezerv, pa se zagotavljajo s plačevanjem prispevkov na podlagi določil zakona o pospeševanju proizvodnje hrane in osnovne preskrbe.

Sklep o višini prispevkov iz prejšnjega odstavka sprejme skupščina skupnosti in se objavi v Uradnem glasilu. Za izvajanje programov

skupnosti se lahko uporabijo tudi sredstva, ki jih delavci namensko združujejo in tudi sredstva iz drugih virov.

40. člen

Finančna sredstva, ki se v skupnosti zbirajo iz prispevka in druge izredne prihodke, je mogoče uporabiti le namensko v skladu s programi za posamezno področje in v mejah, ki jih določa letni plan skupnosti.

41. člen

Izplačila finančnih sredstev skupnosti temeljijo na letnem planskem aktu skupnosti. Izplačila, ki so po svoji naravi vezana na sklenitev samoupravnega sporazuma ali pogodbe, so dovoljena šele potem, ko je takšen akt veljavno sklenjen.

42. člen

Odredbodajalci za izplačila skupnosti so predsednik in namestnik predsednika skupščine ter predsedniki skupnih samoupravnih organov skupščine v okviru pooblastil, danih s tem statutom in samoupravnim sporazumom o ustanovitvi.

Za likvidacijo računov je pooblaščen vodilni delavec pristojnega upravnega organa, ki v skladu s tem statutom opravlja finančno računovodska dela za skupnost.

43. člen

Izplačila se izvršijo na podlagi nalogov, ki jih podpišejo s tem statutom pooblaščen osebe. Nalogi morajo biti vsklajeni s sklepi skupščine in ukrepi za izvajanje programov za posamezno področje.

Nalogodajalec je osebno odgovoren za skladnost naloga z zakonom, samoupravnimi akti in sklepi skupščine.

VII. JAVNOST DELA SKUPNOSTI

44. člen

Delo skupnosti je javno.

Članice skupnosti imajo pravico do rednega informiranja o delu in poslovanju skupnosti, da bi s svojimi stališči lahko tvorno oblikovali stališča skupščine skupnosti, njeno politiko in odločitve in izvrševali nadzor nad delovanjem skupnosti.

45. člen

Skupščina skupnosti obvešča javnost o svojem delu, o doseganju rezultatov in izpolnjevanju njenih planov ter o uresničevanju družbenoekonomskih in drugih samoupravnih odnosov v skupnosti.

Seje skupnih samoupravnih organov in delovnih teles so javne.

Pod pogoji, določenimi s poslovnikom skupščine skupnosti, lahko skupščina oziroma njen organ sklene, da se ob obravnavi določenih vprašanj izključi javnost.

46. člen

Obvezno obveščanje članic združenih v skupnost uresničujejo delegati skupščine skupnosti in predsedstvo skupščine skupnosti.

47. člen

Predsedstvo skupščine skupnosti organizira pretok informacij s tem, da:

- organizira potrebno gradivo in zapisnike za razprave in oblikovanje stališč v delegacijah,
- organizira redno obveščanje preko svojih in javnih informacijskih sredstev,
- organizira za skupščino skupnosti odgovore na ustna in pisna delegatska vprašanja.

48. člen

Predstavniki sredstev javnega obveščanja imajo pravico spremljati seje skupščine skupnosti in njenih organov ter obveščati javnost o njihovem delu, razen če gre za vprašanja, ki se obravnavajo brez navzočnosti javnosti.

49. člen

Delegati morajo svojim delegacijam, ki so jih delegirale v skupščino skupnosti, redno posredovati vse informacije o politiki, problemih, stališčih in odločitvah skupščine skupnosti ter o izvrševanju sklepov.

50. člen

Javnost sej skupščine skupnosti ter javnost skupščinskih gradiv, odločitev in v obravnavi izrečenih stališč se izključi zaradi varovanja podatkov, ki se štejejo kot tajni na podlagi zakona, podzakonskega predpisa ali samoupravnega splošnega akta.

Kdor predloži skupščini ali njenemu organu gradivo, ki vsebuje tajne podatke, mora to na gradivu vidno označiti.

51. člen

O omejitvi javnosti na sejah skupščine, odločitvah oziroma v razpravi izraženih stališč zaradi varovanja tajnih podatkov odloča skupščina skupnosti na seji.

VIII. OPRAVLJANJE PANSKO-ANALITIČNIH, FINANČNO-RAČUNOVODSKIH ADMINISTRATIVNO-TEHNIČNIH DEL

52. člen

Plansko-analitična in administrativno-tehnična dela opravlja za potrebe skupnosti Komite za kmetijstvo in gozdarstvo občine Murska Sobota. Finančno-računovodska dela opravlja za skupnost Sekretariat za občo upravo občine Murska Sobota.

53. člen

Upravna organa iz prejšnjega člena pri opravljanju strokovnih nalog ter administrativno-tehničnih in finančno-računovodskih opravil:

- pripravljata gradiva za uresničevanje nalog skupnosti,
 - pripravljata analize, poročila, informacije in druga gradiva za delo skupščine skupnosti,
 - pripravljata osnutke samoupravnih splošnih aktov in pogodb,
 - zagotavljata nemoteno delovanje organov skupnosti,
 - organizirata seje in izdelujeta zapisnike.
- Gradiva za uresničevanje nalog skupnosti lahko po dogovoru v skupščini skupnosti pripravljajo tudi ustrezne organizacije združene-ga dela oziroma njihove asociacije in druge strokovne ter znanstveno-raziskovalne organizacije.

54. člen

Medsebojne pravice, obveznosti in odgovornosti med skupnostjo in delovno skupnostjo organov iz 52. člena tega statuta in organizacij iz prejšnjega člena se določijo s samoupravnim sporazumom o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih.

55. člen

Sredstva za financiranje plansko-analitičnih in drugih strokovnih del, finančno-računovodskih ter administrativno-tehničnih del, se zagotovijo iz sredstev skupnosti.

Sredstva potrebna za opravljanje del iz 1. odstavka tega člena se zagotavljajo vsako leto z letnim finančnim načrtom, ki ga sprejme skupščina skupnosti.

56. člen

Člani skupnosti so soglasni, da bodo medsebojne spore reševali sporazumno na podlagi sporazumevanja in dogovarjanja v organih skupnosti in skupnih delovnih telesih.

57. člen

Za reševanje sporov, ki jih ne bo možno rešiti na sporazumni način v smislu prejšnjega odstavka v skupnosti je pristojno Sodišče združenega dela v Murski Soboti.

IX. KONČNE DOLOČBE

58. člen

Spremembe in dopolnitve tega statuta sprejme skupščina skupnosti po enakem postopku kot velja za njegov sprejem.

Za razlago oziroma tolmačenje določb tega statuta je pristojna skupščina skupnosti.

60. člen

Ta statut je sklenjen, ko ga sprejme skupščina skupnosti in začne veljati osmi dan od njegove objave v Uradnih objavah občin Pomurja, ko da poprej soglasje Izvršni svet Skupščine občine Murska Sobota.

Številka: 025-1/87-11

M. Sobota, dne 24. 9. 1987

Predsednik
skupščine skupnosti
Evgen HORVAT, dipl. vet.
Evgen Horvat, l. r.

193

PRILOGA (čistopis)

44. čl. Pravilnika o pogojih in merilih za dodeljevanje stanovanj, kupljenih s sredstvi solidarnosti in stanovanj, nad katerimi ima razpolagalno pravico Samoupravna stanovanjska skupnost občine Gornja Radgona, objavljenega v Uradnih objavah št.: 26/84 ter sprememb in dopolnitev Pravilnika (Ur. objave št.: 6/85, 18/85 in 8/87).

SISTEM TOČKOVANJA

Po sistemu točkovanja so razmere ocenjene kot sledi:

1. STANOVANJSKE RAZMERE:

1. Stanovanjski status

- a) Upravičenec nima stanovanja (sam ali z družino stanuje v samskem domu, hotelu ali je podnajemnik) 150 točk
(Upravičencu, ki se prizna ta status, se stanovanjske razmere točkujejo samo pod to točko, z dodatnimi točkami za vsako leto bivanja v teh pogojih.)
- b) Upravičenec stanuje v prostorih, ki se po stanovanjskih standardih ne štejejo za stanovanje (provizorij, baraka) 100 točk
(Upravičencu, kateremu se prizna ta status, se stanovanjske razmere dodatno točkujejo tudi pod ustrezno točko 3, 4 in 5.)
- c) Upravičenec stanuje kot sostanovalec (ima odgovarjajočo odločbo Samoupravne stanovanjske skupnosti) 80 točk

2. Stanovanjska površina

- a) Upravičencu, kateri stanuje pri občanu, lastniku stanovanjske hiše ali stanuje pri imetniku stanovanjske pravice, pripada glede na neto stanovanjsko površino, ki odpade na enega stanovalca v stanovanju, katerega zaseda:
 - do 4 m² 80 točk
 - nad 4 do 8 m² 70 točk
 - nad 8 — 12 m² 60 točk
 - nad 12 — 16 m² 50 točk
 - nad 16 m² 40 točk
- (Pod tem kriterijem se upoštevajo tudi upravičenci, ki stanujejo pri starših in niso lastniki stanovanjske hiše, oz. sostanovanci v stanovanju z

- ustrezno odločbo. Točkujejo se tudi pod točko 3, 4, 5 in 6.)
- b) Upravičencu, ki je imetnik stanovanjske pravice in ima po površini neustrezno stanovanje, pripada glede na netto stanovanjsko površino, ki odpade na enega stanovalca v stanovanju:
- do 4 m² 80 točk
 - nad 4 — 8 m² 70 točk
 - nad 8 — 12 m² 60 točk
 - nad 12 — 16 m² 50 točk
 - nad 16 m² 40 točk
- (Upravičenci se lahko točkujejo še z dodatnimi točkami 3, 4, 5 in 6.)
- c) Upokoјencu, kateri je sam imetnik stanovanjske pravice in ima po površini neustrezno stanovanje ali kateri stanuje pri lastniku stanovanjske hiše (lastnik hiše ni v sorodu), pripada glede na neto stanovanjsko površino, ki odpade na enega stanovalca v stanovanju, ki ga upokoјenec zaseda:
- do 15 m² 70 točk
 - nad 15 — 28 m² 65 točk
 - nad 28 — 42 m² 60 točk
 - nad 42 — 57 m² 55 točk
 - nad 57 m² 50 točk
- (Upravičenec — upokoјenec, ki ima več kot 2 družinska člana, se točkuje v ustreznem razredu točke 1 ali 2 tega pravilnika.)
3. Upravičencu, ki ima glede na gradbeno sanitarne pogoje neustrezno stanovanje, pripada naslednje število točk:
- a) — ni možnosti priključka vodovoda (uporaba deževnice, drugo) 14 točk
- ni vodovoda v zgradbi (na dvorišču) 10 točk
 - ni vodovoda v stanovanju (je v zgradbi) 5 točk
- b) — stanovanje nima stranišča (je izven zgradbe) 8 točk
- stanovanje nima stranišča (je v zgradbi) 4 točke
 - stranišče v souporabi 2 točki
 - stanovanje nima kopalnice 4 točke
 - kopalnica v souporabi 1 točka
- c) stanovanje nima kuhinje 5 točk
- d) kuhinja v souporabi 2 točki
- e) stanovanje nima kleti oz. drvarnice 1 točka
- f) vlažnost stanovanja:
- delna v enem prostoru (stavba zgrajena iz opeke) 2 točki
 - delna v enem prostoru (stavba zgrajena iz kamna) 4 točke
 - delna v vseh prostorih (stavba zgrajena iz opeke) 6 točk
 - delna v vseh prostorih (stavba zgrajena iz kamna) 8 točk
 - popolna (stavba zgrajena iz kamna) 12 točk
- g) lega stanovanja
- kletno stanovanje (nivo podov je več kot 1 m pod nivojem zemljišča) 12 točk
 - stanovanje v podprtljču ali podstrešju z mansardo (ni primerne toplotne izolacije) 6 točk
 - stanovanje na podstrešju 6 točk
- h) praktičnost in funkcionalnost stanovanja
- visoki stropi (nad 3 m) 2 točki
 - vhod v posamezne prostore (stanovanjske) je iz hodnika, ki je v souporabi 1 točka
 - vhod v posamezne stanovanjske prostore ali sobe je iz dvorišča 5 točk
 - slaba toplotna izolacija 2 točki
 - slaba sončnost (majhna okna ali okna na severni strani) 2 točki
 - onesnažen zrak (prah in podobno) 3 točke
 - ropot 2 točki
4. Upravičencu, ki stanuje v stavbi, ki je predvidena za rušenje, ker je v razpadanju ali zaradi drugih razlogov razpada 20 točk
5. Upravičencu, katerega otroci koristijo isti spalni prostor s starši ali spijo skupaj z njimi v enem prostoru, pripada naslednje število točk:
- mladoletniki nad 14 let različnih spolov morajo spati skupaj s starši oz. drugimi odraslimi člani gospodinjstva 20 točk
 - mladoletnik ali več mladoletnikov nad 14 let spijo skupaj s starši ali drugimi člani družinskega gospodinjstva 10 točk
 - mladoletniki nad 14 let različnih spolov spijo v enem prostoru ali mladoletniki nad 7 do 14 let spijo skupaj s starši 10 točk
 - zaradi premajhne spalnice:
 - a) otrok spi v kuhinji 3 točke
 - b) mladoletnik spi v kuhinji 6 točk
6. Doba bivanja v neustreznih stanovanjskih razmerah za vsako leto bivanja v neustreznih stanovanj-

skih razmerah se število točk poveča za 5, vendar skupaj največ 50 točk

II. SOCIALNO STANJE

7. Upravičencu na dohodek na člana gospodinjstva v primerjavi s povprečnim osebnim dohodkom v SR Sloveniji v preteklem letu pripada naslednje število točk:

— nad 20 — 25 %	27 točk
— nad 25 — 30 %	24 točk
— nad 30 — 35 %	21 točk
— nad 35 — 40 %	18 točk
— nad 40 — 45 %	15 točk
— nad 45 — 50 %	12 točk
— nad 50 — 55 %	9 točk
— nad 55 — 60 %	6 točk
— nad 60 — 65 %	3 točke
— nad 65 %	0 točk

7. a) Ocena socialnih razmer v družini na podlagi mnenj krajevnih skupnosti, DO, Centra za socialno delo in ogledne komisije — največ do 30 točk.

III. DRUŽINSKO STANJE

8. Upravičencu pripada glede na število članov družine naslednje število točk:

— samski	2 točki
— upokoјenec	5 točk
— 2 člana družine	7 točk
— 3 člani družine (otrok do 5 let)	8 točk
— 3 člani družine (otrok nad 5 let)	10 točk
— 4 člani družine (otrok do 5 let)	14 točk
— 4 člani družine (otrok nad 5 let)	20 točk
— in za vsakega nadaljnjega člana družine se doda 5 točk	

9. Občan samohranilec 5 točk

(Za edinega hranilca se šteje roditelj, ki s svojimi sredstvi sam preživlja otroka, do katerega ga veže preživninska obveznost. Edini hranilec je upravičen do točk le tedaj, če izrabi vse pravne možnosti za uveljavitev preživnine in drugih prejemkov za otroka.)

IV. ZDRAVSTVENO STANJE

10. — bolezen, ki je težje ozdravljiva 1 član družine 10 točk
- bolezen, ki je težje ozdravljiva več družinskih članov; duševna obolenost družinskega člana ali invalidnost do 60 % 20 točk
 - prosilec ali član družine boluje za boleznijo, na katero posredno vpliva neprimerno stanovanje 12 točk
 - upravičenec je invalid in uporablja ortopedske pripomočke 50 točk
 - upravičenec je vojaški ali mirovni vojaški invalid (za dokazilo o zdravstvenem stanju mora upravičenec predložiti potrdilo zdravnika — specialista) 15 točk

V. DELOVNA DOBA

11. Upravičencu pripada

— do 5 let	5 točk
— od 5 do 10 let	7 točk
— od 10 do 15 let	9 točk
— od 15 do 20 let	11 točk
— od 20 do 25 let	13 točk
— nad 25 let	15 točk

(Za družinske upokoјence se upošteva čas zaposlitve upokoјenca, po katerem prejema družinsko pokojnino. V primeru zaposlitve obeh zakoncev se šteje čas zaposlitve tistega zakonca, katerega delovna doba je daljša. Upošteva se delovna doba, ki jo bo upravičenec v tekočem letu dopolnil.) ZA

VI. UDELEŽBA V NOB ALI INTERNACIJA

12. a) Nosilec spomenic 1941, narodnim herojem in španskim borcev 12 točk
- b) Ostalim udeležencem NOB:
- od leta 1941 10 točk
 - od leta 1942 8 točk
 - od leta 1943 6 točk
 - od leta 1944 4 točke
 - od leta 1945 2 točki

- A. Na zapisnik in delo komisije ima navzoči naslednje pripombe:

B. Na zapisnik in delo komisije navzoči nima pripomb, kar potrjuje s svojim lastnoročnim podpisom. S svojim lastnoročnim podpisom tudi jamči, da so vsi podatki, ki jih je članom komisije dal točni, pri čemer prevzame odgovornost za posledice, v kolikor se v poznejših postopkih ugotovi, da je dajal neresnične, pomanjkljive in netočne podatke.

Priloga — čistopis 44. člena pravilnika začne veljati osmi dan po objavi v Uradnih objavah.

Št. 025-9/87

Gor. Radgona, oktober 1987

PREDSEDNIK
ZBORA UPORABNIKOV —
Ludvik ROŠKAR, s. r.

Radijski in televizijski spored od 30. oktobra do 5. novembra

PETEK	SOBOTA	NEDELJA	PONEDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK
RADIO MURSKA SOBOTA	RADIO MURSKA SOBOTA	RADIO MURSKA SOBOTA	RADIO MURSKA SOBOTA	RADIO MURSKA SOBOTA	RADIO MURSKA SOBOTA	RADIO MURSKA SOBOTA
16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 — Aktualno, 16.55 — Obvestila, 17.00 — Turistična oddaja, 17.30 — Glasba-reklame-glasba, 18.00 — »21-232« — propagandno glasbena oddaja, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.	16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 — Aktualno, 16.55 — Obvestila, 17.00 — Sobotna reportaža, 17.20 — Strokovnjak odgovarja, 17.40 — Glasba-reklame, 18.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.	PRENOS OSREDNJEGA SLOVENSKEGA SPOREDA	16.00 — Po domače, 16.30 — Aktualno, 16.55 — Obvestila, 17.00 — Športna oddaja, 17.30 — Glasba-reklame-glasba, 18.00 — Iskanje-znanje-ustvarjanje, 18.15 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.	16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 — Aktualno, 16.55 — Obvestila, 17.00 — V živo..., 17.30 — Glasba-reklame-glasba, 18.00 — Sotočje, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.	16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 — Aktualno, 16.55 — Obvestila, 17.00 — Gospodarska tema, 17.30 — Glasba-reklame-glasba, 18.00 — Išče odgovore na vaša vprašanja, 18.30 — Lepo je v naši domovini biti mlad... mladinska oddaja, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.	16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 — Aktualno, 16.55 — Obvestila, 17.00 — O kulturi, 17.30 — Glasba-reklame-glasba, 18.00 — Iz delegatskih klopi, 18.10 — Mišmaš, 18.30 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.
TV LJUBLJANA	TV LJUBLJANA	TV LJUBLJANA	TV LJUBLJANA	TV LJUBLJANA	TV LJUBLJANA	TV LJUBLJANA
10.00 Tv mozaik, 12.20 Kronika Borštnikovega srečanja, ponovitev, 12.50 F. Lehner: Z mojimi vročimi solzami, ponovitev 2 dela avstrijske nadaljevanke, 14.45—00.15 Teletekst RTV Ljubljana, 15.00 Mozaik-ponovitev, 15.15 Tednik, 16.15 Po slehah napredka, 16.55 Svet na zaslonu, 17.35 Vukov kotiček, 9. del otroške serije TV Beograd, 17.50 Festival kurirček, 18.15 Pred izbiro poklica: Poklici v grafični industriji, 18.45 Risanka, 19.00 Obzorje, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 J. Jakes: Sever in jug, 6. del ameriške serije, 20.55 Planet zemlja, 1. del dokumentarne serije, 21.40 Glasbeni ropot, 22.10 Tv dnevnik, 22.25 Postanek (del. n. slov), nemški film.	7.45—13.35 in 15.45—23.25 Teletekst RTV Ljubljana, 8.00 Video strani, 8.10 Ključkeve dogodivščine, 10. del, 8.25 S. Pregl: Odprava zelenega zmaja, 3. del, 8.55 H. Ch. Andersen: Mati, 9.10 Šola za klovne, otroška oddaja TV Skopje, 9.40 Periskop, 10.40 Mesta, ponovitev 2. oddaje, 11.10 Omizje, 13.10 Video strani, 16.00 Video strani, 16.15 Ciklus Freda Astaira: Čas, ko je vse plesalo (del. n. slov), francoski dokumentarni film, 18.05 Da ne bi bolelo: Ne umrite za nevednostjo, II. del, 18.25 Na zvezi, 18.55 Video strani, 19.00 Knjiga, 19.30 Tv dnevnik, 19.50 Zrcalo tedna, 20.15 Vlak za potepuhe, ameriški film, 22.15 Tv dnevnik, 22.30 M. Lawrence: Vrnitev v paradiz, I. del ameriške nadaljevanke.	8.15—13.15 in 14.10—23.25 Teletekst RTV Ljubljana, 8.30 Video strani, 8.40 Festival kurirček, 9.00 Srebrni zvonček, češkoslovaški otroški film, 10.15 M. Lawrence: Vrnitev v paradiz, ponovitev 1. dela ameriške nadaljevanke, 11.05 Čez tri gore: Pel vam bo kvintet Frankolovčani, 11.35 Na zvezi, ponovitev, 12.00 Kmetijska oddaja TV Sarajevo, 13.00 Video strani, 14.25 Video strani, 14.40 V. Renner: Sokolov let, 4. zadnji del nemške nadaljevanke, 15.45 Zlato, dišave in kadilo, jugoslovanski film, 17.15 Slovenski očetv v Postojnski jami, 17.45 Mesta, dokumentarna serija, 18.15 Slovenci v zamejstvu, 19.25 Zrno, vreme, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 I. Andrić-A. Sidran: Tudi to bo minilo, 3. zadnji del nadaljevanke TV Sarajevo, 21.10 Ex libris M & M, 22.10 Zdravo.	10.00 Tv mozaik, 10.20 Matineja, 16.30—23.15 Teletekst RTV Ljubljana, 16.45 Video strani, 17.00 Tv mozaik — ponovitev, 17.20 Radovedni Taček, 5. oddaja: Stol, 17.35 Pamet je boljša kot žamet, 5. oddaja, 17.45 Šola za klovne, 4. del otroške serije TV Skopje, 18.15 Naša pesem, 12. oddaja, 19.00 Obzorje, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Y. Courrière: Kuharske zvezde, 4. del fanceške nadaljevanke, 21.00 Omizje.	10.00 Tv mozaik — šolska TV, 11.05 Tuji jeziki, 15.40—22.25 Teletekst RTV Ljubljana, 15.55 Video strani, 16.10 Tv mozaik — šolska TV, ponovitev, 17.15 Maribor: Košarka — kvalifikacije za OI Jugoslavija: Švedska, prenos, v odmoru... 19.00 Obzorje, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 L. Troha: Romeo in Julija, drama, 21.15 Integrali, 21.55 Tv dnevnik.	10.00 Mostovi, 10.30 L. Troha: Romeo in Julija, ponovitev, 15.25—23.15 Teletekst RTV Ljubljana, 15.40 Video strani, 15.55 Tv mozaik — ponovitev, 16.25 Tuji jeziki, 17.25 Ključkeve dogodivščine, 11. del, 17.50 S. Pregl: Odprava zelenega zmaja, 4. del, 18.20 Zakaj noge bolijo — II.: Revmatizem v nogah, 19.00 Obzorje, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Film tedna: Otroški vrt, sovjetski film, 22.20 Tv dnevnik.	10.00 Tv mozaik — šolska TV, 11.00 Matineja, 15.55—23.40 Teletekst RTV Ljubljana, 16.10 Video strani, 16.25 Tv mozaik — šolska TV, ponovitev, 17.25 M. Jezernik: Medvedov godrnjavček, I. del, 17.40 Pisma iz Tv klobuka, 17.55 Bilo je..., 18.25 Zelena straža, 19.00 Obzorje, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Tednik, 21.05 Vegetina kuhinja in propagandna oddaja, 21.15 S. Lagerlöf: Gosta Berling, I. del švedske nadaljevanke, 22.15 Tv dnevnik, 22.30 Manjšine — bogastvo Evrope, ponovitev 3. oddaje, 23.00 Kronika TDF Celje.
TV ZAGREB	TV ZAGREB	TV ZAGREB	TV ZAGREB	TV ZAGREB	TV ZAGREB	TV ZAGREB
Prvi program 8.55 Tv v šoli, 14.00 Ponovitve, 15.00 Tv v šoli, 16.00 Dober dan, 17.10 Kronika reških občin, 17.30 Otroški in mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Atentat na Goerla, 21.20 Kviz, 22.20 Dnevnik, 22.40 Kulturni magazin, 0.10 Nočni program	Prvi program 9.00 Tv v šoli, 12.25 Ponovitve, 13.55 Nogomet: Budućnost—Hajduk, 15.45 Kultura, 17.00 Poročila, 17.05 Tv koledar, 17.15 Narodna glasba, 17.45 Tv spored, 18.30 To, 19.15 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Glasbena oddaja, 20.15 Boljše življenje (nadaljevanje), 21.10 Bravados (film), 22.45 Dnevnik, 23.00 Nočni program	Prvi program 10.30 Otroško dopoldne, 12.00 Kmetijska oddaja, 13.00 Izobraževalna oddaja, 14.00 Grizly Adams, 14.50 Nedeljsko popoldne, 16.55 Mesta: Zagreb, 17.15 Rachel, Rachel (film), 18.55 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Ko te zgrabi, ne pustiti (drama), 21.10 Zabavna oddaja, 21.55 Dnevnik, 22.15 Športni pregled, 23.00 Noč in dan — zabavna oddaja	Prvi program 8.45 Tv v šoli, 14.20 Ponovitve, 16.00 Dober dan, 17.10 Kronika varaždinskih in bjelovarskih občin, 17.30 Otroški in mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Katarina II. (drama), 21.10 Manjšine — bogastvo Evrope, 21.40 Dnevnik, 22.00 Stereovizija, 23.00 Nočni program	8.30 Tv v šoli, 13.25 Ponovitve, 14.30 Tv v šoli, 16.00 Dober dan, 17.10 Kronika osijeških občin, 17.30 Košarka: Jugoslavija—Švedska (kvalifikacije za Olimpiado), 18.45 Številke in črke, 19.05 Tv koledar, 19.15 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Vse reke tečejo (nadaljevanje), 21.10 Kontaktni magazin, 22.40 Dnevnik, 23.00 Nočni program	Prvi program 8.30 Tv v šoli, 14.10 Ponovitve, 14.55 Tv v šoli, 17.10 Kronika karlovaških, siških in gospiških občin, 17.30 Otroški in mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Športna sredi, 23.00 Dnevnik, 23.20 Nočni program	Prvi program 8.30 Tv v šoli, 13.55 Ponovitve, 14.55 Tv v šoli, 16.00 Dober dan, 17.10 Kronika splitskih občin, 17.30 Otroški in mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Politični magazin, 21.05 Tv kino, 23.35 Dnevnik, 23.55 Nočni program.
TV AVSTRIJA	TV AVSTRIJA	TV AVSTRIJA	TV AVSTRIJA	TV AVSTRIJA	TV AVSTRIJA	TV AVSTRIJA
Prvi program 9.00 Tv v šoli, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 15.30 Otroški in mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Knight Rider, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Derrick, 21.35 Veseli jockey, 22.20 Šport, 22.45 Umetnine. Drugi program 19.00 in 19.30 Čas v sliki, 20.15 Diagnoza — oddaja o medicini, 21.20 Dok. oddaja, 22.00 Čas v sliki, 22.25 Warlock — mesto strahu (film), 0.10 Blondinke za zajtrk (film).	Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 14.30 Otroški in mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Nogomet, 19.00 Vesela sobota, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Stavimo, da..., 22.05 Da, minister, 22.30 Zabavni večer. Drugi program 21.50 Sport, 22.30 Chiller — mrzel kot led (film), 0.15 Grozoviteži (film).	Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 11.00 Tiskovna ura, 13.30 Otroški in mladinski spored, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Večer resne glasbe, 22.45 Frida Kahlo — portret, 23.45 Kvartet Alban Berg. Drugi program 20.15 Nebo lahko počaka (film), 22.00 Raoul Wallenberg (film), 23.30 Šport, 0.15 Ko se je čas ustavil (film).	Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 16.30 Otroški in mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Knight Rider, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Ponedeljkov šport, 21.15 Miami Vice, 22.00 Poizkušana vrnitev domov, 23.20 Človek in glasba. Drugi program 17.15 Tv kukalo, 18.00 Lipova cesta, 18.30 Avstrija v sliki, 19.00 in 19.30 Čas v sliki, 20.15 Schwarzwaldska klinika, 21.00 Literarne misli o smrti, 22.00 Čas v sliki, 22.22 Raoul Wallenberg (film), 23.55 Tiha pot (film).	Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 16.30 Otroški in mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Knight Rider, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Svoboden kot veter (dok. film), 21.07 Dallas, 21.55 Superfilm, 22.22 Prekletstvo rumene kače (film), 23.55 High Chaparral. Drugi program 18.30 Avstrija v sliki, 19.00 in 19.30 Čas v sliki, 20.15 Zveneca Avstrija, 21.07 Zunanepolitični raport, 22.00 Čas v sliki, 22.22 Kavarna Central.	Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 16.30 Otroški in mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Knight Rider, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Skrivna rešitev (film), 21.15 70 let oktobrske revolucije, 22.00 Šport. Drugi program 16.00 Program po željah, 17.00 Vzgojna oddaja, 17.30 Dežela in ljudje, 18.00 Franz Xaver Brunnmayr, 18.30 Avstrija v sliki, 19.00 in 19.30 Čas v sliki, 20.15 Vroči november (film), 22.00 Čas v sliki, 22.22 Maska rdeče smrti (film), 23.45 Petrocelli.	Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 16.30 Otroški in mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Knight Rider, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Zabalni večer, 21.55 Šport, 22.22 Grešno mesto (po Gogoljevem romanu Revizor — film), 23.55 Equilizer. Drugi program 16.00 Program po željah, 17.15 Svet živali, 18.00 Dogodki in osebnosti, 18.30 Avstrija v sliki, 19.00 in 19.30 Čas v sliki, 20.15 Notranjepolitični raport, 21.05 Dinastija, 22.00 Čas v sliki, 22.22 Poizkušana vrnitev.
TV MADŽARSKA	TV MADŽARSKA	TV MADŽARSKA	TV MADŽARSKA	TV MADŽARSKA	TV MADŽARSKA	TV MADŽARSKA
9.00 TV telovadba, 9.05 Ponovitve, 11.05 Telovadba za invalide, 16.00 Tretji kanal, 17.05 Poročila, 17.10 Tv spored za 3 dni, 17.15 Za upokojece, 17.45 Teka, informacije, 18.00 Okno, služnostni program, 19.00 Za boljši jezik, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Rešitev, Tv igra, 21.30 Novi val, 22.45 Carellijevi spomini, o sedanjih in bodočih načrtih, 23.20 Tv dnevnik.	8.10 Spored za otroke, 10.30 Svetovni dan varčevanja, 10.55 Pecs—Vasas, nogomet, 12.55 Naš ekran, pon. 15.10 Mivioni, 15.55 Kviz iz marmorne dvorane radia, 17.00 Dnevnik, 17.35 Pravni primeri, 18.25 Svetovni dan varčevanja, 18.45 Družina Smola, risanka, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Vlom, francosko-italijanski film, 22.10 Drevo želja, gruzinski film, 23.50 Tv dnevnik.	8.40 Spored za otroke, 11.15 Poročila, 13.15 Rokoborba, 14.00 Tajna zgodba nafte, pon. 15.05 Zgodovina madžarskega filma, 5. del, 16.20 Kviz, 17.15 Delta, 17.40 Oglejmo si skupaj, 18.25 Od pravilice do pravilice, 19.00 Teden, aktualne reportaže, 20.00 Dnevnik, 20.10 Tedni umetnosti, J. Anouilh: Škrjanček, Tv igra, 21.40 Raziskovalec možgan, 22.40 Poročila.	18.15 Glasbeni ponedeljek: dnevi sovjetske kulture na Madžarskem, pregled kulturnih manifestacij v okviru tedna, 19.05 Tv telovadba, 19.10 Vederna pravilica, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Glasbeni ponedeljek: dnevi sovjetske kulture na Madžarskem, nadaljevanje pregleda dogodkov v okviru tedna, 22.30 Poročila.	9.00 Šolska TV, 11.10 Delta, pon. 11.25 Telovadba za invalide, 16.50 Tv spored za 3 dni, 16.55 Za obrambo sovjetske oblasti, dokumentarni film, 17.25 Poklicna posvetovalnica, 18.20 Mini studio '87, 18.25 Zajček Bunny, risanka, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Slava Saške, sja Prusije, nemška serija, 21.05 Studio '87, 22.05 Ponujam gospodarstvu, 22.55 Tv dnevnik.	9.05 Usoda kontinenta, pon. 10.00 Studio '87 pon. 15.15 Tretji kanal, 16.30 Jezikovne uganke, 17.20 Cicim cim, literarne uganke za otroke, 17.55 Pokalni nogomet: Bp. Honved—Deporivto Chaves, 20.30 Tv dnevnik, 21.05 Sosedje, 14. del Tv romana, 21.30 Živa revolucija, dokumentarni film, 22.50 Handel: Concerto grosso, 23.00 Tv dnevnik.	9.05 TV doktor, 9.15 Čao, mami! 9.45 Ta pravo plavo, pon. Tv filma, 16.40 Z roko v roki, 16.45 Sotrpini, 17.05 TV borza, 17.15 Oktobrska kronika, 17.45 Varstvo okolja, 18.20 Za boljši jezik, 18.40 Miki in Donald, risanka, 19.15 Žrebarnje lota, 19.30 Tv dnevnik, 20.15 Mihail Satrov: Tako bomo mi zmagali, Tv igra v dveh delih, 22.45 Tv dnevnik.
TV KOPER	TV KOPER	TV KOPER	TV KOPER	TV KOPER	TV KOPER	TV KOPER
14.15 TVD Vesti, 14.20 Veronika — telenovela, 15.00 Grof Monte Cristo — Tv nan. 7. del, 16.15 Otroška oddaja, 18.00 Nora ljubezen — telenovela, 19.00 Odprta meja, 19.30 TVD Stičiče, 19.45 Mesto danes, 20.00 Mary Hartman — Tv film, 20.25 TVD Vesti, 20.30 Piranski večer, Koncert pianistke Tadeje Perkovec, 21.30 Vrag v vasi — balet 3. del, 22.15 TVD Vsedanes, 22.30 Dokumentarna oddaja.	14.15 TVD Vesti, 14.20 Veronika — telenovela, 15.00 Film — ponovitev, 16.30 Otroška oddaja, 18.00 Nora ljubezen — telenovela, 19.00 Arhiv umetnosti — dok. oddaja, 19.30 TVD Stičiče, 19.45 Mesto danes, 20.00 Boks — neposredni prenos, 23.15 TVD Vsedanes, 23.30 Življenje se nadaljuje — Tv nan. 5. del.	14.00 Dnevni spored — pregled, 14.20 Veronika — telenovela, 15.15 Tarzan in črni panter — avanturističen film, 16.40 Življenje znanstvenikov — dokumentarna oddaja, 17.10 Zdravila: sovražniki ali prijatelji človeka, 17.30 Košarka — jugoslovansko prvenstvo, 19.00 Dnevnik Gorčina Vukobrada — Tv drama, 20.00 Narodni parki Jugoslavije: reka Krka, 20.30 Sedem dni — tedenski zunanje-politični pregled, 21.00 Film: Napoleoniansko masčevanje — drama, 22.40 Rokomet.	14.00 Dnevni spored — pregled, 14.15 Tv novice, 14.20 Veronika — telenovela, 15.15 Prevzetnost in pristranost — Tv nanizanka 1. del, 16.20 Program za otroke: risanke in telefilm, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Knight Rider, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Ponedeljkov šport, 21.15 Miami Vice, 22.00 Poizkušana vrnitev domov, 23.20 Človek in glasba. Drugi program 17.15 Tv kukalo, 18.00 Lipova cesta, 18.30 Avstrija v sliki, 19.00 in 19.30 Čas v sliki, 20.15 Schwarzwaldska klinika, 21.00 Literarne misli o smrti, 22.00 Čas v sliki, 22.22 Raoul Wallenberg (film), 23.55 Tiha pot (film).	14.00 Dnevni spored — pregled, 14.15 Tv novice, 14.20 Veronika — telenovela, 15.15 Prevzetnost in pristranost — Tv nanizanka 1. del, 16.20 Program za otroke: risanke in telefilm, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Knight Rider, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Svoboden kot veter (dok. film), 21.07 Dallas, 21.55 Superfilm, 22.22 Prekletstvo rumene kače (film), 23.55 High Chaparral. Drugi program 18.30 Avstrija v sliki, 19.00 in 19.30 Čas v sliki, 20.15 Zveneca Avstrija, 21.07 Zunanepolitični raport, 22.00 Čas v sliki, 22.22 Kavarna Central.	14.00 Dnevni spored — pregled, 14.15 Tv novice, 14.20 Veronika — telenovela, 15.15 Prevzetnost in pristranost — Tv nanizanka 2. del, 16.40 Program za otroke: risanke in telefilm, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Knight Rider, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Svoboden kot veter (dok. film), 21.07 Dallas, 21.55 Superfilm, 22.22 Prekletstvo rumene kače (film), 23.55 High Chaparral. Drugi program 18.30 Avstrija v sliki, 19.00 in 19.30 Čas v sliki, 20.15 Zveneca Avstrija, 21.07 Zunanepolitični raport, 22.00 Čas v sliki, 22.22 Kavarna Central.	14.00 Dnevni spored — pregled, 14.15 Tv novice, 14.20 Veronika — telenovela, 15.15 Prevzetnost in pristranost — Tv nanizanka 3. del, 16.60 Program za otroke: risanke in telefilm, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Knight Rider, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Svoboden kot veter (dok. film), 21.07 Dallas, 21.55 Superfilm, 22.22 Prekletstvo rumene kače (film), 23.55 High Chaparral. Drugi program 18.30 Avstrija v sliki, 19.00 in 19.30 Čas v sliki, 20.15 Zveneca Avstrija, 21.07 Zunanepolitični raport, 22.00 Čas v sliki, 22.22 Kavarna Central.

Kino

SPORED FILMOV V KINU PARK M. SOBOTA.

30. okt. ob 17. in 19. uri amer. fantast. film **HIGHLANDER** — BORBA NESMRNIH Režija: Russel Mulacby, igrajo: Sean Connery, Christopher Lampert.

1. nov. NI KINOPREDSTAV!

2. nov. ob 17. in 19. uri argent. drama **URADNA VERZIJA DOBITNIK MNOGIH MEDNARODNIH PRIZNANJ** (CANNES, MONTREAL, TOKIO), PREDLAGAN ZA OSCARJA!

3. nov. ob 17. uri argent. drama **URADNA VERZIJA**

3. nov. ob 19. uri franc. komedija **MAŠEVANJE KRILATE KAČE** Režija: Gerard Oury, igrajo: Coluche, Marushka Detmers idr.

4. nov. ob 17. in 19. uri franc. komedija **MAŠEVANJE KRILATE KAČE**

5. nov. ob 17. uri franc. komedija **MAŠEVANJE KRILATE KAČE**

5. nov. ob 19. uri brit. znan.-fant. film **VESELJSKI VAMPIRIJ** Specialni efekti Johna Dykstra (VOJNA ZVEZD) prispevajo k napetosti filma!

Prodaj

SEDEŽNO GARNITURO (trised, raztegljiv, in 2 fotelja), ugodno prodam. Telefon: (069) 75 445. LE-13031 1200 S, letnik 1983, prodam. Naslov v upravi lista. LE-13028

FORD ESCORT 1300, letnik 1970, neregistriran, v voznem stanju (tudi po delih), prodam. Ladislav Koša, Cankarjeva 11, Lendava. LE-13023

AVTO AMI 8 BREAK, letnik 1972, z radiom, prodam za 250.000 din. Zorjan, Lomanoše 11. GR-13659

KMETIJO s stanovanjskim in gospodarskim poslojem ter približno 3 ha zemlje prodam. Informacije po telefonu od 18. do 19. ure: 74 964. GR-13661

TRAKTOR STEYR 18 s priključki, po ugodni ceni prodam, Anton Benko, Gajševci 6 a, p. Križevci pri Ljutomeru. IN-18507

SKODO 120 L, karambolirano, prodam. VGP Mura, do 15. ure, ali Skakovci 31. M-202

MALE PUJSKE prodam. Domanjševci 19. M-203

TROBENTO AMATTI — B in magnetne za bas kituro **FENDER JAZZ BAS** prodam. Stanko Lebar, Telefon dopoldne: (069) 81 712, int. 19. IN-18508

KORUZO Z NJIVE, 2,5 ha, prodam. Slavko Lovrenčič, Križevci 11 c, pri Ljutomeru. M-204

TRAKTOR ZETOR 5911, letnik 1980, prodam. Krašiči 52. M-205

MALE PUJSKE prodam. Petanjci 70. M-206

ZASTAVO 101, letnik 1976 decembar, ugodno prodam. Telefon: 78 229. M-211

POHIŠTVO ZA SPALNICO IN OTROŠKO POSTELJICO, dobro ohranjeno, ugodno prodam. Biskup, Babinci 45, p. Ljutomer. IN-18520

MOPED AVTOMATIK 3 ugodno prodam. Albert Erhatič, Boreci 19, p. Križevci pri Ljutomeru. IN-18519

ZASTAVO 101, letnik 1977, registrirano do aprila 1988, prodam. Jože Mihončič, Globoka 1, pri Janezu Srša. IN-17521

AVTO ALFA SUD 1,2, letnik 1982, prevoženih 37.000 km, prodam. Informacije telefon: (069) 79-222. IN-18522

GOLF JGL, november 1980, dobro ohranjen, prodam za 400 SM. Telefon dopoldne: (069) 87-043. IN-18515

VINOGRAD IN SADOVNJAK, skupno 12 arov, blizu Kapele, ugodno prodam. Informacije po telefonu: 23-331, popoldne ali zvečer. M-120

JAWO 350 TS, novo, prodam ali zamenjam za avto. Telefon 22-351. M-MR

GOLF JX, DIZEL, letnik 1986, prodam. Telefon popoldne: 26-611. M-298

LADO 1500 prodam. Bakovci, Mlinska 10, telefon: 76-150. M-299

SOBNI »ŠANK«, komplet: — 4 barški stoli, točilna miza, stenska polica, skoraj novo, ugodno prodam. Volmut, M. Sobota, Staneta Rozmana 3a. M-300

FORD TAUNUS 16 L, letnik 1973, prodam. Anton Hajdinjak, Černelavci, Ledavska 18. M-201

ŽITNI KOMBAIN EPPLER MOBIL 211 H prodam. Sep. Moravske Toplice, Moravske gorice 85. M-301

BARVNI TELEVIZOR NA DALJINSKO UPRAVLJANJE, star dve leti, dve pony kolesi in športno fantovsko kolo prodam. Telefon: 24-681. M-302

DVE KRAVI, ena breja, prodam. Kripič, Sodišinci 10 a. M-304

OTROŠKO POSTELJICO prodam. Telefon: 72-505. M-305

RENAULT 4 GTL, letnik 1984, prodam. Telefon: 77-601. M-351

NOVO POHIŠTVO — dve omari za obleke in kombinirano kredenco z ležiščem ter dva raztegljiva kavča — zaradi selitve ugodno prodam. Naslov v oglasnem oddelku Vestnika. M-354

FIAT 132, karamboliran, prodam. Telefon: 24-298, po 17. uri. M-357

OPEL ASCONO 1600, letnik 1975, prodam. Informacije po 16. uri: 76-650. M-337

DVOMANUALNE ORGLE ELGAM z avtomatsko spremljavo prodam. Cena 650.000 din. Daniel Novak, Murska Sobota, Lendavska 59. M-338

PEVSKO OZVOČENJE (MIXER), končna stopnja in zvočniki in SYNT-HESYZER prodam. Telefon popoldne: 78-010. M-339

GLASBENI STOLP FISHER 2 x 65 W, videorekorder SANYO BETA TER tomos avtomatik, star pol leta, prodam. Gradišče 55 b. M-340

ZASTAVO 101, letnik 1985, prodam. Informacije: Ficko, popoldne telefon: 73-565. M-347

SKODA 105 S, letnik 1981, prodam. Informacije na upravi lista. M-350

KOMBAIN HAGEDORN VISEN ZA KROMPIR (pobira, sortira, razlaga) ter traktor deutz 4006, nemški prodam. Gancani 41. M-306

VIBRACIJSKO MIZO in 20 modelov za izdelovanje umetnega kamna. Alojz Smodiš, Krakovska 22, telefon: 061 226-864. M-FM

KORUZO NA STORŽIH prodam. Murska Sobota, Parizanska 18. M-MM

TOVORNI AVTO TAM 6500, registriran, v voznem stanju, kasonar, s podaljšanim kasonom, prodam. Zvonko Novak, Beltinci, Panonska 7 a. M-307

TRAKTOR TORPEDO, novi in avto renault 30 prodam. Gradišče 38. M-308

ZASTAVO 101, letnik 1976, registrirano do maja, v dobrem stanju, prodam. Črenšovci 95. M-310

S POLAGANJEM MARMORJA, KERAMIKE IN PLOŠČ TERACO SE PRIPOROČA VLADIMIR PLOJ, KRIŠTANCI 7, 69242 Križevci pri Ljutomeru.

ZASTAVO 101, letnik 1978, ugodno prodam. Tel 76-241.

POHIŠTVO ZA SPALNICO, poceni prodam. Telefon: 26-501. M-311

ZASTAVO 101, letnik 1976, ugodno prodam. Jože Prša, Murska Sobota, Stefana Kovača 17, telefon: 26-308. M-312

TRAKTOR ZETOR 25 KM, in kombajn za krompir prodam. Horvat, Gancani 23. M-313

BOBNE LUDWIG IN SLINGERLAND, TAMA SUPERSTAR SNARE, YAMAHA REC. 9000 SNAKE, REMO ROTO TOME, ZILDJIAN CINELE, SHURE SM 58 prodam. Telefon: M. Sobota, 21-378. M-314

SEDEŽNO GARNITURO, staro pet let in kavč prodam. Telefon: 21-378. M-315

PLUGE IN PRIKOLICO ZA ŽIVINO prodam. Jožef Pal, Turnišče, Stefana Kovača 49. M-316

TRAKTORSKO KOSO IN BRANE (kultivator), prodam. Šingl, Podgorje 7 p. Apače. M-317

VSAK ČETRTEK VESTNIK

AVTA GS, letnik 1980, in letnik 1975, nekoliko poškodovan, vozen, (tudi po delih), ugodno prodam. Telefon: 23-274. M-318

POHIŠTVO ZA OTROŠKO SOBO in osebni avto GS 1,3 prodam. Telefon 21-688. M-319

MOPED AVTOMATIK A 3 ML, z litimi platišči in 200 prevoženimi kilometri ter litolezno peč AMITY, primerno za ogrevanje večjega prostora, ugodno prodam. Telefon: 26-266. M-320

KRAVO, visoko brejo, prodam. Murski Črnci 25, telefon: 46-073. M-321

MALE PUJSKE IN PRAŠICA ZA ZAKOL prodam. Krog, Murska ulica 2. M-322

ZASTAVO 101 GTL 55, letnik 1983, dobro ohranjen, prevoženih 27.000 km, prodam. Nemec, Ulica JLA 8. M. Sobota. M-323

EMO CENTRAL 20 — etažno centralno peč, poceni prodam. Rogan, Severjeva 15. M-324

TRAKTOR URSUS C 335, v dobrem stanju, registriran, s kabino in jermico prodam. Rudi Potočnik, Vadarci 31. M-222

AVTO ZASTAVA 1300 ugodno prodam. Majda Budja, Rakičan, Stefana Kovača 25. M-225

TRAKTOR URSUS C 335, v dobrem stanju, registriran, s kabino in jermico prodam. Rudi Potočnik, Vadarci 31. M-222

AVTO ZASTAVA 1300 ugodno prodam. Majda Budja, Rakičan, Stefana Kovača 25. M-225

TRAKTOR URSUS C 335, v dobrem stanju, registriran, s kabino in jermico prodam. Rudi Potočnik, Vadarci 31. M-222

AVTO ZASTAVA 1300 ugodno prodam. Majda Budja, Rakičan, Stefana Kovača 25. M-225

TRAKTOR URSUS C 335, v dobrem stanju, registriran, s kabino in jermico prodam. Rudi Potočnik, Vadarci 31. M-222

AVTO ZASTAVA 1300 ugodno prodam. Majda Budja, Rakičan, Stefana Kovača 25. M-225

TRAKTOR URSUS C 335, v dobrem stanju, registriran, s kabino in jermico prodam. Rudi Potočnik, Vadarci 31. M-222

AVTO ZASTAVA 1300 ugodno prodam. Majda Budja, Rakičan, Stefana Kovača 25. M-225

TRAKTOR URSUS C 335, v dobrem stanju, registriran, s kabino in jermico prodam. Rudi Potočnik, Vadarci 31. M-222

AVTO ZASTAVA 1300 ugodno prodam. Majda Budja, Rakičan, Stefana Kovača 25. M-225

GRADBENO PARCELO, oddaljeno 5 km iz Murske Sobotice, prodam. Naslov v upravi lista. M-226

PUJSKE prodam. Skakovci 44. M-227

MERCEDES (»repa«), letnik 1967, vozen, registriran, prodam. Naslov v upravi lista. M-228

KORUZO NA STORŽIH prodam. Filovci 51, telefon: 76-224. M-229

MALE PUJSKE prodam. Krog, Plečnikova 12. M-230

KARAMBOLIRAN VW 1200 prodam. Ogled v soboto ob 10. uri pri mehaniku Topolovcu na Kroški ulici. M-233

FIAT 132/1800 ugodno prodam. Naslov v upravi lista. M-238

FRANCOSKO POSTELJO prodam. Zonik, Staneta Rozmana 8, telefon: 25-137. M-239

AVTOMATIK A3 MS, star dva meseca, prodam. Robert Kočič, Lončarovič 28. M-241

PEČ ZA CENTRALNO OGREVANJE TVT 23, rabljeno eno leto, in 80 l boiler, nov, prodam. Balaz, Zenkovič 84. Bodonci. M-243

NOVO PEČ ZA CENTRALNO OGREVANJE EMO CENTRAL 20 in MOPED TOMOS AVTOMATIK 3 MS po zelo ugodni ceni nujno prodam. Predanovci 19. M-244

BARVNI TELEVIZOR ISKRA HORIZONT, star šest let, prodam. Telefon: 76-318. M-245

JAPONSKE PREPELICE prodam. Ludvik Žižek, Trilini 64. M-246

ENONADSTROPNO HIŠO V MURSKI SOBOTI, OPREMLJENO, takoj vseljivo, možnost manjše obrti, prodam, najrjajši zdomcu. Ključne po telefonu: 066 74-077 dopoldne, zvečer 066 75-196. M-247

MALE PUJSKE prodam. Petanjci 15. M-250

ENONADSTROPNO HIŠO, v dobrem stanju, z lepo parcelo v središču Murske Sobotice, prodam. Murska Sobota, Tomšičeva 13 ali telefon 24-648. M-254

PRALNI STROJ GORENJE in francosko posteljo prodam. Brezovci 23. M-255

DOBROSČRNO, MLAJŠO, OSAMLJENO UPOKOJENKO ISČE DRUŽINA ZA 8-URNO VARSTVO ENOLETNEGA OTROKA. PO ŽELJI MOŽNO CELODNEVNO BIVANJE PRI DRUŽINI, HRANA IN PLAČILO PO DOGOVORU. INFORMACIJE NA UPRAVI LISTA.

ZAIZDLJIVO PARCELO V GORNJIH PETROVCIH, južna lega, prodam. Telefon: 061 556-515. M-249

HIŠO na Tišini z 9-arsko parcelo prodam. Krista Špegel, Tišina 33. M-252

PUJSKE prodam. Satahovci 38. M-253

SKODO 100, letnik 1971, karambolirano, prodam. Šijanec, Gornja Radgona, Panonska 24, telefon: 74-964. M-277

OPEL REKORD 1900, dobro ohranjen, prodam. Informacije dopoldne: 063 763-148 ali popoldne: 063 763-223. M-280

NOVO HIŠO V MURSKI SOBOTI prodam. Naslov v upravi lista. M-281

DIANO LC, letnik 1980, IMV 1600, prodam. Franc Vratarič, Černelavci, Goriška 68. M-283

SEDEŽNO GARNITURO prodam. Telefon: 23-869. M-285

GOLF, letnik 1978, prodam. Martjančiči 27. M-55

KOTNO SEDEŽNO GARNITURO prodam. Telefon: 25-522. M-287

KRAVO, kontrola A, staro pet let, brejo devet mesecev, prodam. Tešancovi 54. M-288

SAAB 99, letnik 1976, prodam. Murska Sobota, M. Kuzmiča 7a. M-289

KOMBINIRANI ŠTEDILNIK, v dobrem stanju, prodam. Murska Sobota, Severjeva 7, ali telefon: 21-858. M-290

RENAULT 4 (tudi po delih) prodam. Velika Polana 157 — marof. M-291

ŽENSKO KOLO in krzneni plašč (korejski pes) prodam. Telefon: 23-311. M-293

TRAKTOR IMT 560 prodam. Lipa 3. M-296

TERMOAKUMULACIJSKO PEČ, 3,5 KW, z garancijo, prodam. Kohek, Melinci 163. M-297

ZIDNO OPEKO, 8000 kosov, ugodno prodam. Telefon: 26-360. M-274

DVE PODSTREŠNI OKNI (74 x 112), še zapakirani, prodam. Grah, Korovei 50. M-275

STANOVANJSKO HIŠO Z GOSPODARSKIMI POSLOPIJI, sadovnjakom in po želji tudi z njivami, na Gorici pri Murski Soboti, prodam. Informacije vsak delavnik po telefonu: 061 322-869. M-11916

TRAKTOR IMT 533 de lux prodam. Rajh, Vučja vas 10, p. Križevci pri Ljutomeru. M-276

PRIKOLICO ZA PREVOZ ŽIVINE PRODAM. Noršinci 14, p. Ljutomer. M-278

SKODO 110 R KUPE, letnik 1979, prodam. Franc Litrop, Žižki 90. M-256

KARAMBOLIRAN GOLF prodam. Informacije dopoldne: Sraka, telefon: 81-812. M-258

SKODO 11 L UGODNO PRODAM. Mačkoviči 30. M-259

GLOBOK OTROŠKI VOZIČEK, italijanski, in nahrbtnik za otroka prodam. Zilavec, Murska Sobota. Okt. revolucije 13. M-262

RDEČE VINO (jurko), 800 l, prodam. Daniel Blagovič, Stročja vas. M-265

ŠTEDILNIK (2 plin, 4 električna) prodam. Vrabl, Titova 22, Murska Sobota. M-266

JUGO 45, letnik 1982, ohranjen, prodam. Lipovci 191. M-267

KLAVIRSKO HARMONIKO ROY-ALSTANDARD, 80-basno, prodam. Telefon: 24-683. M-268

TRAKTOR URSUS C 335, v dobrem stanju, registriran, s kabino in jermico prodam. Rudi Potočnik, Vadarci 31. M-222

AVTO ZASTAVA 1300 ugodno prodam. Majda Budja, Rakičan, Stefana Kovača 25. M-225

TRAKTOR URSUS C 335, v dobrem stanju, registriran, s kabino in jermico prodam. Rudi Potočnik, Vadarci 31. M-222

AVTO ZASTAVA 1300 ugodno prodam. Majda Budja, Rakičan, Stefana Kovača 25. M-225

TRAKTOR URSUS C 335, v dobrem stanju, registriran, s kabino in jermico prodam. Rudi Potočnik, Vadarci 31. M-222

AVTO ZASTAVA 1300 ugodno prodam. Majda Budja, Rakičan, Stefana Kovača 25. M-225

GRADBENO PARCELO, oddaljeno 5 km iz Murske Sobotice, prodam. Naslov v upravi lista. M-226

PUJSKE prodam. Skakovci 44. M-227

MERCEDES (»repa«), letnik 1967, vozen, registriran, prodam. Naslov v upravi lista. M-228

KORUZO NA STORŽIH prodam. Filovci 51, telefon: 76-224. M-229

MALE PUJSKE prodam. Krog, Plečnikova 12. M-230

KARAMBOLIRAN VW 1200 prodam. Ogled v soboto ob 10. uri pri mehaniku Topolovcu na Kroški ulici. M-233

FIAT 132/1800 ugodno prodam. Naslov v upravi lista. M-238

FRANCOSKO POSTELJO prodam. Zonik, Staneta Rozmana 8, telefon: 25-137. M-239

AVTOMATIK A3 MS, star dva meseca, prodam. Robert Kočič, Lončarovič 28. M-241

PEČ ZA CENTRALNO OGREVANJE TVT 23, rabljeno eno leto, in 80 l boiler, nov, prodam. Balaz, Zenkovič 84. Bodonci. M-243

NOVO PEČ ZA CENTRALNO OGREVANJE EMO CENTRAL 20 in MOPED TOMOS AVTOMATIK 3 MS po zelo ugodni ceni nujno prodam. Predanovci 19. M-244

BARVNI TELEVIZOR ISKRA HORIZONT, star šest let, prodam. Telefon: 76-318. M-245

JAPONSKE PREPELICE prodam. Ludvik Žižek, Trilini 64. M-246

ENONADSTROPNO HIŠO V MURSKI SOBOTI, OPREMLJENO, takoj vseljivo, možnost manjše

PREZGODAJ SMO IZGUBILI VESTNEGA
DELAVCA IN DOBREGA TOVARIŠA

Franca Hrvatina

gozdarskega delovodjo

OHRANILI GA BOMO V TRAJNEM
SPOMINU!

KOLEKTIV GOZDNEGA IN LESNEGA
GOSPODARSTVA MURSKA SOBOTA

Noč jesenska te je vzela,
tího si odšel od nas,
pa čeprav v hladnem grobu spiš,
med nami živ si, kot si bil,
saj vso dobroto in ljubezen si za nas
izlil.

V SPOMIN

2. novembra minevajo tri leta
bridke žalosti, odkar nas je mno-
go prezgodaj zapustil naš dragi
sin

Drago Zelko

iz Dankovec

ki ne bo nikoli pozabljen. Le svečke in cvetje na tvojem grobu
so priča naše bolečine. Težko je bilo slovo in upamo, da bo
snidenje lažje.

Vsem, ki prinašate cvetje in prižigate sveče na njegovem mno-
go preranem grobu, iskrena hvala.

Neutolažljiva mama in oče

Kje si ljuba žena, mama,
kje tvoj mili je obraz,
kje je tvoja skrbna roka,
ki skrbela je za nas?

V SPOMIN

1. novembra mineva leto žalosti, od-
kar nas je nenadoma zapustila naša
draga žena, mama, stara mama in se-
stra

Marija Janža

iz Šalamenec

Ko je žalost prevelika, se tudi solza posuši, le duša preveč trpi!
Dom je prazen, a v naših srcih si vedno z nami. Hvala vsem, ki
se je spominjate in obiskujete njen grob.

VSI NJENI

ZAHVALA

Ob smrti naše drage mame, stare mame, sestre,
tašče in tete

Gizele Erményi

se iskreno zahvaljujemo kolektivu Doma oskrbo-
vancev Rakičan, tovarišicam iz VVO Lendava, du-
hovniku in vsem, ki so ji darovali cvetje in jo sku-
paj z nami pospremili na njeni zadnji poti.

ŽALUJOČI: hčerka Gizela z družino in drugo
sorodstvo

V SPOMIN

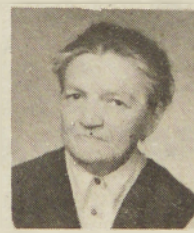
30. oktobra bo minilo ža-
lostno leto, odkar nas je
za vedno zapustila draga
mama, babica in prababi-
ca

Ana Sukič

iz D. Slaveč

V naših srcih živiš in boš živela do konca naših
dni. Hvala vsem, ki se je še spominjate!

V tihi žalosti: vsi tvoji najdražji

ZAHVALA

Po daljši bolezni nas je v 68. letu sta-
rosti zapustila draga mama in stara
mama

Etelka Hajdinjak

iz Vučje Gomile

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijate-
ljem in znancem, ki ste jo v tako velikem številu spremljali na
njeni zadnji poti.

Vsem še enkrat — najlepša hvala!

Žalujejo: hčerka Ibolka z možem Ernestom ter vnukinji Suzana
in Sabina

Ko sem še živela,
ljubila sem vas vse,
zdaj, ko me več med vami ni,
ljubite me v spominu vsi.

V SPOMIN

17. avgusta sta minili dve leti, odkar
nas je zapustila dobra žena, mama,
stara mama in tašča

Barbara Pozdrec

iz Turnišča

V naših srcih živiš in boš živela do konca naših dni. Hvala
vsem, ki se je še spominjate!

ŽALUJOČI: VSI TVOJI NAJDRAŽJI

Zakaj si moral nam umreti,
ko pa s tabo je bilo lepo živeti?
Odkar utihnil je tvoj glas,
žalost, bolečina domujeta pri nas.

ZAHVALA

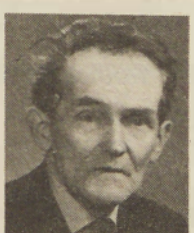
Ob prerani, boleči in nenadomestljivi izgubi dragega
moža, očeta in dedka

Stanka Goloba

šoferja
iz Presike pri Ljutomeru

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom,
prijateljem in znancem, ki ste nam izrekli sožalje, daro-
vali vence in cvetje ter ga v tako velikem številu pospre-
mili na njegovi zadnji poti. Posebna hvala sodelavcem
DO VŽK, tozđ Prevoznništvo, članom AMD Ljutomer,
g. župniku za pogrebni obred in govorniku KS za po-
slovilne besede.

ŽALUJOČI: žena Cecilija, sin Stanko z ženo Vido in
otrokoma Robijem in Petro, hčerka Sonja z možem Želj-
kom in vnukom Kristjanom

ZAHVALA

Tího in brez slovesa nas je v 79. letu
starosti zapustil naš dragi mož, oče,
stari oče in stric

Jože Gumilar

iz Ženavej 35

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, znancem in sosedom za to-
lažilne besede, darovane vence in pomoč v najtežjih trenutkih.
Hvala župniku in cerkvenim pevcem za pogrebni obred.

Žalujejo: žena Terezija z vnukom Karlom, sin Jože z družino,
hčerka Zorica in Šarika z družinama ter Ibolka in Gizela

Kje si ljuba mama,
kje tvoj mili je obraz,
kje je tvoja skrbna roka,
ki skrbela je za nas?

ZAHVALA

V 60. letu starosti nas je brez slovesa
in nepričakovano zapustila naša draga
mama, sestra in teta

Helena Lainšček

iz Adrijancec 84

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi se iskreno zahvaljujemo
vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste
nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter jo v tako veli-
kem številu pospremili na njeni zadnji poti.

Posebna hvala g. župniku, pevcem za odpete žalostinke, kole-
ktivoma tozda Zvezda in farine nesnič v G. Petrovcih, govorni-
ku KS za poslovilne besede ter družinama Ovsenjak in Grlec-
Mecilovšek.

ŽALUJOČI: VSI TVOJI

Že leto dni v hladnem grobu spiš,
a v naših srcih še živiš.
Ne mine ura, dan, ne noč,
povsod v naših mislih si navzoč.

V SPOMIN

21. oktobra je minilo leto, polno žalo-
sti, odkar nas je zapustil dragi mož,
oče in stari oče

Koloman Jošar

iz Martjanec

Hvala vsem, ki ste ga ohranili v lepem spominu in se kdaj z
drobno cvetko ali s prižgano svečo ustavite pri njegovem gro-
bu.

ŽALUJOČI: žena Marjeta in hčerka Erika z družino

ZAHVALA

V 48. letu starosti je kruta usoda iztrgala iz naših src našo naj-
dražjo ženo, mamo, staro mamo, taščo in snaho

Marijo Sapač

roj. Sukič
iz Predanovec

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom, prijateljem in znancem,
ki so nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, nam kakor koli pomagali, darovali vence in šop-
ke, nam izrekli sožalje ter drago pokojnico v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji
poti.

Posebna hvala g. duhovniku, pevcem za odpete žalostinke, govornikom Sidoniji Janža, Emiliji
Poredoš in Savu Rapplu za ganljivo slovo ob odprtem grobu.

Vsem — iskrena hvala!

Z bolečino v srcih tvoji najdražji: mož Zoltan, sin Slavko, hčerka Angela z možem Vladom, vnu-
ka Darja in Davorin, tast in tašča

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega

Karla Lutarja

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem za pomoč, iz-
ražena sožalja, cvetje ter prispevke za gradnjo bolnišnice.

Iskreno se zahvaljujemo zdravstvenemu osebju Splošne bolnišnice M. Sobota za
zdravljenje in skrbno nego med njegovo boleznijo, še posebno internistični intenzi-
vni negi. Hvala predstavnikom IS SO in KS Park M. Sobota za poslovilne besede.

Od njega smo se poslovili v družinskem krogu 14. oktobra 1987.

M. Sobota, Trzin, 19. oktobra 1987

Žena Marta, sinova Drago in Dušan z družinama ter sestra Irena z družino

Glas pomurskega delegacije Železne županije

Naj tesneje sodeluje še gospodarstvo

Na krepitev medsebojnega sodelovanja lahko veliko vplivata tudi partijski organizaciji na obeh straneh meje — tako, da spodbujata stike kulturnih in športnih društev, šolskih in drugih družbenih ustanov ter gospodarstva. To bi lahko bilo skupna ugotovitev s pogovorov delegaci-

Ce naj povzamemo nekaj konkretnih vprašanj, potem kaže najprej omeniti, da je naša stran tudi tokrat opozorila na problem obvezne menjave dinarjev v forintu ob potovanju na Madžarsko, ker takšen ukrep madžarske oblasti zavira pretok ljudi ob meji in predvsem pogostejše stike

govorijo za višje oblike sodelovanja, kot je kooperacija.

Vodja madžarske delegacije je med drugim dejal, da tudi v Železni županiji podpirajo ureditev mejnega prehoda Gornji Senik — Martinje in se zavzemajo celo za železniško povezavo Monošter — Murska Sobota, vendar trenutne gospodarske razmere ne omogočajo, da bi zgradili progo.

V sredo pa je bila partijska delegacija Železne županije gost Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije. Jože Graj

Partijsko delegacijo Železne županije je najprej sprejel sekretar Medobčinskega sveta ZKS za Pomurje Bela Banfi s sodelavci in odkrito so se pogovarjali o naših problemih (tudi štrajkih), možnostih tesnejšega sodelovanja, odprti meji ...

Foto: A. A.

je Madžarske socialistične delavske partije Železne županije (vodil jo je sekretar Istvan Molnar) z vodstvom in člani medobčinskega sveta Zveze komunistov za Pomurje, predstavniki občinskih skupščin Murska Sobota in Lendava, madžarske narodnosti, nekaterih delovnih kolektivov in drugimi, s katerimi se je v ponedeljek in torek srečala partijska delegacija iz Železne županije.

med pripadniki narodnosti. Nadalje, velik korak naprej v medsebojnih odnosih bi bil, če bi odprli mejni prehod Martinje (na Goričkem) — Gornji Senik (v Porabju). Predvsem pa mora priti do tesnejšega sodelovanja med delovnimi organizacijami. Obe strani bosta zato do konca leta proučili možnosti in pritegnili delovne organizacije, da se do-

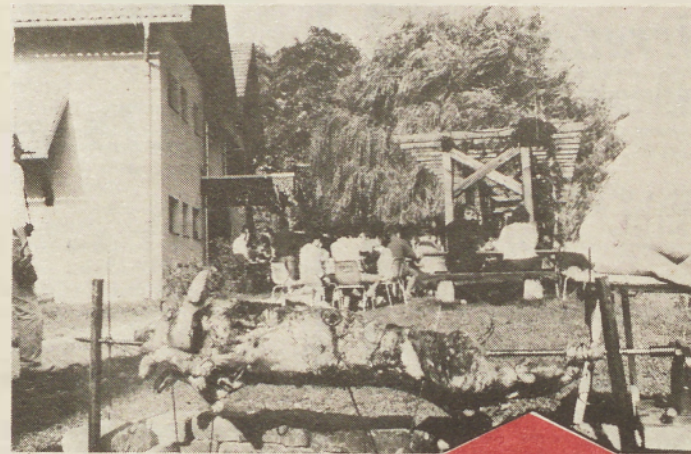
Zaposlitveni posvet v Murski Soboti

Pred radikalnim prelomom

Zaposlovanje in zavarovanje za primer brezposelnosti je bila osrednja tema, s katero so se ukvarjali udeleženci petkovnega posveta, ki sta ga v Murski Soboti sklicala republiški in medobčinski svet Zveze sindikatov Slovenije. Udeležil se ga je tudi slovenski minister za delo Peter Toš. Po eni strani je šlo za ponavljanje že znanega o zaposlitvenih tokovih v slovenskem prostoru, po drugi pa za razčlenbo predlaganih sprememb in dopolnitev, ki naj bi jih doživel zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti.

Slišali smo, da je 20 do večeraj nosilnih gospodarskih organizacij in sistemov v naši republiki, kjer je zaposlenih okrog sto tisoč od približno 830 tisoč vseh slovenskih delavcev, zabredlo v re-

VINSKI HRAM SE PREBUJA

Jesenski meseci so nekako tradicionalno vinsko obarvani, saj je v vinorodnih območjih takrat največ zelo pomembnega dela: trgatve in stiskanje grozdja. To pa je tudi čas, ki bi ga gostinske in turistične organizacije morale izrabiti, se pravi: privabiti čim več gostov in jim ponuditi zanimiv program bivanja. V ljubomerskem hotelu Jeruzalem so prvi korak že storili. Pripravili so zanimivo in pestro prireditev, ki so jo posvetili vinu in trgatevi. Ob številnih igricah, kot so prepoznavanje vina in grozdni sort, počepov s polno »pito« (brento) in še čim, je nedeljsko popoldne minilo, kot bi mignil. Ob tem pa sta se Peter Križanič in Anton Pušelj izkazala z rekordnimi jesenskimi plodovi. Prvi s 1.250-gramskim grozdom in 4.250-gramskim »šefom« (bučo, ki jo posušimo in uporabimo za natego), drugi pa z najtežjo in največjo navadno bučo.

Bila je torej prireditev, ki naj bi se še večkrat ponovila.

D. L.

Varnost v Inni Nafti že od nekdaj nekaj velja

Sedimo na sodih dinamita

Ni enostavno priti v petroke-mični kompleks Ine Nafta v Petišovcih. Osebnih avtomobilov boste pustili pri vhodu, ta pa je kar precej daleč od proizvodnih objektov. Poseben varnostni režim v tej delovni organizaciji velja že

od nekdaj, saj se zavedajo, da pravzaprav sedijo na sodih dinamita; so industrija, ki dela z najbolj vnetljivimi snovmi. Tudi kaditi vam ne bodo dovolili, razen seveda samo v za to določenih prostorih. Za požarno varnost je

odgovorna poklicna gasilska enota, sicer pa imajo tudi drugačen sistem varovanja s stražarji in posebnimi enotami.

Za vse to je bilo seveda potrebno vložiti veliko sredstev, ki so jih dali delavci. Danes imajo na voljo najsodobnejšo opremo za gašenje požarov, gasilci pa sodijo med boljše v Sloveniji. Vsako leto opravijo obvezen pregled vse opreme, tega se udeležijo tudi drugi gasilci iz društev v okolici. Vsakodnevna nevarnost pred požarom jih sili, da sledijo vsem novostim na področju požarne varnosti.

Gasilci Ine Nafta so pripravljene pomagati tudi vsem drugim društvom, zlasti pri izobraževanju. To zimo bodo spet na voljo razne oblike izobraževanja, v katerih bodo sodelovali. V mesecu požarne varnosti so bili aktivni skupaj z občinsko gasilsko zvezo pri pripravi večje vaje, na kateri bodo pokazali sodobno opremo in znanje.

Jani D.

Najsodobnejša oprema za gašenje požarov je v Inni Nafti Lendava na voljo, pa tudi znanja poklicnim gasilcem ne manjka. V prihodnjih letih bodo za požarno varnost storili še več, zlasti pa za delovno varnost v vseh objektih.

Z UPRAVE ZA NOTRANJE ZADEVE V MURSKI SOBOTI

Zavoljo nepredvidnosti voznika traktorja se je 20. oktobra zgodila huda prometna nezgoda v Čepincih. Karel Časar se je peljal s traktorjem. Pri vaškem domu ga je dohitel in pravilno prehitel z osebnim avtomobilom Karel Ožvald iz Čepincev. Časar se je umaknil na skrajno desno, zapeljal na bankino, ta pa se je vdrla. Traktor je zapeljal v potok in pod seboj pokopal voznika. Zaradi poškodb je takoj umrl.

Po klancu navzdol in v vinograd

21. oktobra se je zgodila prometna nezgoda pri Zgornjem Kamensčaku. Franc Lukša iz Berkovec je vozil tovorni avtomobil iz Berkovec proti Kamensčaku, očitno z neprimerno hitrostjo, saj ga je po klancu navzdol zaneslo na bankino, od tu v drog električne napeljave, končno pa je pristal v vinogradu. Škode je za 2 milijona dinarjev.

Padla s traktorja

21. oktobra se je zgodila prometna nezgoda v G. Bistrici. Silvestra Kustec je vozila traktor z neprimerno hitrostjo. Na prikloniku je na koruzinju sedela njena mati, Terezija Kustec. V ovinku je Terezija padla s priklonika in se hudo poškodovala.

Umrli pod traktorjem

Trčil v traktor

22. oktobra se je zgodila prometna nezgoda pri Martjancih. Voznik osebnega avtomobila Marjan Flegar iz M. Sobote se je peljal z Vaneče proti M. Soboti. V križišču pri motelu Čarda ga je zaneslo na levi vozni pas in trčil je v traktor, ki ga je pravilno po desni strani pripeljal Ludvik Berden iz Berkovec. Berden se je laže poškodoval, škode pa je za milijon dinarjev.

Zaradi nenadne slabosti na levo

Voznik osebnega avtomobila Franc Fartel iz M. Sobote se je 23. oktobra peljal po Cankarjevi ulici proti središču mesta. Med vožnjo mu je nenadoma postalo slabo, zapeljal je na levo in trčil v avtomobil, ki ga je vozil Anton Pucko iz Renkovec. Fartel se je hudo poškodoval.

Trčila v kolesarja

24. oktobra se je zgodila prometna nezgoda v Logarovcih.

Marija Filipić iz Logarovec je peljala osebni avtomobil proti Berkovcem. Med vožnjo se je pogovarjala z otrokom, ki je bil v avtomobilu. Za trenutek ni bila pozorna, zapeljala je levo in trčila v kolesarja. Le-ta se je hudo poškodoval.

Osumljen požig

23. oktobra je zagorelo ostrešje na stanovanjski in gospodarski hiši Ivana Laha v Illovcih. Lastnik je utemeljeno osumljen požiga, zaradi neurejenosti družinskih razmer je doma podtaknil požar. Škode je za 2 milijona dinarjev.

Vnel se je parafin

21. oktobra je zagorelo na puščeni stanovanjski hiši, last Geze Hujsa v M. Soboti. Del hiše je imel v najemu obrtnik Slavko Rugelj iz M. Sobote. Požar je nastal ker sta delavca, zaposlena pri obrtniku, segrevala parafin. Ta se je razlil iz kotla in se vnel. Škode je za 6,5 milijona dinarjev.

Ustrelil se je v koleno

21. oktobra se je v delovni organizaciji Avtoradgona hudo poškodoval čuvaj Milan Šijanec iz Terbegovec. Igral se je s službeno pištolo in se ustrelil v levo koleno.

J. D.

Družbena samozaščita v praksi

Občani opazili požar

Pred dnevi je v razsekovalnici mesa v blagovnici v Belčincih nastal manjši požar, ki na srečo ni povzročil velike škode, a bi se to lahko zgodilo, če ne bi občani opazili začetnega požara in pravočasno sporočili odgovornim, da se v blagovnici nekaj dogaja. Gorjeti je začelo pri pokvarjenem bojljerju, ki je bil vključen in je zanel tudi ploščice. Škode je za 500 tisoč dinarjev. Družbena samozaščita se je potrdila v praksi, kar potrjuje, da naši občani vse bolj skrbijo za varnost, žal pa tega ne pomenijo tisti, ki so zanj najbolj odgovorni.

Jani D.

Glas Pomurja v Bogojini—Sonja Tkalcíč

Mladi OO ZSMS v Bogojini so se letos že devet let potrudili in izpeljali festival Glas mladih pevcev amaterjev Pomurja. Trud mladinke Vide Casar, ki je bila duša priprav, ni bil zaman, saj je deset mladih pevo v polni kulturni dvorani. Pevci so prišli iz različnih krajev Pomurja, spremljala sta jih ansambli Vzmet in Prvi poljub, ocenjevali pa strokovna in žirija občinstva. Prireditev je vodil Milan Zrinski. Strokovna žirija v sestavi: Smilja Gaber, Jože Berden in Anica Gergorec je nagrade takole razdelila: 1. nagrada — Sonja Tkalcíč, kantavtorica s Kapele; 2. nagrada — Barbara Zajnković in Marinka Žabot s Razkrižja; 3. nagrada — Dušan Horvat s Pušče. Nagrade žirije občinstva: 1. nagrada — Duet Natalija Pihler in Miran Butler; 2. nagrada — Dušan Horvat; 3. nagrada — Miško Kontrec. Člani strokovne žirije so ob koncu podelitve nagrad predlagali, da bi v bodoče slišali več slovenskih skladb, saj so bile od dvajsetih predstavljenih le štiri domače. Verjetno bo za to moral poskrbeti organizator.

Ponovno (kot lani) je opozorila naše mlada kantavtorica Sonja Tkalcíč s Kapele, ki je zagotovila ena tistih, ki bi tako slabo zastopnost Pomurcev v širšem slovenskem prostoru zabavne glasbe lahko izboljšala. Veliko obeta tudi pevki Barbara Zajnković in Marinka Žabot, presenetil pa je tudi mladi glas sedemletnega Miša Kontreca, ki pa bi moral peti v drugačni tekmovalni kategoriji in tudi izbrane skladbe žal niso bile njemu primerne. Sicer pa: Mišo je deček, ki ga ne bomo pozabili. Prihodnje leto bo festival jubilejni, deseti po vrsti.

S. G.

Poskusna tržnica v mestu Gornja Radgona ni postavljena na pravem mestu, kljub temu pa je pritegnila veliko mimoidočih. Preden bodo odgovorni dokončno poiskali prostor za tržnico, pa bodo morali poskrbeti za dobro ponudbo. Kramarje je dovolj tudi drugod, ne pa sveže zelenjave, sadja, domače smetane, skute in podobno. Le kdo bo poskrbel za to?

bp

IZ PORABJA

Pred 30 leti v Ameriko

Podobno kot iz Prekmurja so se nekoč izseljevali v Ameriko tudi porabski Slovenci. In kot večji del tistih, ki so se podali s trebuhom za kruhom po svetu, je tudi JOŽEFA KORPIČA iz Slovenske vasi zanesla pot v ameriško mesto Betlehem. To je bilo pred 30 leti.

Ko smo ga te dni srečali v Slovenski vasi, kjer je njegov rojstni dom, nas je presenetilo, da še tako dobro govori slovensko — bolje kot marsikateri (stalni) domačin.

»Ko sem prišel domov na dopust, so prišli k nam neki Madžari. Čudilo so se, češ kako dobro govorim madžarsko. Kako to, da še nisem pozabil, so me spraševali. Pa sem jim rekel, da tistega, kar se enkrat naučiš, ne moreš pozabiti. Jaz še tudi slovensko tako govorim, kot sem se naučil pred več kot tridesetimi leti od staršev. V šolah so takrat namreč poučevali samo madžarsko, edino katekizem smo imeli slovenski. Sicer pa v mojih letih tu skoraj nihče ni znal dobro govoriti »vogrski« (= madžarski), preden ni prišel v šolo. Jaz sem se sicer nekoliko prej naučil od učiteljev otrok, ki so bili po rodu Madžari.« nam je začel pripovedovati Jožef.

Zanimalo nas je tudi, kako je v Betlehemu — ali je med našimi izseljenci še živa slovenska beseda?

»O, da. Večkrat slišim slovensko« reče. Če srečam v mestu tri stare babe, one govorijo samo slovensko. Dosti »Slovenov« sem v mlajših letih srečeval tudi v klubih. Ko je igral kakšen ansambel, nas je prišlo veliko skupaj. Peli smo slovenske pesmi, mi iz Porabja, pa tudi madžarske. Otroci so se lahko učili slo-

vensko v posebnih šolah. Zdaj jih žal ni več. Katoliško so zaprli pred 4 leti. Sedaj imajo tamkaj knjižnico.«

— Kaj pa menite o stanju v Porabju? Zdaj se tu otroci učijo tudi slovensko, na tabli je dvojezični napis ... Je to dobro?

»Ja, slabo ne more biti. Ne, koč, kot sem že dejal, ni bilo tako. Vendar pa mladi kljub vsemu slabo govorijo slovensko. Tudi v

Porabski Američan Jožef Korpič. Iz Slovenske vasi ga je pred 30 leti pot zanesla v Betlehem. Še danes govori boljše slovensko kot marsikateri njegovih rojakov v domačem kraju.

Ameriki je veliko takšnih, ki so po rodu »Slovenec«, pa ne vedo slovensko. Ko se odpravljajo domov, na obisk rodne grude, jim je žal.«

— Pa vi, boste ostali v Ameriki ali se vrnili?

»Najbrž se ne bom za stalno vrnil domov. Tam sem se navedel, tam imam pokojnino. V Porabje pa bom hodil na dopust, če bom le mogel.« Jože GRAJ